

Эсэгэ ороноо, эхэ нютагаа эб хамта мандууна!

БУРЯАД

ДУХЭРИГ

Бүгэдэ арадай сонин

ҮНЭН

№27 (276)

2002
июлийн
4
Четверг
№ 76
(20586)

Зунай дунда
улаан
морин
гарын
24
гарагай
5

1921 оной декабрийн 21-нээ гарана

Буряад Республикын Президент Л.В.Потаповай ХАНДАЛГА

Хүндэтэ нютагаархид!

2002 оной июлийн 23-да Буряад Республикын Президентые хунгалтада намайе дэмжээнэйтнай түлөө Таанадта гүпзэгы хүндэтэ баяр баясхалан хүргэнэб.
Таанадай этигэл найдалые би үндэрөөр сэгнэнэб, тэрэниетнай түлөөхын тула бүхы хүсээг элсүүлхэб.
Бидэ бултадаа ехэ бэрхшээл түбэгүүдые дабажа гараабди. Мүнөө эхэнхэ үнгэрөө. Манай түрэл Буряад орон ерээдүй тээшэ ита найдамтайгаар харана. Саашадаа бидэ үбгэд, хүгжээдые, хөгжөөдые дэмжэхэбди, олон үхибүүтэй ба тулоур байдалтай үзүүтэ тунахаабди, медицина болон соёлые хүгжөөхэбди.
Бидээй болбосон найн, баян дэлгэр байдал үйлэбэрийн ямар жэвдэ байһанһаа сэхэ дулдыдана. Промышленность болон ажыхын амжалтатыйгаар эхэ хүгжээхэбди, маанадай ажабайдал ажархал. Тээд ондоошые юумэн шухала удхатай. Мүнөө Буряад саашанхи хүгжээтын хэзээ хэзээнэйхиһээ тодо һонор драмматай байна. Тэрэ хуулийн хүсөөр батагдагданхай. Энэ үйлэйн эхинһээ һүүшын мүр хүрэтэр гүйсээ дүүрэнээр үзэгдэхын тула би, Буряад Республикын Президент, бүхы хунгалта, хүндэтэ нютагаархид, элүүр энхэ, зол жаргалтай хунгалтай, манай түрэл Буряад ороной аша туһада ажалдаа амжалтануудые тунахыетнай хүсэнэб!
Буряад Республикын Президент Л.В.ПОТАПОВ.

ҮНЭМШЭЛГЭ БАРИУЛАГДАБА

Эрэгшэ хунгалтын үедэ олонхи хунгалтад байгша хунгалтын түлөө дуугаа үгөө. Энэ долооной эхээр Леонид Потаповта бүгэдэ арадар хунгалдан Буряад Республикын Президентын үнэмшэлгэ баярай оршон байдалда баруулагдаба.
Харюугай үгэ хэлэхэдээ, Л.В.Потапов этигэмжэ үзүүлэнэй түлөө баяр хүргөө. Хунгалтын үедэ хуулие шууд баримталһан Буряад Республикын хунгуулийн комиссийн гэшүүдтэ талархаһанаа мэдүүлээ. Хунгалтад этигэмжэ харюулхын тула али болохоор оролдохоб гэжэ Президент найдуулаад, бултадта зол жаргал, элүүр энхэ, амгаланние хүсэбэ.

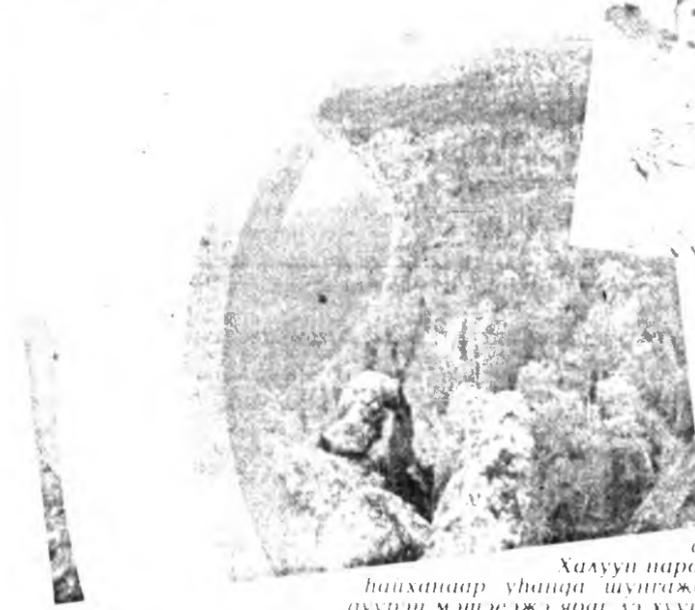
Валентина ГОМБОЕВА.

«ЖИРИЙН ЦЭЦЭГ» НАЛБАРАА

Монгол сайхан ороной Мүрэнэй драмтеатрай дэргэдэ 2000 ондо баруулаа дуу хатарай «Жирийн цэцэг» («Простые цветы») гэхэн байгуулагдаа һэн.
Энэ гүрэнүүдээр түрүүшынгээ гастрольдо тэдэ хаяхана гаража, Буряад Республикын Ахын ба Түнхэнэй аймагуудаар айлшалаа. «Жирийн цэцэг» Буряадаймнай холын аймагуудай харапшадта хонирхолтой программа дурадхаа. Тэрээн соонь элдэб хунгалдан гадна монгол, буряад, ород, англи хэлэнүүд дээрэ дуулаһан дуунууд найшаагдан байна.
Манай бүлэг галуу бэлгэтэйшүүлхээ бүридэнэ, - гээд, ансамблин дуулаһан дууны бэлтмейстер Нацаг Батажаргал хөөрэнэ. - Бүхы хунгалтадта монгол соелой габьяата хүдэлмэрилэгшэ Отхон гэгшэ ямаршые дуу хангуурлаха аргатай. Хатарнуудые Уртуяа, Матмардээг, Санжурэн гүйсэхэнэ.
Июль нарын һуу багаар Монголой артистнууд Усть-Орда айлшалах тусалһаа. Харин сентябрь соо Түнхэндэ үнгэргэгдэхэ хонгодорнуудай дуулаһаа хабаадаха ханаатай.

Борис БАЛДАНОВ.

ЗУЛУГАЙ ӨЛӨТ ЗУЛУГАЙ

Зунай зулгы хаһа хүү, гэдэи нээл дуртай саг. Мүнөө зуи республика доторнай 50 гаран амаралтын ба элүүржүүлгын лагерь эрбөхитэйгээр хүгжэжэ байна. Мүн шийхэг гургуули бүхэндэ үгэрэй лагерь, хүдэлнэ. Ганса Улаан Үгэдэ иимэ шухалы 101 талмайда 11 мянга гаран хүүгэд амараа юм.
Халуун паранга бээ шаража, хабатай найханар уһанца шунгажа, ойна болонтай, баяр дүүрэн мэйсэжэ яог эх хүүгэтай.
Б.БАЛДАНОВ.

АРАДАЙ СЭДЬХЭЛ БАЯЖУУЛҺАН «АЛТАРГАНА-2002»

Июлийн 28-һаа 30 болотор Ага тосхондо аргагүй олон зоной хабаадалгатай «Алтаргана-2002» гэхэн арадай хайндэр ехэ зохидоор эмхидхэгдэн байна. 1994 ондо анха түрүүшынхнээ энэ хүгжэм дуута, фольклорно хайндэр Монголой Хэнтэйн аймагай Дадал сомондо, 1998 ондо Батширээт сомондо, харин хоёр жэлэй урда баһал Монголой Дашибалбар сомондо үнгэргэгдэжэ, арадуудай аман зохөөл хэргэһэн, олондо мэдээжэ болоһон байна.
Энэ гол хайндэрые би болгохо хэрэгтэ Монголой арадай артист, Ажалай Герой, хуасай омогой Дэмбэрэлэй Жаргалсайхан ехэ үүргэ, эмхидхэл бэелүүлээ. Тиймэһээ юундэ энэ хайндэртэ иимэ нэрэ үгтэһэн юм гэхэн асуудалдамнай алдар бэлгитэй дуушан иигэжэ харюусаа һэн: «Алтаргана хадаа багахан сээсгэй ургамалшые хадаа ган гасуурташые, үер уһандашые дилдээдэггүй, ямаршые сагта ажамидаржа байдаг шуу. Тийгээдые ехэ доро үндэһэнийн байдаг, бүхэ үндэһэтэй, тийхэдэ хадхуурын түбһэн юумэ дүтэлуудэггүй шуу. Тиймэһээ буряад арадай дабтагдашагүй соёл хадаа алтаргана мэтэ гандажа, хүнэн үгы болохогүй, дундархагүй, муудахагүй, үнгэ зүһээ алдахагүй, арадай гүн сооһоо ерээдүүдэ шэнэ аялга дуунууд мүнделэн гаражал байха гэжэ этигэнэб. Бүхы дэлхэй дээрэ томожолгын (глобализация) болохо үе эржэ байна. Тиймэһээ үсөөн яһатан өөрынгөө түрэл хэлэ, түүхэ, соёл мартангүйгөөр хамгаалжа, хүгжөөхэ дүүрэн эрхэтэй, уялгатай. Эндэ бултанаймнай хүсэл оролдог хэрэгтэй».

хайндэрые нээлгын үедэ олон тоото амаршалганууд, найн найхан хүсэлнүүд хэлэгдээ, олон тоото телеграмманууд Агын Буряадай автономито округой захиргаанай гулваа Б. Б. Жамсуевай нэрэ дээрэ ороо. Урда үдэрын гоё найхан концертнэ, шэнэ программаа харуулан, тээмэндэ ниислэл хото Москвада бэлгээ гэршэлһэн «Амар сайн» гэхэн тус округой мэргэжэлтэ ансамблийн хатаршад, дуушад бэлг шадабаритаяа стадион дээрэ сугларагшадые танилсуулба. Агын округоо Гүрэнэй Дүүмын депутат, профессор, Россин арадай артист Иосиф Кобзон амаршалга олондо хүргөө, Ага тухай шэнэ дуу бэшэлһэн композиторнуудай хоорондоо мурьсэлэн конкурсн жюридэ гол үүргэ бэелүүлээ.
Хайндэрэй үедэ арадай дуун гүйсэхэдгөө, элдэб наһанай дуушадай, композиторнуудай, фольклорно коллективуудэй конкурснууд ехэ хонирхолтойгоор үнгэргэдөө.
Монголой, Хитадай, Буряад ороной, Агын, Усть-Ордын округуудай олон тоото хонгёо хоолойтой, бэлг талаантай хүбүүд, басагад, наһа-тайшуул хоорондоо мурьсэн дууладалдаба, ёхор наада хатаралдаба.
Эрхимүүдгэнь алтан, мүнгэн, хүрэл медальнууд мүнгэн шантайгаар барюулагдаа. Уран бэлгитэнэй выставкэнүүд олоной хонирхол татаба. Хайндэрэй конкурснууд, эрхим спортсменүүд тухай удаадахи номертоо тодорхойгоор бэшэхэбди.
Бэлгма ОРБОДОЕВА.

ХУУЛИГААР ЭЛИРЭН АРБАН ГҮРБАН САЯТАН

Буряадтамнай 13 хүн 2001 оной деклараци үгэлгын дүнгүүдээр миллионернүүд (саятан) гэжэ хуулигаар мэдүүлээ. Тэдэнэй жэлэй сэбэр олзо оршо нэгжээ арбан сая түхрэг хүрэтэр болоно. РФ-гэй Налогоуд, татабаринуудай министрствын республикадахи управлениин мэдээсэхээр, энэ олзо оршо олзын хэрэг эрхилээгын ажал ябуулгаһаа болон дивиденднүүдхээ (акцинуудай түрээс, ургалта) абтаба. Дада мэдээ нүүдээр гэбэл, саятанай тоо үнэн дээрээ холо үлүү. Харин олонхын олзоёо шуона.
2000 оной дүнгүүдээр хуулига саятанай тоо республика дотор гурбан хүнөөр үсөөн байгаа. Июлийн 15-да физическэ ниуорнуудай олзодо ашагдадаг налог түлэлгын һүүшын болзор гүйсэхын Тэрэнэй ставка - 13 процент.

Ирина НИКОЛАЕВА.

Бурятский агроколледж им. М.Н.Ербанова проводит набор на штатные 7-месячные курсы по подготовке бухгалтеров с изучением компьютера и «I с бухгалтерии». По окончании выдается диплом бухгалтера и свидетельство «Пользователь ПК с основами I с бухгалтерией». Общежитием обеспечиваем.
Занятие с 5 сентября.
Справки: 33-01-85; 33-33-82.

ВЫБОРЫ

ЗАЩИЩАТЬ ИНТЕРЕСЫ ИЗБИРАТЕЛЕЙ

ИРИЛЬДЕЕВ Вячеслав Германович.

Кандидат в депутаты Народного Хурала Республики Бурятия по Молодежному избирательному округу № 41.

В.Г. ИРИЛЬДЕЕВ - директор фирмы «Кампус», заместитель председателя Комитета по экономической политике Народного Хурала РБ, входит в состав Молодежной Палаты при Государственной Думе РФ, Комиссии по правам человека при Президенте РБ, Совета по предпринимательству г. Улан-Удэ.

Четыре года назад наряду с законодательской работой основными направлениями предвыборной программы были:

- 1. Компьютеризация учреждений округа;
- 2. Адресная помощь социально незащищенным жителям округа;
- 3. Поддержка одаренных, талантливых детей и молодежи;
- 4. Благоустройство округа.

Я убежден, что обязанность каждого депутата - защищать интересы своих избирателей. Этой задаче подчинена моя законодательская деятельность в Народном Хурале Бурятии. Прежде всего, это работа в Комитете по экономической политике, где мы работаем над основными экономическими законами Республики Бурятия.

За это время узнал проблемы округа, приобрел опыт парламентской работы и уверен, что начатое необходимо продолжить!

Выбрав депутатом, мне доверили реализацию этой программы. За отчетный период сделано следующее:

- 1. Начато создание единой образовательной компьютерной сети для школ округа. Установлены компьютеры в школе № 14; комплект оборудования и антенн для скоростного доступа в Интернет для БГСХА; подарены компьютеры БГСХА, педагогическому колледжу, школе № 40.
- 2. Оказываем материальную помощь, снабжаем лекарственными препаратами инвалидов и пенсионеров; выписываем газеты для ветеранов войны; поддерживаем Союз многодетных семей.
- 3. Проводим городские математические олимпиады, конференции, математические бои, школьные спартакиады на призы депутата. Поддерживаем поездки учеников школ округа на форумы и конкурсы.
- 4. Строительство крыши дома № 8 по ул. Чертенкова; ремонт улиц Чертенкова, Рылеева и других; ремонт подъездов, антенн - Рылеева, 1, Пушкина, 19; озеленение бульвара Пушкина и др.

ВРЕМЯ ПЛАТИТЬ ДОЛГИ

- так называет предстоящие пять лет в случае избрания в Народный Хурал кандидат в депутаты по Удинскому избирательному округу академик Р.И. ПШЕНИЧНИКОВА.

За академиком Пшеничниковой 23 июня проголосовало большинство. До полной победы на выборах в Народный Хурал кандидату в депутаты НХ по Удинскому избирательному округу № 48 не хватило всего нескольких десятков голосов.

«Я очень благодарна всем избирателям, кто пришел 23 июня на выборы», - говорит Раиса Ивановна. - Вы не потеряли веру в перемены, к которым стремится наша республика. Но особая благодарность и мой низкий поклон тем 2320 избирателям, поверившим мне и проголосовавшим за меня... За минувшие дни предвыборной кампании ректор Восточносибирской Государственной академии культуры и искусств, академик Р.И. Пшеничникова побывала на всех без исключения улицах Удинского округа, встречалась с коллективами школ, с жителями домов, побывала во дворах, подъездах, в семьях избирателей...»

«Позади огромная по объему работа», - рассказывает руководитель штаба поддержки кандидата профессор ВСГАКИ, доктор филологических наук Л.В. Шулунова.

«Энергичность, присущая Раисе Ивановне, ее работоспособность и системный подход к делу дали свои результаты. Проанализированы свыше 2000 наказов избирателей, по некоторым из них уже предприняты шаги. У нас, коллеги Раисы Ивановны, нет ни малейшего сомнения в том, что для своих избирателей, для своего округа она сделает все, что в ее силах и даже больше!»

Имя академика Р.И. Пшеничниковой известно не только среди деятелей культуры и науки Бурятии и России. Раиса Ивановна является членом многочисленных советов и комиссий при Президенте Бурятии и мэре

Улан-Удэ. Она имеет массу общественных поручений по линии Министерства культуры РФ и авторитетных международных организаций.

«Я выросла на этих улицах», - говорит Раиса Ивановна. - Когда меня выдвинули кандидатом в депутаты по Удинскому округу № 48, я ахнула: это ведь все родные места и дом № 1 по улице Калаидарова, где мы жили, и школа № 4, которую окончила, и Трубочеева, где мы жили после переезда в новую квартиру на Терениковой, где находится ВСГАКИ кандидатный, Медведчиково... Как же жить с людьми! Наш социологический опрос показал, что почти половина избирателей испытывает материальные трудности. Плюс к этому улицы старого центра города, пострадавшего от наводнения, просто взывают о помощи, а также вместе с мэрией Улан-Удэ участвуем в реализации программы реконструкции старой части города, в том числе дворов. Мы обязались поддержать малодетных, одиноких, престарелых и инвалидов. Наш долг - помочь молодежи, школьникам.

Ей в самом начале предлагали уйти из округа. Но не такой человек Раиса Ивановна Пшеничникова, чтобы выбрать так легко: «Я решила, что это Бог послал испытание. Я твердо решила для себя: смогу помочь тем, кто нуждается в помощи и поддержке, готова отдавать всего свои силы...»

Штаб поддержки Р.И. Пшеничниковой объединил преподавателей и студентов ВСГАКИ, главное - работников культуры искусств республики. Раиса Ивановна могла бы, кто ее знает и уважает человека, женщину, ученого, активного общественного деятеля и при этом открытого и доступного человека. Все они уверены, что при повторном голосовании 7 июля избиратели Удинского избирательного округа поддержат академика Р.И. Пшеничникову.

Клара ХАРАНУТОВА

На бесплатной основе.

Июлиин 7 - Заганаһанай үдэр
ХУУЛИ БУСААР ОЛЗОБОРИЛГЫЕ

ХСӨӨРҮҮЛХЭ ГЭБЭЛ...

Байгал далайд аомоли загана олзоборилгын хаһа эхилжэ, Сэлэнгын загана олзоборилгын баруун эрьдэхэи уцастогай заганаһадай ажал түлэг дундаа ябажа байнхай. Мүнөө дээрээ бүхыдөө 36 тонно омоло олзоборилгодоо. Тус заганаһан эхэнхидээ Кабанскын заганаһанай заводой Ойморой участогта даһалагдана, сонгоогдоно. Эндэхи сонгоогдоһон заганаһан суутай юм, улаан-үлднхид, эрхүүгэйхид нилээд амтархажа эйдэг гэсээ.

Тездэ «Зүүн Сибириин заганаһанай түб» болон «Байкалрыбвод» ФГУ-гай мэдээгээр үнэн дээрээ заганаһан хэтэрмэ үлүүгээр баригдана. Үйлдэбэрилгэдэй загана хуулууд, тэдэнэй бодото тоо ноуха ушарнууд олошоронхой. Тийхэдэ загана олзоборилдог эмхнүүд олынтоо ямар бэ даа хубине тоолборидо оруулангүй хажуу тээһинь худалдажархана. Тийхэдэ тоолборинь гуримшуула, тооһон дүүрэнээр харуула зорилготойгоор, «Байкалрыбводой» хүтэлбэри зарим тэдэи хэмжээнүүдэ абанан байна.

Хуули бусаар загана баригдаг зон тон олон. Рыбоохранын Байгалай гүрэнэй уһанай инспекцин ахамд инспектор Анатолий Шестаковой хэлэхээр, жэлэй эхинһээ 148 хуули эбдэгшэд элрүүлэгдээ. Эндэ хугасаада 256 статьягаар (заганаһан олошоролгын үедэ хуули бусаар заганаһалга) 8 улоловон хэрэгүүд сүүдэтэ дамжуулагданхай. Тус инспекцин мэдээдэ Сэлэнгын загана олзоборилгын зонин баруун эрьдэхэи участок ороно (Байгалай

эрьдэхэи Заречье хууриһаа эхилээд Сэлэнгын адаг хүрэтэр). Энэ эхэ талай дээрэ томо томо хууринууд оршодог: Шергино, Байгал-Худари, Корсаково, Оймур, Сухое... Зүгөөр тус хууринуудай ажаһуутшадаг һедондо 1300 лицензи үгтөө һаа, мүнөө жэлдэ оройдоол 130 лицензи үгтэнхэй. Шестаковой багсаамжалһаар 2000 лицензи үгтэбэл, топ тааруу байха һэн. 2002 ондо 2460 тонноһоо эхэ заганаһан баригдаха ёһогүй, тэрэ тоодо Байгалда - 1740 тонно, голнуудаар - 690 тонно. Тийхэдэ энэни соһооннь юридическэ ноурнууд - 2220 тонно, физическэ ноурнууд - 240 тонно барижа боломоор. Энэнь тон бага.

Юундэб гэхэдэ, Байгалай регион Россин Федерациин уһанай биоресурс һайтай субъектиүүдэй нэгэн гэжэ тоологдоно.

Байгалай омоло, сагаан хариус, осетр Буряад Республикын уһанай талайдаа олошордог. Хуули 5 жэлэй туршада 3 мянган тонно загана Байгалаһа баригдаа. Олзоборилгын гол зүйл болохо омоло заганаһанай тоо һуулай арбаад жэлдэ яһала һайн, 240-260 млн. гэхэ гү, али 23-25 мянган тоннодо хүрэнэ. Тийхэдэ бүхыдөө 2,5-2,8 мянган тонно загана барихаар ямаршые хоро заганаһа болохогүй. Хэрбээ лицензиин тоо олошоруулаа һаа, заганаһадай хууринуудта хуули буса ябадал үсөөрхэ һэн гэжэ Рыбоохранын гүрэнэй опера-тивна инспекцин ахамд инспектор Николай Баженов тоолоно.

Аркадий БАТОМУНКУЕВ. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Заганаһадай Георгий Черниговский, Виталай Карнышев.

Авторай фото.

Түнхэнэй аймагһаа мэдээсээнэ

ШУУЯСА ХҮДЭЛДЭГ ШУЛУУТЫН ФЕРМЕРНҮҮ

Амаралтада гараад түрэл һайхан тоонто Түнхэндөө ошонон байнаб.

Ямар бэ даа шалтаганһаа боложо минии хуугаад ябанан поезд Слюдянка хото расписаниһаа аяар час гэгдэжэ ерээ. Хэдэ тийгэбэшье үглөөнэй поезд угтадаг аймагтай түб - Хэрэн хүрэхэ автобус үшөө ябаагүй, автобусой жолоошон: «Поездантай сахариг соо хүрөө гүй - гэжэ наадалан хүлээжэ байба. Энэ автобус түргөөр Түнхэндэм намай асарна. Одоошье «Национальный парк «Тункинский» сонхоор харагдаба. Мүн тийхэдэ поли дээрэ хүдэлжэ байһан хэдэн тракторай абяан дууддана. Иймэ эртэ, үглөөнэй 7 сагта хүнүүдэй ажалдаа гараад хүдэлжэ байһые мүнөөнэй зон огто хараагүй ёһотой. Һанаа бодолоороо үшөө амаралтада гараагүй би: «Эндэ ерэхэ заал һаа хөөрэлдэжэ, эдээн тухай газетэдэ бэшэхэб», - гэжэ өөртөө хадуун абан һанаадхиоб. Түнхэнэй аймагтай эхиндэ оршодог Шулуута хууринда һүүдээрнь ошожо, тэндэхи ажалша зонтой хөөрэлдэжэ, һанаһандаа хүрээб.

Шулуутада таряһадай 7-8 ажахи амжалттайгаар хүдэлжэ байдаг. «Хара үглөөгүүр тэрэ зүүн тээ хэд хүдэлжэ байгаабы?», - гэжэ асуухадам, «Сырен Хандаевич Ябжановой хубүүд тэндээ байрладаг», - гэжэ шулуутайнхид нэгэ дуутаар хэлэб. Улаан-Үдэнхэ командировкоор тушаалдажа ерэнэн фотокорреспонденттэйгээ байрадан олобобди. Манай баярта бүхы бригада сугларанхай, үдэрэй хоол барижа байба. «Хоньхоб» гэхэн энэ фермерскэ ажахида яһала олон хүн хүдэлнэ.

«Советскэ Союз үшөө һалаагүй байхада, 1990 ондо сааһада фермер болоод хүдэлһэн хүн «амаяа тоһодохо» гэжэ хараалааб. Тэрэл үеһөө хойшо фермерби», - гэжэ хүтэлбэрлэгшэ Сырен Хандаевич хөөрэнэ.

Ямаршые сагта ажалһаа айгаагүй Сырен Хандаевич «хамсыгаа шууи» фермерскэ ажахи байгуулажа эхилэ һэн. Сагай хэдэ хубилбашье, тэрэнэй муухай хөморлоодоно нэгэшы абтангүй, ажахи хүдэлөө. Хүндэ саг эдэниһе айлаагүй, үшөө бэрхээр ажал хүдэлмэриэ ябуухиень хургаа. «Хүндэ саг байгаалдаа, - гээд Сырен Хандаевич

арсангүй, - Тэрэниһе ажалда дуратай хүн зон ягаашье һаа, дабажа гаража шада юм». Мүнөө «Хоньхоб» хүржэлтын үшөө нэгэ шатада гараад ябана. Һедондо жэлдэ оройдооһые 400 гаран гектар газартай һаа, энэ хабар Ябжановой хубүүд 400 га газарта орооно тариһан байна, 200-гаад га газар наар болгогдожо халагданхай. 2001 ондо тус ажахи нэгэ гектарһаа 13 центнер таряа абаа һэн. «Сагай уларил болгоомжотой байбал, урда жэлһээ эхэ таряа абаха аргатайбди», - гээд, залуу агроном Роберт Шобоев хэлэнэ.

Тийхэдэ хоньхобойхид ганса газарай ажал хараад һууна бэшэ, мун мал ажалтай. Эдэ адуу малаа баряад тэжээжэ һууна. Тийхэдэ гахай би. Тиймэһээ ажахины ажалһаа түхэрээн жээ соо ажалтай байна.

Шулуута хууринда үшөө нэгэ ажахи амжалттайгаар хүдэлжэ байдаг. «Янданов» гэхэн крестьянска ажахи оройдоол жэл шахуу боложо байбашье, яһала һайн дүнтэйгөөр хүдэлжэ байна. «Манай ажахида 40 гаран хүн хүдэлнэ. Үнгэрһэн хабар 160 га газарта

шэһинсэ, өбөөс тариһан байдаг. Бүхы дээрэ 300 гаран гектарта би. Ажала хэдэ 3 туссаа 3 сахарнта тракторай, автомашиннаа хэрэглэжэ комбайн би. Техникимнай нэгэ бэлэнһе һаа, уртайһа дэ байналаа. Тогодолог - тухай хэрэгсэл-һүүдэе сэхэ Ангар хөөрэлдэжэ асарнабди, тэрэ заримандаа андалаа заримандаа мүнөөрнь хэлээдэ Тездэ хүн бүхэмнай үхэр малһаа даа. Тиймэһээ эртэйгээр үгэһэндөө ажалһаадай гарамтай ажахины хүдэлбэри Леонид Петрович Янданов хөөрөнэ.

Үшөө тийхэдэ хэдэн ажахины Шулуутада бэрхээр хүдэлжэ байна. Тиймэһээ буатандын ажалһаа хүсөөд, һайнаар хуули экономякосо үргэхөөн үрөө.

Борис БАДАМАНОВ. ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: С.Х. Янганов; Ябжановой бригад гшүүд; А.П.Янданов бригад гшүүд.

7 ИЮЛЯ - ВЫБОРЫ ДЕПУТАТА В НАРОДНЫЙ ХУРАЛ РЕСПУБЛИКИ БУРЯТИЯ

ВЛАДИМИРОВИЧ СЕМЕНИХИН
Кандидат в депутаты Народного Хурала Республики Бурятия по Пролетарскому избирательному округу № 44.

...за исключением одного...
...по распределению...
...Мои родители...
...работал год и...
...каждая семья в нашем округе...
...связана с двумя крупными за...
...производством пищевых продукто...
...мелькомбинате десяти...
...строили его, а дети и внуки...
...дело, дая горжам одно из...
...творений рук человека...

...депутатства я изучил, на...
...как собственную ладонь...
...возможности старался по...
...в этом нуждался. В этом ви...
...своей депутатской дея...
...Мои принципы:
...доверием людей. Честно и...
...депутатские обязанности...
...развитая...
...ориентированность...
...внутренний ры...
...пока государство будет в...
...достойное существова...
...Сегодня многим помощь нуж...
...делом...
...работает с хлебом, руки дол...
...а помощники - светлыми...
...достигнутым.

Виталий МОРОЗОВ:
"ДОВЕРИЕ ЛЮДЕЙ ДАЛО МНЕ НОВЫЕ СИЛЫ И УВЕРЕННОСТЬ!"
НА ВЫБОРАХ депутата Народного Хурала Республики Бурятия по Пищевому избирательному округу № 53, состоявшихся 23 июня, победу по числу набранных голосов одержал Виталий Владимирович МОРОЗОВ, генеральный директор ОАО "Бурятмясопром".

...Однако 7 июля предстоит еще второй тур голосования. Наш корреспондент встретился с лидером предвыборной гонки на Пищевом избирательном округе № 53 Виталием Владимировичем Морозовым и задал ему несколько вопросов.
- Виталий Владимирович, как вы оцениваете итоги выборов 23 июня?
- Результаты голосования по моей кандидатуре - 45 % от общего количества проголосовавших - показывают, что жители мне доверяют и верят в выполнение мною обещаний. Доверие людей - это для меня новая роль, так как теперь я не только руководитель ОАО "Бурятмясопром", где мне доверяет коллектив предприятия, а я человек, которому доверили жители округа. И вообще, это для меня большая победа.
- До второго тура выборов остались считанные дни. Каковы сейчас ваши действия?
- Мои действия сегодня и завтра не будут отличаться от того, что я делал до 23 июня. Буду решать проблемы жителей - выполнять свою программу. Вот сейчас подбираем специалистов для работы в общественной приемной - и это будут люди, живущие в округе. - которая откроется на днях. Я считаю, что это на сегодняшний день - самое важное звено, так как общественная приемная - это организация, создаваемая для жителей округа с целью решения их проблем.
На сегодняшний день я обратился более чем в 20 учреждений и организаций для выполнения наказов избирателей, среди которых - восстановление освещения улиц, установка водозаборных колонок и ремонт питьевых колодцев в поселках Жданова и Никольском; открытие радиоточек в частных домах, ремонт крыш и подвалов в жилых домах, отсыпка дорог, общее благоустройство, регулярное вечернее патрулирование милиции на территории округа и другие дела. И первые результаты этих действий уже есть.

- Вы уделяете много времени выборам, а не сказывается ли это на основной работе?
- На прошлой неделе подписан большой контракт с Госрезервом на поставку тушенки на многие миллионы рублей. Предприятие с успехом выдержало конкуренцию, опередив пять крупных известных мясокомбинатов России. В ближайшее время на ОАО "Бурятмясопром" поступит новейшее оборудование для производства вареных и сырокопченых колбас. За прошлую неделю мной подписано семь контрактов на поставку мяса из Монголии в общей сложности на 20 миллионов долларов.
- По всему видно, что сегодня вы хотите и готовы быть депутатом. А как вы себе представляете: депутат - это кто?
- Во-первых, депутата выбирают люди. Выбирают с надеждой и верой в его способности и возможности решать их проблемы, заботиться о них. Поэтому, в моем представлении, депутат - это человек, который имеет желание и возможности выполнять поставленную людьми задачу, с которым считают власти, и те, от кого зависит наша жизнь. Тот, кто способен представлять и защищать интересы жителей в любой ситуации и любом месте.
- После первого тура выборов вы что хотите сказать своим избирателям?
- Конечно, хочу. Во-первых, огромное спасибо за то доверие и участие, которое оказали мне жители округа. Это дало мне силы и уверенность, что я на верном пути. Это высокая оценка моих действий и работы моей команды. Четко понимаю огромную ответственность, обязанность выполнять обещания, оправдать надежды жителей округа!

НИКОЛАЙ ИЛЛАРИОНОВИЧ ВАСИЛЬЕВ
Кандидат в депутаты Народного Хурала Республики Бурятия по Заводскому избирательному округу № 43.

Уважаемые избиратели!
Заводского избирательного округа г. Улан-Удэ!
ПРИМИТЕ сердечную благодарность за то, что 23 июня поддержали нашего кандидата в депутаты Народного Хурала Николая Илларионовича Васильева, заместителя директора ЛВРЗ ВСЖД. Благодарю вашей помощи и поддержке он, имея почти одинаковое количество набранных голосов со своим основным соперником, вышел во второй тур голосования. Очень надеюсь, что и 7 июля, не считаясь с личным временем, вы придете на повторное голосование, чтобы вновь поддержать его кандидатуру.
Никто не сомневается, что в Народном Хурале должны быть представлены как гуманитарии, так и хозяйственники. Но наше глубокое убеждение, что приоритет должен быть за хозяйственниками, за теми, кто создает материальные ценности, зарабатывает реальные деньги для благосостояния общества, т.е. за такими, как Николай Илларионович Васильев, один из достойных представителей промышленного гиганта Бурятии.
Сегодня наш завод на подъеме, растут объемы производства, появляются новые рабочие места, следовательно, растут и отчисления в республиканский и городской бюджеты, что, в свою очередь, сказывается на существенном улучшении нашей с вами жизни.
Человек глубоко порядочный, высокообразованный (у него два высших образования: техническое и гуманитарное), имеющий опыт работы на выборных должностях, умеющий, что немаловажно, держать слово, человек, которого так же, как и всех нас, волнуют проблемы детской безпризорности, неустроенной старости, алкоголизма и наркомании, благоустройства улиц и дворов. Николай Илларионович, в случае избрания его в Народный Хурал, уверен, сможет со знанием дела, взвешенно и целеустремленно заниматься разработкой действенных законов, направленных на улучшение жизни.

Приглашаем вас, уважаемые избиратели, прийти 7 июля на избирательные участки и еще раз поддержать нашего кандидата. Надеюсь на ваше здравомыслие.
Группа поддержки кандидата в депутаты Народного Хурала Н.И. ВАСИЛЬЕВА.

МИХАИЛ ДЕНИСОВИЧ ГЕРГЕНОВ
Кандидат в депутаты Народного Хурала Республики Бурятия по Пролетарскому избирательному округу № 44.

Уважаемые избиратели!
ПОЗВОЛЬТЕ мне высказать слова благодарности тем, кто, поверив в меня, отдал мне свои голоса в первом туре выборов в Народный Хурал РБ, оказав бесценную поддержку. Ровно как большое спасибо и тем, кто, оставив все дела, высказал свое волеизъявление (пусть и не мне), придя на выборы, благодаря чему последние состоялись. В преддверии второго тура выборов, дорогие избиратели Пролетарского округа, я обращаюсь ко всем с верой и надеждой в поддержке вами моей кандидатуры в решающий момент на предстоящих повторных выборах 7 июля.
Волею судьбы, фирма, организованная в 1995 году, благодаря моим знаниям, способностям и умению работать, началась и продолжает действовать на территории вашего округа. То есть мы едины, мы естественно взаимосвязаны. И я не гость с чужой стороны. С самого начала, вкладывая свои силы и жизненный опыт в предприятие, я понимал и знал: чтобы развивалось мое дело, я обязан нести добро, пользу и помощь людям, особенно данного округа, как бы взаимно укрепляя друг друга.
Поэтому сегодня "Пиво Сибири" - уважаемая фирма. И мы, кроме разовой адресной помощи в благоустройстве округа, школьным и детским учреждениям, ветеранам, инвалидам, многодетным семьям, ежемесячно отчисляем в различные бюджеты более ста тысяч рублей налогов. А это - пенсия, заработная плата врачей, учителей.

Пусть не сразу, а постепенно преодолевая трудности (работал и грузчиком, и водителем, и бухгалтером в одном лице), я смог добиться сегодняшнего положения. Стать руководителем процветающей фирмы. Скорее, в силу своего характера: мне 36 - это молодость, энергия, но уже и зрелость. Поэтому я в отличие от других понимаю, что такое депутатская работа. Это и тяжелая ноша и высокая ответственность, когда каждый твой поступок и слово будут оцениваться всеми жителями округа. Работа в Народном Хурале для меня - приложить свои силы к решению очень важных проблем нашей республики и округа. В предвыборном общении с избирателями я уже получил более 400 заявлений от них. И я знаю, что каждое из них мною будет внимательно рассмотрено. Как человек слова и дела, обещаю только то, что могу. Потому что мой девиз: сказано - сделано.
Я всегда был честен в отношении со своими коллегами по работе. Такие же честные, доверительные отношения я хочу выстроить с избирателями, чтобы понимать друг друга, помогать, верить, что вместе сделаем многое для повышения нашего жизненного уровня.
Дорогие избиратели! Пришло время ответственного выбора. И я рассчитываю только на вашу поддержку с желанием отдать все свои силы, опыт и знания на благо нашего с вами округа. Я надеюсь на вас.
Желаю всем доброго здоровья, процветания, любви и счастья.
С уважением к вам,
Михаил ГЕРГЕНОВ.

СЕРГЕЙ ИЛЬИЧ СОКОЛОВ
Кандидат в депутаты Народного Хурала Республики Бурятия по Пролетарскому избирательному округу № 44.

Уважаемые избиратели!
ВЫРАЖАЮ сердечную благодарность тем из вас, кто поддержал меня на выборах в Народный Хурал в первом туре. Я надеюсь, что и 7 июля, при повторном голосовании, вы окажете мне доверие.
Я обращаюсь и к тем, кто поддержал других кандидатов: не сомневаюсь, что они люди достойные и по праву пользуются вашим расположением. Но сейчас из семи кандидатов в депутаты Народного Хурала Республики Бурятия остался только двое: Я - Сергей Соколов (1687 голосов), и Михаил Гergenov (1475 голосов).
Депутатскую работу я делю на две равнозначные части: принятие законов и выполнение наказов избирателей.
В ходе встреч с вами, избирателями, у меня накопилось уже несколько сотен наказов. Это не только личные просьбы: разве это личное дело - добиться финансирования на окончание строительства школы, или сделать лестницу, благоустроить дворы, построить детские игровые площадки, восстановить уличное освещение, восстановить или построить летний водопровод?
Конечно, для выполнения любого наказа, прежде всего, нужны деньги. А они берутся из бюджета. Поэтому главной задачей для депутата любого уровня я считаю деятельность по наполнению республиканской и городской казны. Вот эта работа - вторая составляющая депутатской деятельности.
Считаю своим долгом разъяснить мою позицию по реформе ЖКХ, потому что считаю этот вопрос принципиальным. Я убежден, что сейчас нельзя автоматически повышать тарифы. Нужна другая система, которая бы обеспечивала, чтобы горожане платили за коммунальные услуги не более 10 процентов ежемесячного совокупного дохода. Всем остальным бюджет должен компенсировать затраты через жилищные субсидии.
Еще одним приоритетом считаю возобновление производства на заводе "Ливона". Мало того, что нас травят суррогатной привозной водкой, полторы сотни семей уже год не имеют стабильного заработка, а бюджет несет огромный ущерб в виде непополненных налогов.
Коротко я бы свою программу назвал так: сокращение безработицы через подъем экономики, благоустройство нашего округа и постоянная работа с избирателями.

Уважаемые избиратели, прошу вас 7 июля прийти на избирательный участок и проголосовать за Сергея Ильича Соколова, за работу на благо нашего округа и его жителей.
С уважением,
Сергей СОКОЛОВ.

ҮНДЭҮЭН ГҮРЭН ТҮРЫН ЭХИ ТАБИГША

Июнин 30-да БурЦИК-эй түрүүшын түрүүлэгшэ, «Буряад үнэн» («Шэнэ байдал») сониной түрүүшын редактор байһан Матвей Иннокентьевич АМАГАЕВАЙ (1897-1944) түрэнхөөр 105 жэлэй ой гүйсэбэ

УГАЙ ХҮСЭН

«Угаа уһанда хаядаггүй» гэхэн сэсэн үгэ Матвей Амагаевай наһанай жэнээ дээрэ хурсаар гэршэлэгдэнэ гэжэ ажаглаа һэмди.

Булгад угай эрхэдэй яһанай Обогон гэжэ нэрэтэй нэгэ хүн урда сагта һайн бэлшээрн бэдэрһээр мүнөөнэй Эрхүүгэй областин Убэсэ гол шадар Алтан Хээрэ гэхэн элдин һайхан газарта хүржэ, Удагтай уулын хормойдо һуурижаһан гэхэ. Тэрэ Хоогой, Онгой, Онхоодой гэхэн гурбан хүбүүдтэй һэн ха.

Хоогойн угһаа Оошхын (Ошхив) Амагай хожомын тодорон гаража, занги эргэдэ хүртэһэн байна. Занги гээшэ отог эсэгын ахамд ударидаһа байһан болоно. Тини отогонго арбан хүнине толгойһон, Туранай харуула (мүнөөнэй Түнхэнэй аймагта) гурбан жэлэй туршада орос-монголой хилэ сахинан намтартай.

Тинхэдэ нигэжэ дуулаһан юм гэхэ:

*Олон хүбүү гаргажа,
Омогтой Амагай гүүлээбди,
Олон зоний даалтаар
Ахайн харуула гаража,
Алтан тоонтоёо
хамгаалаһамни.*

*Аштай, хүбүүтэй боложо,
Алдартай Амагай бололойби,
Амитан зоний һунгалтаар
Алтан обоодо ошожо,
Амитан зоноо аршаалаһамни.*

Энэ дууе арадай аман зохоёл суглуулаһа. Буряадтаа суутай С.П.Балдаев 1917 ондо Бэлшэр һууринда алдарта үлэршэһэн Сагадар Шанаршевһээ бэлшэжэ абаад, «Буряад арадай дуунууд» гэхэн өөрингөө согсолһон номой 1-дхи ботиодо (1961 он) толиһон байна. Тинхэдэ Амагай занги Туранай харуула ала хэһэн гэжэ ажаглаалта соогоо С.П.Балдаев бэлшэнэ. Харин эндэ дурадагдан бадаг соо «Ахайн» (Ахын) харуула гэжэ хэлэгдэнэ. Тэдэ Аха, Туранше ойро дүтын, хилэ хүбөө оршодог нэгэ шотагай нэрэнүүд болоно бшуу.

Юрэнхыдөө, С.П.Балдаев Амагаевууд Амагай занги, тэрэнэй хүбүүн Манга, Мангагай хүбүүн Үнхээшкэ (Иннокентий) тухай зургаан дуу бэлшэжэ абаад, толиһон байна.

Манга бол Матвейн үбгэ эсэгэ, харин Үнхээшкэ эсэгын болоно. Эдэ хоер Эдын (Боохоной) Степной Дүүмын тайшаанар байһан юм.

Намтар соогоо М.И.Амагаев нигэжэ бэлшэ һэн:

«Абамнай нэгэ үе Эдын буса түрэлтэнэй захиргаанай тайшаагаар һунгагдан байна. Хоёр жэл тухай энэ тушаала даһаа һэн хаш. Ноёдой нэгэн байһан тула Эдын захиргаанай буряадуудай отогүүд хоорондын тэмсэдэ эдэбхитэйгээр хабаададаг байгаа. Хожомын үрнэгэ үгырөөд, зөөринь наймаанда табигдажа, худалдагдан байна».

Мадас Хангахановһаа 1912 ондо бэлшэжэ абанан дуун соо шуран бэрхэ Үнхээшкэ нэгэ үе уездын түб Балаганскаар, нүгөө үе губернийн түб Эрхүүгээр ябажа, үндэр дээдын ноёдтой үгсэ ойлголсон, хамагы шууд шийдэхэдэ байһан, тайшаагаар һунгагдан тухай, хожомын тэрэн тушаа элдэб гомдол ородог боложо, энэ ушараар губернийн засагта дуудуулагдаг болоһон тухай хэлэгдэнэ.

Ажаглаалта соогоо С.П.Балдаев нигэжэ тэмдэглэнэ: «Амагаев Үнхээшкэ (Иннокентий) тайшаагай тушаалада орохо гэжэ И.И.Пирожковтой удаан тэмсэһэн байна. 1875 ондо Пирожковой тушаалаа хэтэрүүлһэниие элэрүүлжэ, тайшааһаа унагаадаг, орондон өөрөө һунгада һэн».

Пирожковын тайшаагай шэрээһээ хаюулоһоод, минн һуугаагүй, баһал нүгөөдһингөө хойноһоо оролсоо бээ. Энэнт тухай Обоони Инкижиновһээ 1910 ондо буулгаһан дуун соо хөөрөгдэнэ:

*Ташигааг ерэнһэн уһанга
Гарсын тээрэм ондооро
яндараа лэ,
Тайшаа Пирожковой хүшндэ
Амагаев тайшаа ондооро
яндараа лэ.*

Матвейн аха - Николай Амагаев (1868-1932) эрдэм һургуули эхэтэй хүн байһан юм. «Буряад интеллигенци тухай» гэхэн статья соогоо Ц.Жамцарано нигэжэ бэлшэһэн байдаг. «Эрхүү буряад, багша Н.Амагаев ородоо буряадта оршуула хэлэг, (Агваан) Доржиевой шэнэ үзэгөөр һуралсаһай номууды буряад хэлэн дээрэ зохоодог А.С.Пушкинай «Загаһашан ба загаһан тухай үлэгэры» оршуулаһай».

М.И.Амагаев аха Митрофан Иннокентьевичэй хүбүүн Григорий Митрофанович Амагаев хэдэн жэлэй урда тээ Николай аблыһаа Элбэг-Доржо Ринчиной хамта зохоһон «Шэнэ монгол-буряад үзэгээ» намда харуулаһан юм. Тэрэ үзэгээ 1910-аад оноор Санкт-Петербургда Үндэр Ехэ Императоран типографиде барагдан байһа. Мүн лэ эндэ Н.Амагаевай буулгажа абанан «Чоно Батур» гэхэн үлэгэр Агваан Доржиевай ороло үгэтэйгөөр гараа һэн. «Николай Иннокентьевич XIX зуунай эсэсэй - XX зуунай эхинэй буряад интеллигенциин элнэ түлөөлэгшэ, багша-гэгээрэлшэ, буряадуудай үндэһэн хүдэлөөндэ хабаадаһан нигэм олоной ажал ябуулаһа байһан», - гэжэ түгсэхэдөө Ц.Жамцарано тобиһоно.

Буу барижа, бодоогүйше һаа, Н.Амагаев Совет засагта харша байһан юм. Энэ ушарынше арадай дуун соо мүнхэлэгдэнхэй:

*Ангарын пароход хуугайааг,
Амагаев зоние хуугуула.*

1930 ондо Н.Амагаев хулааг гэжэ гэмнэгдэд, сүдэгдэд зарагдан байна. Хоёр жэл болоод, тэндэ яһаа орхөө юм.

АМАГАЙ ЗАНГИН АЛДАРТА УДАМ

Матвей Додо-Наймагууд гэхэн шотагаһан дүтхэнэ оршодог Бэлшэр гэхэн һууриндахин буса түрэлтэнэй хоёр класстай училищн 1912 ондо дүүргэдэ, һүүлээрн Эрхүүгэй церквоно-багшанарай семинарида ороһон байна.

1917 оной февралин хубисхалай боломсоор Матвей Амагаев семинарин һурагшадай зүгһөө хубисхалаһадай хүдэлөөндэ эдэбхитэйгээр шунган орожо, РСДРП-гэй Эрхүүгэй эмхин гшүүн болобо. Тэрэ хабартаа семинария дүүргэжэ, арадай багша болоод, Бэлшэртэ бусажа, үндэһэнэй-сүдөөрлгын хүдэлөөндэ оролсобо. Зуидаа бэлшэрэйхидэй зүгһөө тэрэ Эдын (Боохоной) аймагай стезэдэ делегадаар эльгэгдэжэ, аймагай президиумэй гшүүнээр һунгадаба. Гурбан нара соо ревкомдо хүдэлжэ байтараа М.Амагаев Дээдэ-Ленин уездын Олоной волостин Онгой һууринда багша болобо. Тэдэ хүсэд багшажа үрдэггүй байтараа волость соогуура Совет засагай түлөө ойлгууламжын хүдэлмэри ябуула.

Эхирэд-Булгадан аймагай арадай сүүдэй түрүүлэгшээр һунгадажа, 1918 оной май хүртээр энэ тушаалада хүдэлбэ. Тингэжэ байтарн Матвей Амагаевые Центросибирин мэдээдэ дуудад, Сибирин Совет дүүдэй ЦИК-эй инструктор-пропагандистаар томилобо. Харин Эрхүүгэй губернийн Совет дүүдэй стезэ дээрэ губисполкомой гшүүндэ кандидаттаар, Эрхүүгэй губсовнархозой президиумэй гшүүнээр һунгадаба.

Арын харгы заһажа, Автомобилаяраа табилуулаа, Амагаев Матвейн байхада, Автономито засагаа мангуулаа.

Майлы харгы жэгдэлжэ, Машинаараа табилуулаа, Матвей Амагаев байхада, Манай автономие баталаа.

(Бэшүүрэй аймагай Шэбэртэдэ Гэсэгма ДАМБАЕВАНАА бэлшэжэ абтанан дуун).

1918 оной зун сагаан чехүүд Эрхүүһээ холо бэлшэ Нижнеудинск шадар добтожо эхилһон байгаа. Губернийн стездын делегадуудай тоодо М.Амагаев Нижнеудинска фронтдо эльгэгдэд, сэргэшэдэй, фронт шадар ажаһууһадай дунда ойлгууламжын хүдэлмэри ябуула. Энэ үедэ тэрэ Эрхүүгэй буряад коммунистууд М.Сахьянова, Г.Данчинов, В.Трубачев, Ф.Княев гэгшэдтэй суг хамта хүдэлдэг болоһон байна. Тэдэ уданшөгуй Совет засаг Эрхүүдэ унажа, Амагаев Агаар, Манжуур станцияр, Хайлаараар дамжан, һүүлэй һүүдэ Владивосток хүрбэ. Тэдэ тэндэше сагаантан захиржа байгаа 1920 оной эхиндэ удаантан энэ урбала үүсхэжэ, Совет засаг тогтобо. Энэ үедэ Матвей Иннокентьевич Пролеткульта философ А. Богдановтай, поздүүд Сергей Третьяков, Николай Асеев гэгшэдтэй хүдэлһон байна.

1920 оной августда М.Амагаев ЦК-гай Дальбюрогой захиралтаар Эрхүүгээ бусажа, Ангарын аймагай ревкомой түрүүлэгшээр томилогдобо.

Энэ аймагта мүнөөнэй Усть-Ордын округ бүхэлээр орошохо жэншэтэй. Совет засагай шотагай зургаанууды тогтохо, хүдөө ажакы һэргээхэ, соёл гшгэрлэй хүдэлмэри ябуула асуудалнууды ревкомой түрүүлэгшэ хүршөөр эрхилжэ эхилбэ. Гэбэше зарим зон шэнэ засагай үүсхэһэн ябадалнууды һайшаагагүй бэлэ. Тэдэнэй тоодо - Амагаевай түрэлхидше ороһон байна. Матвейн ахын хүбүүн - Александр-Донской гэдэгтэй отрядта ойро зуура Совет засагай урдаһаа дайладалда. Үбэсэ шадарай хүбнэ соо алуулаа һэн. Ушөө нэгэ ахан, абган, аблын хүбүүн буһалгаанда оролсоһон байна. Айревкомой түрүүлэгшэ М.И.Амагаев Совет засагта харша энэ буһалгае дараха ябадалые ударидаа һэн.

РКП(б)-гэй Эрхүүгэй губкомон 1921 оной апрелин 25-най шийдэхээр М.И.Ербанов түрүүтэн Зүүн Сибирин буряад-монголшуудай ЦК байгуулагдажа, түрүүлэгшын оролшоор М.И.Амагаев томилогдобо. Эннй РСФСР-эй Буряад-Монголой автономито областин хүтэлбэрилахы зургаан байһан болоно. Ушарын хадаа, 1920 оной август соо В.И.Ленинэй үүсхэлээр зүүн

зүүн арадуудта, тон түрүүн халмагуудта, буряад-монголшуудта автономито олгохо тухай РКП(б)-гэй ЦК-гай Политбюрогой тогтоол абтанан шуу Матвей Иннокентьевич автономито областин хүтэлбэрилахы зургаанууды бүрдүүлэхэ талаар үндэһэн шухала документнууды зохохо хэрэгтэ шийдэхы үүргэ дүүргэ юм.

1921 оной хабар буряадууд өөрингөө түүхэдэ түрүүшнхөө өөрын автономито хоер гүрэн түрэтэй болоһон байна. Нэгэдэхинь - РСФСР-эй бүридэдэ, Эрхүүдэ түбтэйгөөр, хоёрдохинь - Алас-Дурнын республикын (ДВР) бүридэдэ, Шэтэ хотодо түбтэйгөөр. Хилэнэ Сэлэнгэ муринөөр гарадаг һэн. ДВР хадаа Ленинэй һаналаар Японой буамтаргаһаа залуу Совет республикы аршалан амырлаха, хоорондон «буфер» болгожо хубааха зорилготой һэн. Анхан нислэһын Дээдэ-Үдэдэ байһан аад сагаантанай зүүдэжэ түригдэхэд, Шэтэ зөөһон байна. ДВР-эй дээдын зургаан болодог Национальна Суглаан олон партиин түлөөлөгшэдөө бүридэжэ, демократическа гурим баримтадаг байгаа. ДВР-эй бүридэдэ тогтоһон Буряад-Монголой автономито можыше мүн лэ буряадуудай түлөөлөгшэдэ Эмхидхэн байгуулагын (Учредительн) суглаанай шийдэхээр зарлагдаа һэн. Тинмэ болохоороо коммунистуудай захиралтаар би болоһон Зүүн-Сибирин Буряад-Монгол можодо орходоо, ДВР-эй Буряад-Монгол можо һураггүй бээ даанхан, тусгаар гүрэн түрэ байһан болоно.

Гэбэше ДВР амырлахы үүргээ 1922 ондо гол түлэб дүүргэжэ, тарагдаха тээшэ болоһон байна. Японтой урда бээ даанхан демократическа гуримнуу баг уулда, ДВР хүүтэди нааданхайдаа хонгирод үнгэрлэй. Тинн Бурманавтотуправленин түрүүлэгшэ байһан эсэр, шүдлэгшэ, зохоолош Петр Дамбинов (Солбоной Туяа) большевигүүдтэ шодбори болоһоорт түригдэжэ, 1921 оной намар орондон Амагаев һунгагдан байна. Автономито можын засаг захиргаанай ажал ябуулаһы гуримнуулаха талаар шэнэ түрүүлэгшэ горитон ехэ оролдог гарбан түүхэтэй.

1921 оной декабрин 21-дэ Шэтэ хотодо Буряад-Монгол автономито можын түб яманай зүгһөө «Шинэ байдал» гэхэн сонин хэлбэгдэжэ захалаа һэн. Түрүүшын дугаарнууд «Сэдхүүлэй эрхилэгшэ М.Амагай» гэхэн гар табилгагай гаранан байна. 1923 оной май һарада Буряад-Монголой автономито Совет Социалист республикын Дээдэ-Үдэ хотодо нислэлтэйгээр тогтожо, сонинийннал «Буряад-Монголун үнэн» гэхэн гаршатай болоходо, мүн лэ редактор М.Амагай гэжэ бэлшэгдэжэ байгаа.

Буряад Республикын Үндэһэн архив соо «Буряад-Монголой үнэн» сониний 1923 оной гансахан лэ дугаар гаранхай. Тэрэн соо 1923 оной декабрин 4-5-да Дээдэ-Үдэ хотодо БМАССР-эй Совет дүүдэй I стезэ тухай мэдээл гэрэнхай. Тинхэдэ М.Амагаев БурЦИК-эй түрүүлэгшээр һунгагдан гэжэ хэлэгтэй. Урда гэнь автономито хоер можы нэгэ республика болгожо нэгдүүлэхын тула тэрэ хэр ехэ оролдог гаргаа гээшэб! Юундэб гэхэдэ, Шэтэдэ байдаг Партиин ЦК-гай Дальбюро нийтэ республика болоходо ехэ дурагүй байгаа бшуу. Илээдэ ябуула хэдэжэ, БМАССР байгуулаха тухай СССР-эй ВЦИК-эй тогтоол туйлагдаа юм.

Хажуугаарнь М.Амагаев финансын наркомой, Госпланай түрүүлэгшын гол шухала тушаалууды дүүргэжэ ябаһан байна.

1925 онһоо 1929 он хүртээр партиин ЦК-гай шийдэхээрээр Монгол орондо сан жасын, алба татабарин, тамуужанай хэрэглэ гуримнуулаха хэрэгтэ М.Амагаев аргагүй шухала үүргэ дүүргэһэн габыятай. Монгол тухэригыг

тогтоожо, хитадан тоһон түрийн гэжэ мүнөөше орондо мартаггүй. Буряад Коминтернын гүнсэдэ этимжэжэ түлөөлэгшэ байһа.

1930 онһоо Коминтерн гүнсэдөм Матвей Иннокентьевич Улаан Профессор институтта һурахынь эдэ институтта кафедра болгожо, Москвагай Востоквед институтта кафедра болгожо, Монгол оройн үндэ хубисхалай хүдэлөөнтэй лекцинууды уншажа эхилэ. 1932 оной нояры соо Профессорын институтта курсна дуулагдажа, партиин тогтоолоор Ленинградта суута Зүүн зүгн (Восток) институтан ректорээр логдоһон байна. Энэ институтта Зүүн зүгн ороонуудта хубисхалай ябуулаг мэргэжэ бэлдэдэг байһан гээшэ. М.Амагаеван ударидалга до үедэ дэлхидэ мэдээжэ академикүүд Е.Тарле, В.А.Ю.Крачковский, гшүүн-кондентнууд А.Конрад, мэрэрдэмтэн И.Попов, буряад эрхэдэмент М.Манжигесев, хон профессор болоһон Г.С. гэгшэд ажаллаһан байгаа.

ҮЙЛЫН ХАРААЛТА ЖЭЛНҮҮД

1937 оной сентябрин Дорно зүгн институтан суглаан дээрэ М.Амагаев гаргагдаад, гурба хондо һүүлээр тушаагдаа һэн. 1940 февраль соо НКВД-гэй дээр Олсо зүблөөнтэй тогтоолоор шонин гэжэ гэмнэгдэд, 8 үе эрхээ хаһагдаба. Сохижа толгойһон орхөөд, шорой бэсэһын шабажа, тамалы элдэбээр хүрдөөжэ, хары эсэстэ нимэ саазада хүртэһэн 1944 ондо Ком АССР тэжээл туберкулез үбшэнһөө наһа юм. 1956 оной май һарада сагааруулагдаа.

Долоон аха дүү Амагаев зургаанниһын тушаагдаһан гээдэ бага Александрын тус бусажа эрээ. Эгээд аха, наһатан болоһон Ильяе орхөөһон Харин Матвей, Михаил сүдэгдэд, түрмэдэ бараа. Иван, Митрофан (Г. Манжигесев) буудуула.

Григорий Митрофанович Амагаев мүнөө Буряадай хууль хүдэлмэрлэгшэ мэргэжэлүүдэд институтууды гэгжэһэн эхин һуралсаһай директорээр ажалладаг, намтар тухай материалууды паринаар суглуудаг. 100 ондо 1997 ондо «М.И.А. наһанайн», гасалан хатуулан жэлнүүд гэхэн ном Эрхүү хэблэжэ гаргуулаа. Эрхүү зангаар һайн, үгий хүмүүжүүлэ түши хүн.

Амагаевай түрэн Наймагууд Братска далайн мүнөө оронхон. Эдэгшээр бэлшэринүүдын үржэлөөд Бүри һая 60-аад онуудай үбэсэи голоон хоер газар атомна бомбот эһмэдэ. Тинн байһан Сагаан-Хунуун шулуу малтажа абахы урбуулажа, онглажо хаяа...

М.И.Амагаеван ехэ инжениерээр ишоуса институтта хууль басаганинь 70 тай, эхэдэ врач байһан, мүнөө хоюула Петербургда мэндэ ажаллаһан. Наһанайн нүүр Вера Яковлевна Сендарович Кабанскай гэрлэһэн болоһон, 1994 ондо наһа барыла. Зоригто хоер эзэнэр, ашга Зоригто Матвеевич нэгэ Матвей Амагаев алдартай. Умогтой зоригтой занги Амагаев үргэлжэлөөр ха юм дээ. Николай БАДМАРИНЧИ

БУДДЯ ГҮ, АЛИ ЧИНГИС ХААН?

Буряад драмын академическэ театрта табигдаһан Б.ГАВРИЛОВАЙ «ЧИНГИС ХААН» (Улаан-Үдэ).
Режиссер Цырен БАЛЬЖАНОВ, уран зурааша Цыремжит ЦЫРЕНЖАПОВА

«Али нэгэ татаар Чингис хаанай Хитадые дайлажа абаад, тэндэ олон хайн юумэ хэһэндэнь России хүндэ ямар хэрэг бэ? (...) Манай Эсэгэ орондо юун боложо байгаа гэжэ нэн түрүүн мэдэхэ хэрэгтэй».

П.А.ПЛАВИЛЬЩИКОВ.
1792 он.

мүхэрээнүүдтэй) юрын зай таанар оёороо хаа...

Шэмэглээй геометртэй зохиодон, зулануудые баригдан хүнэй дүрсэнүүд хойноһоо ритмичнээр хубарилдан ороод, аятай зохид композици болошоо хаань...

Хэрбээ тэдэнэй сэргэ бурхад шэнгээр хүдэлэнгүй зогсоһон бэээрээ, халта залиин удаа тон сэбэрээр, тодоор үгэнүүдые үгүүлжэ эхилээ хаа... Энэ зүжэгы Анатолий Васильевый шаби табиһан байха гэжэ мэдээрэгтэй.

Энэ удаа - Цырен Бальжанов. «Чингис хаан» соохи зайн геометри Дурна зүгэй хуушанай үнгын зүһэтэй, тухэл маягтай. Энэ хадаа огторгойн тээ дорохоно оршодог хан түрые, Хара-Хорин хотые һүдэлхэн ямаршье абстрактно-архитектурна барилга. Энэ хотын гудамжада итальян дуушан дуу хангуурдана, хитад эхэнэр хатарна... Үбгэрхэн, алдарһан Чингис хаан, Чингис Богдо хаан (Георгий Бутуханов) эндэ ажаһуудаг. Тэнгэрийн бурхадтай зааһан зорилгы бэелүүлхын тула хамаг юумые хуу дабажа гараа. Тихэдээ бурханы урдаһаа эсэргүүсэхэдэ, бурхан ерэдэг гэжэ тэрэ эгигэнхэй. Энэ хүндэ бурхан үнихэнэй хүрээг эрхэн байгаа бшуу.

Тэмүүжэн-Чингис хаанай домогто хуби заяа тусхайтаар уншахаар Гавриловай зохёол бэшэгдэнхэй. Зүжэг харахана ерхэн зон зүжэгэй оролты уншахадаа, Чингис хаание авторнууд агууехэ сэсэжүүлэй тоодо оруулан, Магомедтэй, Бурхан башгатай, Платонтой, Христтэй зэргэсүүлэн табина гэжэ ойлгоно.

«Хаража хууһан хүн бүхэнэй ухаанда хүрээг, доторойнгоо хүсье шангаар хубшлэн, мүнөөдэрэй нойрмог байдалһаа мултаржа гарахын тула сэдхэл бодолоо зангидаха хэрэг хүн бүхэндэмнай ерхэ гэжэ Чингис хаан тухай зүжэгоороо ойлгуулха зорилго авторнууд табиһан байна», - гэжэ программа соонь хэлээтэй. Залуу Чингис хаан уйдхар гашуудалда дарагдадаг байгаагүй

бээ гэжэ ханагдана. Зүжэгэй эхиндэ тэрэ зоргоороо гүйжэ ябадаг хубүүн (Баир Бадмаев) гэжэ харагдана. Баатаршалга тухай бодоншьегүй, инаг хүүхэн Боргэ гээшэтээ хазаар морёор харайгажа сэнгэдэг (энэнь зүжэгэй гээл амисхалтай, гоё сэнгэ боложо үгөө - Боргэ - Туяана Бальжанова эндэ шог зугаатайгаар, сэдхэлэй ольготойгоор наадана). Угаа хүшэр хүндэ байдалда ороод ябахандаа (Бортэ хатаниены меркидүүд хулуухан байгаа), Тэмүүжэн Тэб-тэнгэри бөөтэй ушарна. Тэрэнь Хүхэ Мүнхэ Тэнгэрийн хүснэй шанар олгоно. «Огторгой өөдэ гараха гэшхүүрэй» табсан дээрэ һуужа байһаар тус үзэгдэлэй эсэстэ Тэмүүжэн харагдаха юм. Ондогоор хэлбэл, оронуудые дайлан абадаг Чингис хаан хадаа бурханда шэлэгдэнхэн, Тэнгэрийн дээдэ хүснэй ашаар баатаршалга гарахаар түрхэн хүн. Тэрэ хадаа Бурханы хубилгаануудай нэгэн бэшэл хаа, буддизмын үри хүүгэн байха зуураа христос шажандаһые хабаатай хэбэртэй «Лукаһаа» абтаа, эпиграф болгодоһон «Бурханы хан түрэ - досоомнай» гэлэн үгэнүүд буддын сурталай хургаалье дабтана.

Ц.Бальжановай найруулан табиһан зүжэг, нэгэ талаһаа, доторой сохилготой Үгыне элэхэ гэлэн хүсэлһөө бүрилдэнхэн байна. Энэ хадаа Васильевый хэшээл. Нүгөө талаһаа, «үндэр стилиин» зүжэг табиха гэгдэнхэн байна. Гурбадахаяр, бисалгал-зүжэг хэхэ гэ. Програмахан соонь мэдүүлэгдэнхэй ёһоор, «бисалгал» энэ «Чингис хаан» гэжэ зүжэгэй жанр юм ха. Эгээл эндэхэнэ таараагүй зүйл эхилшэнэ.

Амгалаанай амгалан байдал гэхэ гү, али бисалгал гээшэ досоошоо «гэтэн», бодолоо аалхан гүйлгэн аниргүй һуухые хэлэдэг гээшэ ааб даа. Харин зүжэгэй бүхы удаа тиймэ бисалгалтай зүришэлдэнэ. Тайзан дээрэ табигдаһан «Чингис хаан» - һүр жабхаланга зүжэг болоо; энэ зүжэг соо ёһолол гуримай театрай түхэлнүүдтэй ямаршье үе сагта хабаагүй гоёолто, шэмэглэл

хабаранги: эртэ урдын монголшууд яла-сала хоргы торгон хубсаһатай ябаха юм. Үнэн дээрэ эртэ урдын монголшууд хоргы торгоор бэшэ, арһаар хубсалдаг байгаагүй юмгү? (Чингис хаанай юрын һамгадай нэгэн, монгол бэшэ, наймангуудай үхин Гурбесу гэгшын хэлэһэн үгэ түүхэдэ дэмы үлөөгүй ёһотой:

Монголшуудай хубсаһан нюдэндэ үзэмжгүй, Муухай үнэр-танар өөһдөөнь гутанхай.

Яла-сала үнгэ будаг яаха аргагүй шанга абяанда, хашхараанда булгдана. Бисалгалай оршондо Чингис хаанай Агууехэ Бодол эрмэлзэлэй тэнгэритэй ниилэшлэн юумэ гайзан дээрэ харагданагүй, харин агууехэ хан түрын ажабайдалай үзэгдэлүүд мэргэжэлгэ гараар табигдаһан гэжэ харанабди. Бээ хүснэй Чингис хаанай (Михаил Елбонов) баряанда абтаһан эхэнэриүүдые ооргоо абажа байһыень, дүү хубүүгээ саазада эльгээһыень тайзан дээрэ харанабди.

Бурханда шэлэгдэлгын диалектикэ, гүрэн түрын толгойлогшо байлгын диалектикэ угаа ороо байна даа. Гүн удаһараа, түхэл маягаараа - нэгэниинь нүгөөдөөдөө харша байна гэжэ ханабди. Элдэб түүхэтэ сюжеттэй, тэрэ тоодо үльгэр домог болоһон сюжеттэй (Чингис хаан - үндэһэн баатар) - энэхэн гол зүйлые зүжэг бэлээр дабажа шадана. Тухайлхада, гэгэн хутагта гүүлээд, засаг түрые хэрээг шэрүүнээр бариһан ушарнуудай хоорондоо яаше зохиладдоггүй байһые гүнзэгээр шэнжэлхэн А.С.Пушкинайшье, А.К.Толстойнышье һүүдэрнүүд буряад зүжэгы табигдаһан нюдэндэ саг соогоо харагдаагүй, «Монгомахай малгайн» хүндэ байһые хануулаагүй хаш даа.

Ц.Бальжанов тухай хэлэхэ болоо хаа, Васильевый хэшээлһээ одоһон абстрактна, түүхэхээ гадуур зүйланүүдые идхалгын нүлоон наһан соонь хүрэхэ байха. («Шулуун айлшан» соо наадагшад кимоно үмдэнхэй ябадаг бэлэй даа...)

Васильевый хэшээлэй эстетикэтай оорсэ янзаар нэгэдүүлхэн зүжэг бисалгалай жанрһаа түргэн халижа, магтаалай жанрай түхэл олоно. Энэнь буддизмда харша ха юм. Гэхын хажуугаар хубсаһа хунарайн нюдэнэй хужар боломо гоё найхан эрэн маряанинь, ажабайдалые батадхан харуулан мизансцен-нэнүүдэнь ольһон, өөрсэ янзын гоё гоо зүйлнүүд Буддын философитой харшалдана гэхээ оройдооһые ханаа бэшэ. Үгы. Зүгөөр ажама-даралай баяр, буддизмын эгээл наартай зүйл болоһо юумэн - энэ баярые тогтоон абалга (баян хүниие гуйраншан болохые баадахадагүй, баян үгытэй хоёрто огто ханаала табидаггүй) - энэ тон ондоо юумэн. Бэлиг түгэлдээрөө найруулагдан табигдаһан «хан түрэтэ» зүжэгтэй һүр жабхаланай хүгжэлтэ, дуу шуунайнь, хүгжэмэй «доб-толго» (Б.Дондоков, Ф.Щедрин, А.Шнигке гэгшэдэй хүгжэм Хүхэ Мүнхэ Тэнгэридэ хабаа-дуулан ушарые хүндэ болгоно) - энэ баһал тад ондоо юумэн.

Засаг түрээ Чингис хаан хубүүндээ дамжуулан үгэжэ байһаар зүжэгтэй түгэсхэлдэ харуулагдана. Тийхэдэ нимэ үгэнүүдые хэлээ: «Бидэ бурханы хэһээлтэ бэшэ, бидэ бурханы дуран гээшэбди». Өөрынгоо замые үргэлжэлүүлхые заяан, мүн иигэжэ хэлээ: «Тэнгэри болохын тула тама байха хэрэгтэй».

Петр, Наполеон гэгшэд бурханы шэлэһэн хүнүүд гэжэ зүжэг зохёохонь бэрхэтэй байһан байха...

«Дээрэһээ эльгээгдэнхэн» гэжэ Чингис хаан тухай хэлэгдэдэг бодомжые зүб гэжэ тоолоошые хаамнай, тэрэниие зохоон бүтээгшэд эхин үеһоо ондоо зэргэдэ оруулжархиван байнал даа. Чингис хаан Будда бэшэ, Христос бэшэ, Платон бэшэ...

Тэрэ хадаа агууехэ хэрэг эрхилэн бүтээхэ заяатай хүн. Тиймэ хүндэ бисалгал, ханаа амар һууха гээшэ тон харша. Александр Македонский, Петр мэтын хүнүүдтэй зэргэлхэ ёһотой нэн. Б.Гаврилов Ц.Бальжанов хоёр миф болгоод, тэрэнтэй наадаба гээшэ. Чингис хаанай һүүдэр дуудуулжа, Буряадай үндэһэн театрай гайзан дээрэ эзэн янзаар гаража, хамаг юумые оорин-хээрээ эрьюулээ: «сэрэгшэд», «хүнгэн морин сэрэг» илаалта түгэсоор жагсаашоо...

Зүжэгтэй «дэбисхэр дээрэ» сухарышагүй дайша Чингис хаан Будда-философые илаба.

Марина ДМИТРЕВСКАЯ.

2002 оной март.

(1992 ондо эмхидхэгдэнхэн «Петербургский театральный журнал», 27-дохи дугаар. Ц.ДОНДОГОВ оршуулба).

«Буряад үнэн» — «Дүхэриг» сониндо толилогдоһон бэшэгтэй мөрөөр

ЗАНДАН-ЖУУ ЭГЭТЫНГЭЭ ДАСАНДА ОРШОН БАЙГ ДАА!

Мүнөөдэр Яруунаһаа Зандан-Жууе зөөлгэхэ гэлсээ хаа, үглөөдэр Хэжэнгэлээ Жаран Хашарайн субаргые зөөлгэхэ гэлэн асуудал гараха жэшээтэй болоно ха юм.

Үшөө одохоёо шухаг Зандан Жуу шүтөөн 1901 оной январин 25-най үдэр Эгэтын дасанда оруулжа тахигдаһан байна. («Дүхэриг», 7.10.99).

Эгэтынгээ дасанда Зандан Жуугаа энхэрэн хадагажа, нангинаар тахижа байдагаараа Яруунамай дэлхэй дээрэ суутай шүтөөнэй үлгы ногаг болоно. Зандан Жуутай сүмэ бариха гэлэн ажал ябуулга шүтөөнэй харууһалгы

саашаданай хайжаруулха зорилго табина ха юм. Буддын шажанай заншалта Сангхын түрүүлэгшэ Хамбалама Дамба Аюшеевэй, нислэл хотымнай мэр Геннадий Айдаевый Эгэтын дасан дээрэ шефство абажа, Зандан Жуутай сүмье дээдын шанартайгаар бүтээгээд, шүтөөнөө зосоонь оруулжа тахиад, арампаилаад, түлхюурыень дасанай шэрээтэ Агваан-Рабжай ламада барюулаа хаа, эмбэрэлтэй хэрэг бүтэхэ байна.

Эгэтын дасанай соржо ламхай Эрдэни дасанайнгаа ламанар, мүргэлшэдэй үргэлэй

мүнгэ зөөри суглуулжа, Утай (Хитад) ошожо, тэндэһээ Зандан Жуу бурхание худалдажа абаад, нотагаа залажа асарһан байна. Соржо ламхай Эрдэнийн ганса түрэл буряад арадайнгаа урда бэшэ, бүхы монгол туургата арадуудай, дэлхэйн буддын шажантанай үмэнэ гаралһан энэ саглашагүй ехэ аша габьяа, баатаршалга ханажа, сэгнэжэ, Зандан Жууе байраһаань хүдэлгэнгүй, гайхамнагта шүтөөнэй, урда мэтэ, Эгэтынгээ дасанда оршон байг даа!

Эрдэни БАЛЬЖИНИМАЕВ.

Эгэтын-Адаг, Ярууна.

Эсэгэ ороной дээрэ Буряад орон дог, тэрээндэ Монгол географинн талаар гайнь саана гэхээр, харин хаание монголшууд бурхадтай тоодо марииний дүрмтэ болонги йонь үндэһэн баатарынь шуу. Тээд тэрээн тухай гон бага юумэ мэдээдэг бай. Имагтал Москвада Востокоевэдэ кафедрые буряад драматург Булатовай зүжэг соһоод «түби нислэл» Хара-Хорин мэдэжэ абааб. Агууехэ дайша тэрэниие институтан байна. Римэй Папын сайд Пано Карини Кара-Хориние үзэхэдоо, хээр гайхан тагнан, хэлэһэн юм: «Би хэдэн орон нютагуудаар, нуудаар ябааб, зүгөөр орондоо нимэ найхан наашы би хараагүй!» да зуун жэлнүүдэй шуудан нислэл тухай серитэй фильм хаяхана буулгаа. Компьютерай орёо тоололгын ашаар гын тухэл дурые дахин да арга одоһон байна. эхэйн бүхы оронуудай бэрхэ архитекторнууд, шада гайхамшаг хото гээшэ. Багдадад, мн, Византиин, Вар-Будапештын, Венециин нууд зэргэ оршодог юм... хүмэнүүд, шууд, синагогууд, нууд, башнинууд, үд ганжарнуудаараа өөдэ шохбойдохо. Бээ харша, зүрилдэнхэн юумэ эндэ үгы нэн, юумэн жэгтэй гоёор шада, зохилдоод байгаа. торин хадаа Чингис бүхы наһанай, хүсэл нь һүлдэ болоһон хото бээдээ эсэргүү соёл ороолнуудай хамтарал, Мүнхэ Тэнгэрийн, бурхадтай Газар дээрэ олон шанар олохые шаан ушар байгаа». Гавриловай «Чингис хаан» зүжэгтэ үгтэһэн хураангы гүгөөр хэлбэл, агууехэ Чингис хаанай наһанай гын түрүн нислэл хадаа уран үгын, эрдэмэй, тээлгын» оршодог газар бээ болбосоролон болон гын түб бэшэ, харин дээрэ Хүн Замбуулин холбооной бээлэ мүн наранан хотын» түхэл зүжэгтэй эхиндэ да. Ойронь бодолгото хоёр үхиүүд һууна. гын зах хизаарта ямар нэгэ театрта тодорхой удахгүй «рическэ» зарим тэдэ ТЭТЭИ (куб, призмэ, Батажабай засагай дээдын хата хандажа, «Энэ дэлхэй дээрхи Зандан-Жууе» тэрэ холын зах хизагаһаань залажа, республикынгаа Удэ зоолгоо хаа, дээрэ, - гэлэн оруулба («Дүхэриг», 30.05.02.). ханахада, нотаг нютагай соёлой, хүнөөнүүдые байраһаань хэрэг үгы даа. Ерхэн туристнууд, мүргэлшэд, өнөдэнь мүргэлшэд гээл зүүн Яруунын аймаг хүрээ, бууда мүргөөд, һөөргөө тэхэрижэ ошо, Жаран Хашарайн субаргада оруулжа Түнхэнэй Парк зорихо Буса холо ойрын хүдөө нютагуудта, хүрээ, тэндэхи үзэсхэлэнүүдтэй ганса Улаан-Үдэтэй танилсаад һураггүй баян, үржэлтэй байха.

ГОМДОЛ

(Наадажа шог)

Бадмаха гэртээ сай уужа нууна. Гэнтэ радиогоор туруулэгшын ганцра абьян дуулдана.

Абьян: Үсэгэдэрийнгөө үрэ дүн гаргажа, мүнөөдэрийнгөө ажал тухай хөөрөлдэе...

Бадмаха: Тэрэнээ болоулал даа, саашаа! Хүндэ нэгэ амар сайш уулгахагүй, хара нүдөө хахалхаар лэ хашхаржа эхилхэ...

Намганинь: Хашхаржал байг лэ! Хажуунааш шамайе бадашана бэшэ ха юм. Юундэ ядааши? Үсэгэдэрей хонон дуулаа...

Абьян: Үсэгэдэр Сэбжэдэй Сэрэн Галданай Галинда гулягаад, тэндээ хоноо гэлсэнэ. Мүнөөдэр тархья заһаха юумэ бэдэрбэб гээд, Марсата Мойhotoop гүйлгэхэ байха. Холхоозой машина элээжэ, холхоозой бензин галдаһан зоние яладаг штраабдадаг болоходо. Ши, Бадмаха, сайгаа уужа нууһан байгаа ёһотойш, шагна. Үсэгэдэр хаана ошооши? Гахайдаа тарья бэдэржэ харганаашын тоог ошоош...

Бадмаха: Эхилээл даа энэш! Энээниие юрдөө пенсидэ үлдэхөөр болоогүй юм гү?! Хэдэ болотор хашхаржа харааха, түрмэ түлшөөр зоние занаха юм? Мүнөө иигэжэ ударидадаг зангаа ноёд орхёо ха юм. Абаха орденгуудаа хуу абаа, тингэд гээд хүрэхөөр болоогүй юм гү?

Намганинь: Үхэтэрөө хүдэлхэт гэдэг хүн ха юм!

Бадмаха: Энээнэй үхэхые хүлээхэ болоо наа, уридөөндөө үхэхэбди. Угробит он нас. Хүндэ

ажал хэхэ бэшэ... Хашхаржа хараажа нервэ сухалаа тараагаад, ханаагаа амархадаа машинадаа нуугаад, нэгэ тээшээ ябашадаг ха юм. Зоний нодонһөө холо нэгэ хонишонойдо ошоод, мяха шануулаад, гуталтаяа орон дээрэнэ налайжа хэбтэдэг хүн ааб даа...

Абьян: Ши, Бадмаха, намайе шоо үзэжэ, сайгаа хорожо нууһан байхаш. Би шам шэнги залхуу лодыр, үмсынгөөл ажал харадаг зондо амар заяа үзүүлхэгүйн тула партиһаа табигдаһан хүн гэшэб!

Бадмаха: Тэрэ партиа урдаа барихадаа, яһан бэрхэб даа энэ эгээл бэри... Партиин нэрээр лэ мание хашана хараана, тийхэ эрхэ энээндэ үгтэһэн гэшэ гү гэжэ дээдын зургаануудһаа һуража шалажа болодоггүй юм аа гү?...

Намганинь: Тээд дээдын зургаанайл табигдан хүн гэшэ бэшэ гү?

Бадмаха: Эдээнэйш алининь дээдын зургаан бэ гэжэ мэдэхгүйш. Хуул ноёд хэбэртэй хорхогонлодохо. Мүнөө ноёдһоо олон юумэн үгы болоо. Урдань нэгэл ноён байгаа! Мүнөө орьёоний ноёдыс тоолоод үзэ даа. Түрүүлэгшэ, найдалгата, захилтаар махилтаар гээд барагдахагүй. Ород нэрэнүүдтэ тархим эрьшэдэг.

Намганинь: (Энээжэ) Ноёдой тушаалаар яахашини, шамда хүртэхэ бэшэ...

Бадмаха: Юрэдөө, энэ Хандуев гээшэмнай анханай ямар мэргэжэлтэй байһан хүн юм аагшаб?

Намганинь: Ноён лэ ябаха гэхэн мэргэжэлтэй хүн гэшэ бэшэ гү? Наһаараа хэһэн хургуулин гэхэдэ, доошоо зоние харааха, зандарха, дээшээ зонтой саанатай наанатай байхал хургуули гараа ха юм. Залуудаа районий найдалгата боложо ерээд, тарилга хуряалгын үедэ зоние хараажа, ажалдаа гарагты гэжэ үүдэжэ байдаг бэлэй. Тийхэдэ сүүдээр зандаг аад, мүнөө тушаалдаа найраад, сэхэ түрмөөр зандаг болоо.

Бадмаха: Энэ наһаараа тушаал эзэлхэ аргын болоулхал байгаа даа. Ноёд өһөдөө ноён ябажа амташаад, мүнөө хүүгэдэ ноёной харгы руу, партийна ошхоола руу түлхидэг болоо. Нэгэ ёһондоо, ноён гээшэмнай амар ажал ха юм. Албанай машина, үндэр салин, эзэрхэхэ, зонхилхо эрхэ засаг байха. Хүниие зараад, юумэ бүтээлгэхэдэ амар ха юм, ноён өөрөө хэхэ бэшэ. Хэнэйш шадхаар ажал гэшэ.

Намганинь: (Энээжэ) Шимнай баһа ноён болохом гэхэ наһаба гүш?

Бадмаха: Нохой хамартаа хүрэхэдөө унаша гэдэг ха юм. Яажа мэдэбши, засаг үгөө наань, яахашье ааламби...

Намганинь: Зай, тийжэ ябаһаар гэнтэ зоний наадан болуужаш... Ноёдоо орхи саашаа.

Абьян: Үдэр бүри эрые урижа, архидажа байха гэжэ ямар ханаха садахагүй хүсэл байдаг юм? Адууна малшые наа, жэлэй нэгэ ороондо ороод лэ болондог ха юм...

Бадмаха: Энэ хэд тухайгаа иигэжэ ордоһолоно даа?

Намганинь: Наалин басагадые хэлэжэ галхаажа байна.

Бадмаха: Иигэжэ үхэр малтай жэшээлжэ байжа хүниие доромжолхыень болоулха байгаа даа.

Намганинь: Яажа болоулха юмши?

Бадмаха: Орьёондо мүргөөд, болоулха хэрэгтэй.

Намганинь: Нэ! Шини мүргэхые хара тооһон байгуужа. Районийш ноёд хуу энээнээ үмөөрхэ. Хандуев буруу гэхээ зурхалхэ хүн тэндэ байхагүй. Районийш ноёд хуу айха. Энэмнай райкомой бюродо энэ тэрые зэмэлжэ, хараажа һуудаг хүн ха юм. Обкомой гешүүн, Москвагаар танихтай хүн гэшэ.

Бадмаха: Тийхэдээ дээрээ ахагүй хүн гэшэ гү?

Намганинь: Энэл багтаа тиймэл гэшэ бэ даа. Эндэхэнээл эзэн хаан гэшэ!

Бадмаха: Тийгээ наань, дээшэнэ гомдол бариха хэрэгтэй.

Намганинь: Хаана бариха юмши?

Бадмаха: Тэрэ парти гээшэнь байна. Сэхаа гээшэдэнь хүртэр дуулгахада ядаг юм?

Намганинь: Шамда хэлэнэ ха юмбиб. Ши бидэ хоёр шэнги амитадай үгэ хэн тэндэ тообо гэшэйл улайханаа хойшо колхозой түрүүлэгшэе, хардаа гүүлээд, өөрөөл элэгтэй боложо халахаш даа.

Бадмаха: Ямарш болоһон саг гэшэ бэ даа... Урданай ноёд дан нимэ бэшэ нэн, сээшэн сэрэртэй саанатай наанатай, зоһоор адли, хүнөөр хөөрөлдэхэ сүлөөтэй тэнигэр байгаа, энэ сагайл улайханаа хойшо хорхогонлододог, һөөл хүрхэйбди гэлдэһэн ноёд олошороо, тээд тээмпэдэхэ зарахаал мэдэдэг гэжэ үбгэд, хүгшэдэше хэлсэдэг байна...

Намганинь: Болг дуугарал даа. Энэ хэлэ саанхидан дуулаа наань. Зэмэ тохоходоо болг Элдэблэхэ хараа түргэдэшэ.

Бадмаха: Энээнээ элдэблүүлжэ байха гэшэ лэ байна даа. Юумэн ахатай захатай байдаг бэ гү?

Намганинь: Заха эрхэтэй зон, эрхгүй зон байдаг ха юм.

Абьян: Ши, Бадмаха, сагта хонтоор ерээрэн. Э хулжахаа бу бодоорой! О ошожо, юумэ асархаш.

Бадмаха: Зонхилхо эрхээр харуулаа хилбэ.

Намганинь: Заа, мүр гартан байгаа хадан абаа лэ хэлэһэн рууны яба, гэдэхэ наа, һүүдэ ноёрго.

Бадмаха: Нүү үдэ гэжэ.

Намганинь: Цэгэ олодохогүй юм гү юрдөө... үнэ шамтай шашан үнээгээ наахаа маргаад б.

Бадмаха (тансаарандаа): Гарта байха гэшэ хэсүү даа. Гомдолхо хэхэ хэ байхагүй... Бөө даа үмсынгөө ажалаар байда ямар гоё гэшэ нэм...

Хүшгээ.
Норпол ОЦ

БАСНИНУУД

ГОРШООГ
Горшоог ехээр годооржо,
Ушаг Пезишнээ голобо.
Гоёор байхам гэсэгээжэ,
Город гарахаар эһэбэ.

Амһарта бүхэндэ өгдэрэжэ,
Автобусто нуужа талииба.
Городой байрада байрлажа,
Горшоог хүсэлөө бүтээбэ.

Ялагар тологор кухница
Яахаш мүрын олодобогүй.
Эндэш тэндэш хөөдөөд лэ,
Эзэнэй хараалда хүртэбэ.

Горшоог угангүй Подвал руу
Гологдоһон дээрээ хаягдба.
Хэрэггүйгөө мэдээд бушуу
Хүдөө тээшэхэнэ халирба.

Горшоог шэнгихэн амитаг
Ганса нэгэн дайралдагша.
Хүдөөгдэш, городтош
голуулааг,
Хүнүүдтэ гомдожо ябагша.

НАЙРХУУ БОРОО
Бороо нуужа ороһоор
Бүхы юумэ норгоһоор,
Бээе магтажа эхилбэ,
Ехээр шааяжа шалиба:
- Бүхые нэбтэ норгоноб,
Бүхые тийгэн диленэб,
Намһаа хүсэтэй юуншые
Нээрээ үгыл хаанашье.

Бороогой найрхаа дуулаад,
Уулын саанаһаа халхин

Жороогоо табилан ерээд,
Ууртай шангаар һүүбэ:

- Хүсэтэйгөө найрхаа нааш,
Хүсээе туршаад үзэлши!
Бороо урдаһаань шэдэлээд,
Хороо бусалбал үһэрээд.

халхи шангаар үлээбэ.
Найрхуу бороо диилдэжэ,
Шадалаа баран саашалба,
Шалбааг гансал үлээбэ.

Энэ найрхуу бороодол,
Зарим нэгэн
дайралдааг.

Эрдэни ДУГАРОВ
Үнжөөд хатаха шалбаагта
Үнэндөө гэдэ адлинууд лэ.

БУХА ҮНЭЭН ХОЁР
Нэгтэ үбэлэй үглөөгүүр
Наһатай хубай үнэи
(үлүү дээгүүр өөдэрхүү)
Залуу бухада хандаба:
- Ши юунэйхи ябанаи даа,
Шини хэрэг ахирхан даа,
Һүшье үзэхэ бэшиш,
Тугалшые түрэхэ бэшиш!

Хэлээ хурсадан байтарнь
Хэдэн хүнүүд ерэнээр,

ҮНДЭГЭ ХҮЛЭЭЛГЭ

Март һара. Үбэлэй үсэ дууджа, саашаа юутээ эдижэ ами зууха зонибди гэжэ гэр бүлөөрөө сугларжа, багахан суглаа татабди. Баран бүгэдэ нэгэн дуутар үндэгэлхэ тахья абая гэлсээд, наһанандаа хүрэхэ, һарбайһанаа абаха гэлсээ бэлэй. Тийн мүнэ хашарһаа суглуулжа, һамгаяа Улаан-Үдлин шубуунай фабрика эльгээжэ мэдэбэ. Түрүүнэй газетэ дээрэ тахья худалдана гэжэ бэлшээтэй байгаал нэн. Абаһанһаань хорин тахья абаад лэ ерэхэши, ашанадтаа, үхибүүдтээ үндэгэ эльгээжэ байхадни гээбэ. Хэдэ едынш болог хамаагүй, мянган түхэрнэ

хармаанданин, асарха машина, бензиниинь түлөөтэй, ошоод лэ абаад ерэ.
Зай, уданшыггүй хорин тахья газамнай буушаба. Ноирхожо харахадани, хоёр далидань хоёр-гурбан үдэн, бэшэ бэнь хүнэй гараараа үдыень шобторжо хаяжархиниңдал нүсэгэн - шалдан. Харахада, айхаар юумэд обооролдонод. Алаха гэжэ үдыень хуулажа хаяа юм гү, гайхахаар.
- Нэгэ тахьянь хэды мүнгэтэб? - гэжэ һамганһаань һураба.
- Дүшэн хоер.

Элбэг МАНЗАРОВ
- Үндэгэлжэ байгаа юм гү?
- Үндэгэлжэ байгаа гээ нэн, асаржа үгэһэн хүниинь.
Зай, тээд муухай, һайханшые наань яахаб, дулаан байрадаа пезишнээ түлижэ, һуури байрыень олгобоб. Үдэртөө дунда зэргээр арбан табан үндэгэ эдхэхэбди гэжэ наһахадаа, доосоонни хүнгэн шэнги. Эгээл үдэн хоһон апрель, май, июнь һаранууд ха юм даа. Тахьянууднай хоер-гурбан үдэр соо нэжээд-хошоод үндэгэ үгэжэ байтараа, огто болижорхибо. һайн холимог тэжээл, хажуугаарнь магазинда худалдадаг витаминтай «Рябушка» абажа, талхатаинь холсод хабаараа бололсонобди. Тамбия гаратараа тахья барижа үзөөгүйн һэм гү.

Үнөөхиднай үндэгэлхэ янза үгы сагта хорёод хоноһон хойно, хойноһоон арбан нэгэн тахья мори Бараглахада, эгээл үтэлһэнүүдэй юһэн тахьянь үдээ ургажа, хүн шэнги сагаханууд, харахада урман хүлээһэн үндэгэмнай мүнөөш болоһон. Ийнһээр нажар үнгэригэхэнь, үнэ шэдээдэжэ наадаһаар байгартань минни наһахада, тахьягай үндэгэлхэ нормиень юумэ эдоууһан хүнигүй үндэгэлүүлээд, хэрэггүй донь, хүндэ худалдадаг юм бай ухаманһаад, Улаан-Үдлин шубуунай гэхэдэ, урма дуран урагша утанһоол нэн.

Үндэгэ олоһониинь...

«Шог зураг» гэхэн номһоо

ПРОГРАММА ТЕЛЕПЕРЕДАЧ

ЭЛЬНИК, 8

Т

11.00 ВЕСТИ

11.10 ВЕСТИ-СПОРТ

11.15 "Хронограф"

12.00 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ

12.05 "Экспертиза РТР"

12.10 ВЕСТИ

12.15 ВЕСТИ НЕДЕЛИ

12.20 Ток-шоу Марины Ароновой "Рядом с тобой"

12.30 ВЕСТИ

13.00 ВЕСТИ

13.20 Х/ф "Вертикаль"

14.50 "Малыш и Карлсон". "Карлсон вернулся". М/ф

15.30 Т/с "Бетти" (США)

16.00 ВЕСТИ

16.20 ВЕСТИ-СПОРТ

16.25 "Что хочет женщина"

17.10 "Дикий ангел". Т/с

18.10 Т/с "Друзья-4" (США)

18.40 "Экспертиза РТР"

18.45 "Афиша"

19.00 ВЕСТИ

БГТРК

19.20 Детское время. М/ф

19.40 Вся Россия.

19.55 Гороскоп.

20.00 Байгал

20.15 Прогноз погоды и Рек-тайм - время Вашей рекламы!

20.20 "Буряад орон". Художественно-публицистическая программа.

20.55 "Профессионалы".

21.10 Спокойной ночи, малыши!

21.20 Подробно и обстоятельно.

21.30 Республиканские новости

21.50 Прогноз погоды и рек-тайм - время Вашей рекламы!

21.55 Эурхай

22.00 ВЕСТИ

22.35 МЕСТНОЕ ВРЕМЯ. ВЕСТИ-МОСКВА

22.55 Игорь Ботвин, Тарас Билич и Наталия Бурмистрова в авантюрно-криминальном сериале "Агентство НЛС"

23.55 ВЕЧЕРНИЙ СЕАНС. Дэвид Суше в детективе "Пуаро Агаты Кристи. "Осиное гнездо"

01.00 ВЕСТИ - ПОДРОБНОСТИ

01.20 МЕСТНОЕ ВРЕМЯ. ВЕСТИ-МОСКВА

01.30 ПОСЛЕДНИЙ СЕАНС. К ЮБИЛЕЮ РЕЖИССЕРА КАРЕНА ШАХНАЗАРОВА. Евгений Евстигнеев и Александр Панкратов-Черный в музыкальной комедии "Зимний вечер в Гаграх". 1985 г.

РТР

07.00 Начало "Лоск" Погода. "Домашний зоопарк". "Календарь работ от Кушнарера"

08.00 Т/с "МЭШ"

08.30 "Метро"

08.45 Fox Kids на REN TV. М/с "Приключения Папируса"

09.10 Fox Kids на REN TV. Т/с "Пауэр рейнджерс, или Могучие рейнджеры"

09.35 Fox Kids на REN TV. М/с "Виншпунш"

10.05 Fox Kids на REN TV. М/с "Инспектор Гаджет"

10.30 "24"

10.45 Мелодрама "Брак по-итальянски"

13.00 "Лоск". Погода.

13.30 Д/с "Канал истории. Билл Гейтс - компьютерный султан"

14.30 "24"

14.45 Очевидец

15.15 т/с "Убойная сила"

16.30 Fox Kids на REN TV. М/с "Инспектор Гаджет"

17.00 Fox Kids на REN TV. М/с "Виншпунш"

17.30 Fox Kids на REN TV. Т/с "Пауэр рейнджерс, или Могучие рейнджеры"

18.00 "Календарь работ от Кушнарера"

18.20 "Муз. поздравления"

18.50 Т/с "Яго, темная страсть"

Тивиком

07.00 Начало "Лоск" Погода. "Домашний зоопарк". "Календарь работ от Кушнарера"

08.00 Т/с "МЭШ"

08.30 "Метро"

08.45 Fox Kids на REN TV. М/с "Приключения Папируса"

09.10 Fox Kids на REN TV. Т/с "Пауэр рейнджерс, или Могучие рейнджеры"

09.35 Fox Kids на REN TV. М/с "Виншпунш"

10.05 Fox Kids на REN TV. М/с "Инспектор Гаджет"

10.30 "24"

10.45 Мелодрама "Брак по-итальянски"

13.00 "Лоск". Погода.

13.30 Д/с "Канал истории. Билл Гейтс - компьютерный султан"

14.30 "24"

14.45 Очевидец

15.15 т/с "Убойная сила"

16.30 Fox Kids на REN TV. М/с "Инспектор Гаджет"

17.00 Fox Kids на REN TV. М/с "Виншпунш"

17.30 Fox Kids на REN TV. Т/с "Пауэр рейнджерс, или Могучие рейнджеры"

18.00 "Календарь работ от Кушнарера"

18.20 "Муз. поздравления"

18.50 Т/с "Яго, темная страсть"

(Аргентина)

19.55 Д/с "Канал истории. Билл Гейтс - компьютерный султан"

20.55 Т/с "Убойная сила"

22.00 "Гриффины"

22.30 Лоск. Погода.

23.00 Кристофер Ламберт и Роберт Джой в триллере "Воскрешение"

01.20 "24"

01.35 Футбольный курьер

02.10 Ночной муз. канал

Ариг Ус

08.00 Новости

08.25 Жизнь без риска

08.30 М/фильм "Как старик корову продавал"

08.40 Формула успеха

08.50 Интернет-программа "Большая паутина"

09.20 Завтрак с Соловьевым

09.55 Х/ф "Белый пудель"

11.05 М/ф "Осенний корабль"

11.15 За стеклом. Теперь ты в армии

12.15 Новости

12.20 Назло

12.25 Автомобильная программа "АБС"

12.30 Новости

12.35 Паутина

12.45 Новости

12.50 М/фильм "Месть кота Леопольда"

13.00 Новости. Погода. Спорт

13.15 Луи де Фюнес в комедии "На древо взгромоздись"

Перерыв до 17.00

17.00 "Пестрая лента"

17.50 Победоносный голос верующего

18.20 Музыкальный подарок

18.45 Удачи на даче

19.00 Режина Дуарте в сериале "Музыка ее души", 19 с.

20.00 Новости.

20.25 Жизнь без риска

20.30 Т/с "Узник замка Иф" закл. серия

21.30 Автомобильная программа "АБС"

21.35 Формула Успеха

21.45 А.Песков и В.Степлов в сериале "Тайный знак", 1 с.

22.50 Итоги с Евгением Киселевым

00.35 Х/ф "Вторая кожа"

ОТВ

17.00 Т/с "Зена - королева воинов"

18.00 Первое свидание

19.00 Т/с "Зачарованные"

20.00 Комедия на СТС: "Чарльз в ответе"

20.30 Т/с "Фантастическая девушка"

21.00 Ток-шоу "Окна"

22.00 Кино на СТС: "Жена мясника"

НТВ

07.00 "Сегодня"

07.05 Утро на НТВ

07.30 "Сегодня"

07.35 Утро на НТВ

08.00 "Сегодня"

08.10 Утро на НТВ

08.30 "Сегодня"

08.35 Утро на НТВ

09.00 "Сегодня"

09.10 Утро на НТВ

09.30 "Сегодня"

09.35 Утро на НТВ

09.55 Сериал "Идеальная пара", 3 серия "КОРОЛЕВА БЕНЗОКОЛОНКИ"

11.00 "Сегодня"

11.20 Погода на завтра

11.25 Дневник нимфетки. "Очная ставка"

11.55 Ворота Шамбалы. Сериал "Неизвестная планета".

13.00 "Сегодня"

13.20 Сериал "Кружева", 1-2 серии

15.00 "Сегодня"

15.05 "Принцип Домино". Ток-шоу

16.40 Криминал

17.00 "Сегодня"

17.30 Детектив "След оборотня" (США), 9-10 серии, заключительные

19.40 Криминал

20.00 "Сегодня"

20.20 Сериал "Улицы разбитых фонарей", 11 серия "Охота на крыс"

21.30 Ирина Малышева, Дмитрий Шевченко и Игорь Гузун в криминальном сериале "Особый случай", 1 серия "Запретная миссия"

22.40 Криминал

23.00 "Сегодня"

23.35 "Скорая помощь-4". Сериал (США), 3 серия

00.35 "О, счастличик!". Азартная игра

01.15 "За гранью смерти". Триллер (США)

• ОТДЕЛ РЕКЛАМЫ • 21-62-62 • ОТДЕЛ РЕКЛАМЫ •

ЭЛЬНИК, 9

РТР

11.00 ВЕСТИ

11.10 ВЕСТИ-СПОРТ

11.15 "Хронограф"

12.00 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ

12.05 "Экспертиза РТР"

12.10 ВЕСТИ

12.15 ВЕСТИ НЕДЕЛИ

12.20 Ток-шоу Марины Ароновой "Рядом с тобой"

12.30 ВЕСТИ

13.00 ВЕСТИ

13.20 Х/ф "Вертикаль"

14.50 "Малыш и Карлсон". "Карлсон вернулся". М/ф

15.30 Т/с "Бетти" (США)

16.00 ВЕСТИ

16.20 ВЕСТИ-СПОРТ

16.25 "Что хочет женщина"

17.10 "Дикий ангел". Т/с

18.10 Т/с "Друзья-4" (США)

18.40 "Экспертиза РТР"

18.45 "Афиша"

19.00 ВЕСТИ

БГТРК

19.20 Детское время. М/ф

19.40 Вся Россия.

19.55 Гороскоп.

20.00 Байгал

20.15 Прогноз погоды и Рек-тайм - время Вашей рекламы!

20.20 "Буряад орон". Художественно-публицистическая программа.

20.55 "Профессионалы".

21.10 Спокойной ночи, малыши!

21.20 Подробно и обстоятельно.

21.30 Республиканские новости

21.50 Прогноз погоды и рек-тайм - время Вашей рекламы!

21.55 Эурхай

11.10 Т/с "Это - Голливуд"

12.00 Т/с "Вечный зов"

13.00 ВЕСТИ

13.20 Комедия "Дама с попугаем"

15.20 "Зеркальце". Мультфильм

15.30 Т/с "Бетти"

16.00 ВЕСТИ

16.20 ВЕСТИ-СПОРТ

16.25 "Что хочет женщина"

17.10 "Дикий ангел". Т/с

18.10 Т/с "Друзья - 4" (США)

18.40 "Экспертиза РТР"

18.45 "Афиша"

19.00 ВЕСТИ

БГТРК

19.20 Детское время. М/ф

19.30 Улгур

19.55 Гороскоп

20.00 Байгал

20.15 Прогноз погоды и Рек-тайм - время Вашей рекламы!

20.20 Буряад орон + Хөөрлэдэбди

20.35 Дела деревенские

21.10 Спокойной ночи, малыши!

21.20 Из золотого фонда БГТРК

21.30 Республиканские новости

21.50 Прогноз погоды и Рек-тайм

21.55 Эурхай

Ариг Ус

08.00 Грани. Спорт. Погода

08.40 Жизнь без риска

08.45 Формула успеха

08.55 М/сериал "Алекс", 20 с.

09.20 Сто чудес света: "Таинственный мир летучих мышей"

10.25 Т/с "Жизнь заново", 103 с.

11.25 Помехи в эфире

11.45 Публичные люди

12.15 Новости

12.20 Назло

12.25 Автомобильная программа "АБС"

12.30 Новости

12.35 Паутина

12.45 Новости

12.50 Тушите свет

13.00 Новости. Погода. Спорт

13.15 Детектив "Без особого риска"

Перерыв до 17.00

17.00 Публичные люди

17.25 Свободное время

17.30 М/сериал "Болек и Лелек"

17.40 Победоносный голос верующего

18.10 Капитал

18.25 Музыкальный подарок

18.55 Назло

19.00 Т/с "Музыка ее души", 20 с.

20.00 Новости.

20.25 Жизнь без риска

20.30 Х/ф "Адьютант Его превосходительства", 1 с.

21.40 Формула успеха

21.50 Т/с "Тайный знак"

22.50 Автомобильная программа "АБС"

ОПТОВО-РОЗНИЧНЫЙ ЦЕНТР «БАЙКАЛ»

Цены действительны с 4 июля по 11 июля.

Бельевой трикотаж (детск., взросл.), г.Москва (низкие цены)	
Колготки х/б, г. Москва, г. Смоленск	58 руб.
Колготки п/ш, 3 видов, г. Москва, г. Смоленск	78 руб.
Колготки эластик, женские, г. Москва, г. Смоленск	от 14 руб.
Колготки х/б детские (все размеры), г. Москва	от 20 руб.
Носки х/б, п/ш детские, махровые мужские, г. Санкт-Петербург	от 8 руб. 90 коп.
Сапоги суконные, г. Омск, детск., жен. и муж., с мехом	от 225 руб.
Сапоги кирзовые, г. Москва	от 325 руб.
Сапоги и ботинки зимние мужские с искусственным и натуральным мехом, г.Новосибирск	от 698 руб.
Сапоги зим. женские, 15 моделей, г.Челябинск, г. Новосибирск	от 798 руб.
Туфли кожаные муж., дет., 20 мод., г.Новосибирск, г.Челябинск	от 498 руб.
Кроссовки детские, взрослые 10 мод., г.Новосибирск, г.Челябинск	от 230 руб.
Обувь резиновая (сапоги детские, женские, мужские, рыбацкие)	от 118 руб.
Трико х/б детские и взрослые	от 48 руб.
Ботинки ОМОН (юфта)	798 руб.

ул. Саломонья, 6 «а», ост. «ПШ», с обр. стороны Геолог. института, тел.: 33-43-86, ул. Гагарина, 37, тел.: 26-30-87 (напротив магазина «Облавы»), ул. Столбчатая, 1 (машзавод), тел.: 25-10-70. РАБОТАЕМ БЕЗ ВЫХОДНЫХ.

РТР

08.50, 09.50, 10.50 ВЕСТИ-МОСКВА

09.00, 10.00 ВЕСТИ

"Православный календарь"

"Семейные новости"

"Национальный доход"

"Афиша"

"Дорожный патруль"

"Экспертиза РТР"

"Национальный доход"

ВЕСТИ-СПОРТ

"Семейные новости"

"Афиша"

ВЕСТИ-СПОРТ

"Колоссальное хозяйство"

ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ

"Экспертиза РТР"

ВЕСТИ

Тивиком

07.00 "Лоск". Погода. "Домашний зоопарк". "Календарь работ от Кушнарера"

08.00 Т/с "МЭШ"

08.30 М/с "Приключения Папируса"

09.00 Т/с "Пауэр рейнджерс, или Могучие рейнджеры"

09.30 М/с "Виншпунш"

10.00 М/с "Инспектор Гаджет"

10.30 "24"

10.45 Муз. комедия "Дуэты"

13.00 "Лоск". Погода.

13.30 Канал истории. "ФБР"

Ариг Ус

08.00 Грани. Спорт. Погода

08.40 Жизнь без риска

08.45 Формула успеха

08.55 М/сериал "Алекс", 20 с.

09.20 Сто чудес света: "Таинственный мир летучих мышей"

10.25 Т/с "Жизнь заново", 103 с.

11.25 Помехи в эфире

11.45 Публичные люди

12.15 Новости

12.20 Назло

12.25 Автомобильная программа "АБС"

12.30 Новости

12.35 Паутина

12.45 Новости

12.50 Тушите свет

13.00 Новости. Погода. Спорт

13.15 Детектив "Без особого риска"

Перерыв до 17.00

17.00 Публичные люди

17.25 Свободное время

17.30 М/сериал "Болек и Лелек"

17.40 Победоносный голос верующего

18.10 Капитал

18.25 Музыкальный подарок

18.55 Назло

19.00 Т/с "Музыка ее души", 20 с.

20.00 Новости.

20.25 Жизнь без риска

20.30 Х/ф "Адьютант Его превосходительства", 1 с.

21.40 Формула успеха

21.50 Т/с "Тайный знак"

22.50 Автомобильная программа "АБС"

22.55 Тушите свет

23.05 Без протокола

00.00 Новости. Спорт

00.35 Смотрите, кто пришел

00.55 Ток-шоу "За стеклом". "Теперь ты в армии". Финал

ОТВ

17.00 Т/с "Зена - королева воинов"

18.00 Т/с "Чудеса науки"

18.30 Полное Мамаду!

19.00 Т/с "Зачарованные"

20.00 Комедия на СТС: "Чарльз в ответе"

20.30 Т/с "Фантастическая девушка"

21.00 Ток-шоу "Окна"

22.00 Кино на СТС: "Публичные люди"

НТВ

07.00 "Сегодня"

07.05 Утро на НТВ

07.30 "Сегодня"

07.35 Утро на НТВ

08.00 "Сегодня"

08.10 Утро на НТВ

08.30 "Сегодня"

08.35 Утро на НТВ

09.00 "Сегодня"

09.10 Утро на НТВ

09.30 "Сегодня"

09.35 Утро на НТВ

09.50 "Полицейские. Цена свободы".

Остросюжетный фильм

11.00 "Сегодня"

11.20 Погода на завтра

11.25 "Внимание, розыск!" "Налог для оборотня"

12.10 Александр Белявский в программе Павла Лобкова "Растительная жизнь"

12.50 Вкусные истории

13.00 "Сегодня"

13.20 Сериал "Кружева", 3, 4 с.

15.00 "Сегодня"

15.05 "Принцип Домино". Ток-шоу

16.40 Криминал

17.00 "Сегодня"

17.25 "Особый случай", 1 серия "Запретная миссия"

18.35 Боевик "Грязная работа" (США), 28 серия

19.40 Криминал

20.00 "Сегодня"

20.20 Сериал "Улицы разбитых фонарей", 12 серия "Чарующие сны"

21.30 Сериал "Особый случай", 2 серия "Волчьего логова"

22.40 Криминал

23.00 "Сегодня"

23.35 "Скорая помощь-4". Сериал (США), 4 серия

00.30 Сериал "Улицы разбитых фонарей", "Охота на крыс"

01.40 "О, счастличик!". Азартная игра

02.15 Триллер "Последний отчет"

Среда, 10

ОРТ

07.00 Телеканал «Доброе утро»
10.00 Новости
10.15 «Семейные узы». Сериал
11.10 Боевик «Неудержимый»
12.05 «Ералаш»
12.15 Программа «100%»
12.35 Следствие ведет Колобков
13.00 Новости
13.15 Сериал «Детективное агентство «Лунный свет»
14.10 Лубянка. «Приказано расстрелять»
14.55 «Ералаш»
15.00 «Народ против». Телеигра
16.00 Новости
16.15 Т/с «Дикие шутки»
16.40 Сериал «Сейчас или никогда»
17.35 «Ералаш»
17.50 Премьера многосерийного фильма «Саломея»
19.00 Вечерние новости
19.15 «Семейные узы». Сериал
20.15 Х/ф «Высота»
22.00 Время
22.35 «Слабое звено». Игровое шоу
23.25 «Форс-мажор» с Николаем Фоменко
00.00 Т/с «Китайский городской»
01.00 Ночное «Время»
01.30 Боевик «16-й отдел»
02.25 Т/с «Фирменный рецепт»

РТР

07.40 УТРО НА РТР
07.50, 08.50, 09.50, 10.50 ВЕСТИ-МОСКВА
08.00, 09.00, 10.00 ВЕСТИ
08.10 «Православный календарь»
08.15 «Семейные новости»
08.25 «Национальный доход»
08.30 «Афиша»
08.40 «Дорожный патруль»
09.10 «Экспертиза РТР»
09.20 «Национальный доход»
09.25 ВЕСТИ-СПОРТ
09.30 «Семейные новости»
09.40 «Афиша»
10.10 ВЕСТИ-СПОРТ
10.15 «Москва-Минск»

10.30 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ
10.40 «Экспертиза РТР»
11.00 ВЕСТИ
11.10 Т/с «Это - Голливуд»
12.00 Т/с «Вечный зов»
13.00 ВЕСТИ
13.20 Детектив «Быть лишним»
15.15 «Три дровосека». «Происхождение видов. Кенгуру». М/ф
15.30 Т/с «Бетти» (США)
16.00 ВЕСТИ
16.20 ВЕСТИ-СПОРТ
16.25 «Что хочет женщина»
17.10 «Дикий ангел». Т/с
18.10 Т/с «Друзья-4» (США)
18.40 «Экспертиза РТР»
18.45 «Афиша»
19.00 ВЕСТИ

БГТРК

19.20 Детское время. М/ф
19.30 Детское время. «Бамбахай»
19.55 Гороскоп
20.00 Байгал
20.15 Прогноз погоды и Рек-тайм-время Вашей рекламы!
20.20 Спортивная программа «Тамир»
20.40 Охрана. Вневедомственная сообщает
20.50 «Тайзан». Цэрэн Галанов.
21.10 Спокойной ночи, малыши!
21.20 Подробно и обстоятельно
21.30 Республиканские новости
21.50 Мир прессы

РТР

22.00 ВЕСТИ
22.35 МЕСТНОЕ ВРЕМЯ. ВЕСТИ-МОСКВА
22.55 Т/с «Агентство НЛС»
23.55 Детектив «Пуаро Агаты Кристи. Кража драгоценностей в "Гранд Метрополитене»
01.00 ВЕСТИ - ПОДРОБНОСТИ
01.20 МЕСТНОЕ ВРЕМЯ. ВЕСТИ-МОСКВА
01.30 «Клуб сенаторов»
02.15 Х/ф «Полти что мертвая»
04.00 Футбол. Чемпионат России. «Спартак» (Москва) - «Зенит» (С-Пб.).

ТИВИКОМ

07.00 Начало «Лоск». Погода.
«Календарь работ от Кушнарева»
08.00 «МЭШ»

08.30 М/с «Приключения Папируса»
09.00 Т/с «Пауэр рейнджеры, или Могучие рейнджеры»
09.30 М/с «Виншпунш»
10.00 М/с «Инспектор Гаджет»
10.30 «24»
10.45 Новеллы «Крутые истории»
13.00 «Лоск». Погода.
13.30 Д/с «Канал истории. Таинство алхимии»
14.30 «24»
14.45 «Очевидец»
15.15 Т/с «Убойная сила»
16.30 М/с «Инспектор Гаджет»
17.00 М/с «Виншпунш»
17.30 Т/с «Пауэр рейнджеры, или Могучие рейнджеры»
18.00 «Календарь работ от Кушнарева»
18.20 «Муз. поздравления»
18.50 Т/с «Яго, темная страсть»
20.00 Д/ф «Вторая жизнь».
«Ортопедическое отделение»
20.55 Т/с «Убойная сила»
22.00 «Симпсоны»
22.30 «Лоск». Погода.
23.00 Триллер «Незаменимые вещи»
01.35 «24»
01.50 Х/ф «Розовый телефон»

АРИГ УС

08.00 Грани. Спорт. Погода
08.35 Жизнь без риска
08.40 Формула успеха
08.50 М/сериал «Алекс», 21 с.
09.15 Сто чудес света: «Крик гагар»
10.20 Т/с «Жизнь заново», 104 с.
11.20 «Один день» с К.Набутовым
11.50 Публичные люди
12.15 Новости
12.20 Назло
12.25 Автомобильная программа «АБС»
12.30 Новости
12.35 Паутина
12.45 Новости
12.50 Тушите свет
13.00 Новости. Спорт. Погода
Х/фильм «Тройное сальто»
Перерыв до 17.00
17.00 Публичные люди
17.25 Свободное время
17.30 М/сериал «Болек и Лелек»
17.40 Победоносный голос верующего
18.10 М/ф «Когда медвежонок проснется»
18.25 Музыкальный подарок

18.50 Назло
19.00 Т/с «Музыка ее души», 21 с.
20.00 Новости. Погода
20.25 Жизнь без риска
20.30 Х/ф «Адьютант Его превосходительства», 2 с.
21.40 Формула успеха
21.50 Т/сериал «Тайный знак» 3 с.
22.45 Автомобильная программа «АБС»
22.55 Тушите свет
23.10 Без протокола
00.00 Новости. Спорт
00.35 Смотрите, кто пришел
00.50 Т/с «Кэнди-клуб», 1 с.

ОТВ

17.00 Т/с «Зена - королева воинов»
18.00 Т/с «Чудеса науки»
18.30 Молодожены
19.00 Т/с «Зачарованные»
20.00 Комедия на СТС: «Чарльз в ответе»
20.30 Т/с «Фантастическая девушка»
21.00 Ток-шоу «Окна»
22.00 Кино на СТС: «Танк»

НТВ

07.00 «Сегодня»
07.05 Утро на НТВ
07.30 «Сегодня»
07.35 Утро на НТВ
08.00 «Сегодня»
08.10 Утро на НТВ
08.30 «Сегодня»

08.35 Утро на НТВ
09.00 «Сегодня»
09.10 Утро на НТВ
09.30 «Сегодня»
09.35 Утро на НТВ
09.50 Х/ф «Полицейская игра»
11.00 «Сегодня»
11.20 Погода на завтра
11.25 Криминальная Лохотронщица, 2 серия
12.00 «Квартирный вопрос»
12.35 Экологическая «Сегодня»
13.00 «Сегодня»
13.20 Сериал «Кружева»
15.00 «Сегодня»
15.05 «Принцип Доминио»
16.40 Криминал
17.00 «Сегодня»
17.25 «Особый случай»
«Елочные игрушки»
18.35 Боевик «Грязная работа»
19.40 Криминал
20.00 «Сегодня»
20.20 Сериал «Улицы разбитых фонарей», 13 серия
«Призраком»
21.30 Сериал «Особый случай»
«Чтобы выжить»
22.40 Криминал
23.00 «Сегодня»
23.35 Т/с «Скорая помощь»
00.30 Т/с «Улицы разбитых фонарей»
01.40 «О, счастливы!»
02.15 Триллер «Проклятие»

ОТДЕЛ РЕКЛАМЫ • 21-62-62 •

Четверг, 11

ОРТ

07.00 Телеканал «Доброе утро»
10.00 Новости
10.15 «Семейные узы». Сериал
11.10 Боевик «Неудержимый»
12.10 КОАП
12.35 Дисней-клуб: «Переменка»
13.00 Новости
13.15 Сериал «Детективное агентство «Лунный свет»
14.15 «Форс-мажор»
14.50 «Ералаш»
15.00 «Народ против». Телеигра
16.00 Новости
16.15 Т/с «Дикие шутки»
16.40 Сериал «Сейчас или никогда»
17.40 «Ералаш»
17.50 Премьера многосерийного фильма «Саломея»
19.00 Вечерние новости
19.15 «Семейные узы». Сериал
20.15 Комедия «Святоша»
22.00 Время
22.35 «Русская рулетка»
23.25 Человек и закон
00.00 Т/с «Китайский городской»
01.00 Ночное «Время»
01.30 Триллер «Буря столетия»

РТР

07.40 УТРО НА РТР
07.50, 08.50, 09.50, 10.50 ВЕСТИ-МОСКВА
08.00, 09.00, 10.00 ВЕСТИ
08.10 «Православный календарь»
08.15 «Семейные новости»
08.25 «Национальный доход»
08.30 «Афиша»
08.40 «Дорожный патруль»
09.10 «Экспертиза РТР»
09.20 «Национальный доход»
09.25 ВЕСТИ-СПОРТ
09.30 «Семейные новости»
09.40 «Афиша»
10.10 ВЕСТИ-СПОРТ
10.15 «Открытая гамма»
10.30 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ
10.40 «Экспертиза РТР»
11.00 ВЕСТИ
11.10 Т/с «Это - Голливуд»

12.00 Т/с «Вечный зов»
13.00 ВЕСТИ
13.20 Х/ф «Зелли и я»
14.55 «Фальшивая летопись». Д/ф из цикла «Архивные тайны»
15.30 Т/с «Бетти» (США)
16.00 ВЕСТИ
16.20 ВЕСТИ-СПОРТ
16.25 «Что хочет женщина»
17.10 «Дикий ангел». Т/с
18.10 Т/с «Друзья-5» (США)
18.40 «Экспертиза РТР»
18.45 «Афиша»
19.00 ВЕСТИ

БГТРК

19.20 Детское время. М/ф
19.30 Детское время. «3,4...»
19.55 Гороскоп
20.00 «Байгал»
20.15 Прогноз погоды. Рек-тайм - время Вашей рекламы!
20.20 Музы зула. Алтаргана-2002.
20.45 «Вместе мы сможем». Прямой эфир с инвалидами-колясочниками.
21.10 Спокойной ночи, малыши!
21.20 Из золотого фонда БГТРК.
21.30 Республиканские новости
21.50 Прогноз погоды и Рек-тайм-время Вашей рекламы!
21.55 Зурхай

РТР

22.00 ВЕСТИ
22.35 МЕСТНОЕ ВРЕМЯ. ВЕСТИ-МОСКВА
22.55 Т/с «Агентство НЛС»
23.55 Детектив «Пуаро Агаты Кристи. Проклятие египетской гробницы»
01.00 ВЕСТИ - ПОДРОБНОСТИ
01.20 МЕСТНОЕ ВРЕМЯ. ВЕСТИ-МОСКВА
01.30 Х/ф «Знаменитость» (США)
03.45 «Горячая десятка»

ТИВИКОМ

07.00 Начало «Лоск». Погода.
«Календарь работ от Кушнарева»
08.00 «МЭШ»
08.30 М/с «Приключения Папируса»
09.00 Т/с «Пауэр рейнджеры, или Могучие рейнджеры»
09.30 М/с «Виншпунш»
10.00 М/с «Инспектор Гаджет»
10.30 «24»

10.45 Х/ф «Солдат удачи»
13.00 «Лоск». Погода.
13.30 Д/с «Канал истории. Лунатики»
14.30 «24»
14.45 Т/с «Удивительные люди»
15.15 Т/с «Убойная сила»
16.30 М/с «Инспектор Гаджет»
17.00 М/с «Виншпунш»
17.30 Т/с «Пауэр рейнджеры, или Могучие рейнджеры»
18.00 «Календарь работ от Кушнарева»
18.20 «Муз. поздравления»
18.50 Т/с «Яго, темная страсть»
19.55 «Лоск». Погода.
20.20 «Радар-спорт»
20.55 Т/с «Убойная сила»
22.00 «Симпсоны»
22.30 «Лоск». Погода.
23.00 Андрей Соколов, Игорь Волков в триллере «Рикошет»
01.25 «24»
01.40 Иллюзион. Мелодрама «Плохой Мироз»

АРИГ УС

08.00 Грани. Спорт. Погода
08.40 Жизнь без риска
08.45 Формула успеха
08.55 М/с «Алекс», 22 с.
09.20 Сто чудес света: «Лесной призраком»
10.25 Т/с «Жизнь заново», 105 с.
11.25 «Гвоздь». А.Филиппенко
12.00 Новости
12.10 Место печати
12.15 Новости
12.20 Назло
12.25 Автомобильная программа «АБС»
12.30 Новости
12.35 Паутина
12.45 Новости
12.50 Тушите свет
13.00 Новости. Спорт. Погода
Х/фильм «Овод»
Перерыв до 17.00
17.00 Публичные люди
17.25 Свободное время
17.30 М/с «Болек и Лелек»
17.40 Победоносный голос верующего
18.10 Перепись-2002
18.25 Музыкальный подарок
18.50 Назло
19.00 Т/сериал «Мелодия ее души», 22 с.
20.00 Новости

ФАБРИКА
МЕБЕЛЬ

Для дома:
Стенки, кухни, шкафы платяные, шкафы для книг, столы кухонные, письменные, комоды, кровати, тумбы под телевизор и радиоаппаратуру, диваны, кровати.

Для офиса:
Стол для руководителя, шкафы для книг, компьютерные столы, модули, стеллажи.

Для кафе:
Стол, скамьи из массива сосна, бар-стойки, витрины - горки. Любых размеров и конфигураций, в том числе по эскизам заказчика.

Адрес:
ул. Ключевская, 21,
тел. 33-18-37.

20.25 Жизнь без риска
20.30 Х/ф «Адьютант Его превосходительства», 3 с.
21.40 Формула Успеха
21.50 Т/с «Тайный знак», 4 с.
22.45 Автомобильная программа «АБС»
22.50 Тушите свет
23.05 Без протокола
00.00 Новости. Спорт.
00.35 Смотрите, кто пришел
00.50 Т/с «Кэнди-клуб», 2 с.

ОТВ

17.00 Т/с «Зена - королева воинов»
18.00 Т/с «Чудеса науки»
18.30 Сделай мне смешно
19.00 Т/с «Зачарованные»
20.00 Комедия на СТС: «Чарльз в ответе»
20.30 Т/с «Фантастическая девушка»
21.00 Ток-шоу «Окна»
22.00 Кино на СТС: «Атака на Октоберфест»

НТВ

07.00 «Сегодня»
07.05 Утро на НТВ
07.30 «Сегодня»
07.35 Утро на НТВ
08.00 «Сегодня»
08.10 Утро на НТВ
08.30 «Сегодня»
08.35 Утро на НТВ

09.00 «Сегодня»
09.10 Утро на НТВ
09.30 «Сегодня»
09.35 Утро на НТВ
09.50 «Полицейские. Шаги на колумбийски». Острозажетный аволоки
11.00 «Сегодня»
11.20 Погода на завтра
11.25 «Штосердечное признание»
11.55 «Шоу Елены Стелп»
Юмористическая программа
13.00 «Сегодня»
13.20 Сериал «Кружева», 7-8 серия
15.00 «Сегодня»
15.05 Миллион за мозги. Новая игра
16.25 Вкусные истории
16.40 Криминал
17.00 «Сегодня»
17.30 «Особый случай», 3 серия
18.40 Боевик «Грязная работа»
30 серия
19.40 Криминал
20.00 «Сегодня»
20.20 Сериал «Улицы разбитых фонарей», 14 серия «Женское счастье»
21.30 Сериал «Особый случай»
«Заложники гор», заключительная серия
22.40 Криминал
23.00 «Сегодня»
23.35 Т/с «Скорая помощь-4»
00.30 Сериал «Улицы разбитых фонарей», «Погоня за призраком»
01.35 Триллер «Мертвые свидетели»

12

«Доброе утро»

«Завтра узы». Сериал

«Кружев»

«Домик»

«Грязная»

«Улицы»

«Особый»

«Запретная зона»

«Буря столетия»

«Прокляты»

09.50, 10.50

10.00 ВЕСТИ

«Календарь»

«Новости»

«Доход»

«Спорт»

«Новости»

«Спорт»

«Дежурная часть»

«Голливуд»

«Зов»

13.00 ВЕСТИ

13.20 Комедия "Русский бизнес"

14.45 "Новая "Старая квартира"

15.30 Т/с "Бетти" (США)

16.00 ВЕСТИ

16.20 ВЕСТИ-СПОРТ

16.25 "Что хочет женщина"

17.10 "Дикий ангел". Т/с

18.10 Т/с "Друзья-5" (США)

18.40 "Экспертиза РТР"

18.45 "Афиша"

БГТРК

19.00 Детское время

19.10 «ОТНИСЬ»

19.40 Закон и порядок.

19.55 Гороскоп

20.00 «Сагай суурян». Информа-
ционно-аналитическая программа

20.20 Прогноз погоды и Рек-тайм -
время Вашей рекламы!

20.25 «Уянгын шүрэ». Музыкальная
программа

20.40 Присягая на верность

20.55 «Ваше право». Ответы на
вопросы телезрителей.

21.05 Радио для всех

21.10 Спокойной ночи, малыши!

21.20 Подробно и обстоятельно

21.30 Республиканские новости

21.50 Прогноз погоды и рек-тайм-
время Вашей рекламы!

21.55 Зурхай

РТР

22.35 МЕСТНОЕ ВРЕМЯ. ВЕСТИ-
МОСКВА

22.55 Детектив "Дураки умирают по
пятницам". 1991 г.

00.50 Х/ф "Ханжество"

02.25 Х/ф "Гаттака". 1997 г.

Тивиком

07.00 Начало. «Лоск». Погода. «Радар-
спорт». «Календарь работ от Кушнарева»

08.00 «МЗШ»

08.30 Fox Kids на REN TV. М/с
«Приключения Папируса»

09.00 Fox Kids на REN TV. Т/с «Пауэр
реинджерс, или Могучие реинджерс»

09.30 Fox Kids на REN TV. М/с
«Виншпунш»

10.00 Fox Kids на REN TV. М/с
«Инспектор Гаджет»

10.30 «24»

10.45 Мелодрама «Приключения
Бенджамина Блэйка»

13.00 «Лоск». Погода.

13.30 Д/с «Канал истории: Снежный
человек и другие монстры»

14.30 «24»

14.45 Д/ф «Не от мира сего»

15.15 Т/с «Убойная сила»

16.30 Fox Kids на REN TV. М/с
«Инспектор Гаджет»

17.00 Fox Kids на REN TV. М/с
«Виншпунш»

17.30 Fox Kids на REN TV. Т/с «Пауэр
реинджерс, или Могучие реинджерс»

18.00 «Календарь работ от Кушнарева»

18.20 «Муз. поздравления»

18.50 Т/с «Яго, темная страсть»
(Аргентина)

19.55 Семейное кино «Путешествие к
центру Земли»

20.55 Т/с «Убойная сила»

22.00 «Симпсоны»

22.30 «Лоск». Погода

23.00 Джадд Нелсон и Лэнс Хенриксен
в фант. триллере «Бермудский
треугольник»

01.05 «Метро»

01.20 Боевик «Живым или мертвым»

Ариг Ус

08.00 Грани. Погода. Спорт

08.40 Жизнь без риска

08.45 Формула успеха

08.55 М/с «Алекс», 23 с.

09.20 Сто чудес света: «В объятьях акул»

10.25 Т/с «Жизнь заново», 106 с.

11.25 Дачники

12.15 Новости

12.20 Назло

12.25 Автомобильная программа «АБС»

12.30 Новости

12.35 Паулина

12.45 Новости

12.50 Тушите свет

13.00 Новости. Погода. Спорт

13.15 Х/ф «Овод», 2 с.
Перерыв до 17.00

17.00 Публичные люди

17.25 Свободное время

17.30 М/с «Болек и Лелик»

17.40 Победоносный голос верую-
щего

18.10 Все о ребенке, начиная с
пеленки

18.25 Музыкальный подарок.

18.55 Т/сериал «Музыка ее души»,
23 с.

20.00 Новости.

20.25 Жизнь без риска

20.30 Х/ф «Адьютант Его превос-
ходительства», 4 с.

21.40 Формула успеха

21.50 Х/ф «Адьютант Его превос-
ходительства», 5 с.

23.00 Автомобильная программа «АБС»
Без протокола.

23.05 Новости. Спорт

00.30 Смотрите, кто пришел

00.50 Т/с «Кэнди-клуб», 3 с.

01.45 Х/ф «Лифт»

ОТБ

17.00 Т/с «Зена - королева воинов»

18.00 Т/с «Чудеса науки»

18.30 Скрытая камера

19.00 Т/с «Зачарованные»

20.00 Комедия на СТС: «Чарльз в
ответе»

20.30 Т/с «Фантастическая девушка»

21.00 Ток-шоу «Окна»

22.00 Кино на СТС: «Путь наверх»

00.05 Добрый вечер с Игорем
Угольниковым

НТВ

07.40 Утро Бурятии

08.00 «Сегодня»

08.10 Утро на НТВ

08.30 «Сегодня»

08.35 Утро на НТВ

09.00 «Сегодня»

09.10 Утро на НТВ

09.30 «Сегодня»

09.35 Утро на НТВ

09.50 Х/ф «Полицейские. Хрустальные
грабители»

11.00 «Сегодня»

11.20 Погода на завтра

11.25 «Совершенно секретно».

12.20 Служба спасения

13.00 «Сегодня»

13.20 Сериал «Кружева»

15.00 «Сегодня»

15.05 «Это страшное слово - измена».

«Продолжение следует...»

16.00 Дискоотека «Авария» и Sophie Ellis
Bextor в муз.-развл. прог. «Пепси-чарт»

16.40 Криминал

17.00 «Сегодня»

17.30 «Особый случай», 4 серия
«Заложники гор», заключительная

18.45 Боевик «Грязная работа» (США),
31 серия

19.40 Криминал

20.00 «Сегодня»

20.20 Сериал «Улицы разбитых
фонарей», 15 серия «Инферно»

21.25 Сериал «Улицы разбитых
фонарей», 16 серия «Блюз осеннего
вечера»

22.35 Криминал

23.00 «Сегодня»

23.35 Чеве Чейз в комедии «Улетные
шалопай-2»

01.40 «Все сразу!» «Ночные развле-
чения»

02.15 Триллер «Смертельный треу-
гольник»

03.05 «Ком»

СУДОСТРОИТЕЛЬНЫЙ ЗАВОД

Открытое акционерное общество Улан-Удэнский

Номенклатура сельхозмашин, агрегатов, запасных частей к ним

ПРЕДЛАГАЕТ:

1. СЕНОКОСИЛКА

1.1 Башмак сенокосилки КНГ-2,1

1.2 Прижим ножа КП-2027, КС-2,1

1.3 Рычаг подъема полотна К-2017

1.4 Пластина противорезающая КС-2,1/00-02

1.5 Сегмент ножа без насечки

1.6 Эксцентрик ВКН-310 КС-2,1

1.7 Головка/корпус подшипника/ КНБ 255А

1.8 Головка/корпус подшипника/ КНБ 022 ИА

1.9 Головка КНБ-310 КС-2,1

1.10 Полоса ножевая КП-5401

1.11 Шатун КДП-34А

1.12 Шестерня Z=42, м=4 КРН-2,103 611А

1.13 Шестерня Z=48, м=4 КРН-2,103 607А

1.14 Шестерня Z=42, м=4 КРН-2,103 808А

1.15 Вал к ротационной косилке КРН-2,103 804Б

1.16 Вал к ротационной косилке КРН-2,103 803А

1.17 Шестерня коническая Z=20, м=5 КРН-2,103 606

1.18 Шестерня коническая Z=28, м=5 КРН-2,1

1.19 Ось к ротационной косилке КРН-2,1

1.20 Нож к ротационной косилке

2. ГРАБЛИ

2.1 Зубодержательная пластина

2.2 Граблина ГР-6

2.3 Зуб грабелный ГПП-6

2.4 Втулка ГБК 006

2.5 Палец наружный ГБК 627

2.6 Палец внутренний ГБК 603

2.7 Каркас пальцевого колеса

3. ЗЕРНОВОБОРНЫЕ КОМБАЙНЫ «НИСЕЙ - 1200»

3.1 Вал к КПП «Нисей - 1200»

3.2 Фланец к валу КПП

3.3 Втулка к валу КПП

3.4 Комплект вала КПП

3.5 Диск варнатора жатки

3.6 Шкив моторный

3.7 Кожух вентилятора

3.8 Лопасть вентилятора (комплект 5 шт.)

3.9 Прижим ножа КП-2027

3.10 Пластина противорезающая

3.11 Сегмент ножа с насечкой

3.12 Вал КИС 0216

3-Шестерня Z=30, м=2,6

3-4 Шестерня Z=17, м=4,25

3-15 Шестерня Z=32, м=4

4. СЕЯЛКИ

4.1 Колесо зубчатое СУЛ-102Б, Z=30, м=5, к СЗП-3.6

4.2 Колесо зубчатое СУЛ-103Б, Z=36, м=5, к СЗП-3.6

4.3 Колесо зубчатое СУЛ-108А, Z=26, м=5, к СЗП-3.6

4.4 Колесо зубчатое СЗГО06А, Z=25, м=6, к СЗП-3.6

4.5 Колесо зубчатое СЗГО011В, Z=30, м=6, к СЗП-3.6

4.6 Колесо зубчатое СЗГО012В, Z=17, м=6, к СЗП-3.6

4.7 Втулка СЗГО011В к СЗП-3.6

4.8 Втулка из карбона

5. ТРАКТОРА ТИПА «БЕЛАРУСЬ», ДТ-75, Т-150, К-701

5.1 Шестерня Z=21, м=4, КПП Т-25

5.2 Шестерня Z=34, м=4, КПП ДТ-25

5.3 Шестерня Z=21, КПП Т-20

5.4 Вал муфты сцепления на трактор ДТ-75

6. АГРЕГАТЫ

6.1 Культиватор КПЗ-3,8

6.2 Катох выравниватель КВ-4

6.3 Грабли конные поперечные КГ-1

6.4 Садовый культиватор

7. ЗАПЧАСТИ К АГРЕГАТАМ

7.1 Нож пластореза СТЗ-4

7.2 Нож пластореза СТЗ-6

7.3 Реставрация лоп сошника

7.4 Болт лемешной с гайкой М-12 дл. 50

7.5 Болт М-12 дл. 60

7.6 Палец колповоза

7.7 Подшипниковый узел на КВ-4 п.1, 3-1

7.8 Сварочные работы по ремонту звездочек

7.9 Реставрация навесных роликов

8. ТОВАРЫ НАРОДНОГО ПОТРЕБЛЕНИЯ

8.1 Печь банная

8.2 Кровать детская

8.3 Набор столовый

8.4 Стол

8.5 Табурет

8.6 Контейнер для мусора

8.7 Урна «Лингвин»

9. ЛИТЬЕ

9.1 1 т. цветное литье (латунь)

9.2 1 т. чугунное литье

9.3 1 т. цветное литье

9.4 1 т. стальное литье

Адрес: 670000, Россия, Республика Бурятия, г. Улан-Удэ, ул. Корабельная, 32,
(3012) 21-33-55 - служба маркетинга, сбыта и коммерции.

12.45 «Мир спорта глазами «Жиллетт»

13.00 Т/с «Пароль - «Вечность»

14.00 Д/ф «Не от мира сего»

14.30 «Лоск». Погода. «Календарь работ
от Кушнарева»

14.45 Александр Абдулов в
криминальной драме «Я виноват»

16.40 «Очевидец»

17.15 Муз. поздравления

18.05 Fox Kids на REN TV. М/с
«Черепашки-ниндзя»

19.00 Семейное кино. «Страна фей»

20.00 «Домашний зоопарк». «Календарь
работ от Кушнарева»

20.20 «Лоск». Погода.

20.30 Марчелло Мастроянни, Франсуаза
Фабиян в трагикомедии «Привет, артист»

22.45 Джеки Чан в прикл. боевике
«Дослехи Бога»

00.50 «24»

01.05 Т/с «Мутанты Икс»

02.05 Ночной муз. канал

Ариг Ус

09.00 «Без галстука» с И.Зайцевой

09.35 Формула успеха

09.45 И.Переверзев в комедии «Серая
болезнь»

11.20 Сто чудес света: «Ночные
хвощики»

12.25 Т/с «Жизнь заново», 107 с.

13.25 М/с «Алекс», 24 с.

13.50 Х/ф «Овод», 3 с.

15.05 М/ф «Калга»

15.15 Автомобильная программа «АБС»

15.45 Звезды дискотек

16.00 Новости. Погода

16.25 Путеводитель

17.05 М/ф «Записки пирата»

17.15 Публичные люди

17.35 Жизнь в слове

18.05 М/с «Болек и Лелик»

18.15 Музыкальный подарок

18.40 Т/с «Мелодия ее души»,
24 с.

19.40 Х/ф «Соленый пес»

20.00 Новости. Погода

20.25 Формула успеха

20.35 Х/ф «Свадьба в Малиновке»

22.15 «Крестьянин» Фильм о
М.Пугачеве

23.10 Т/с «Кэнди-клуб», 4 с.

00.00 Новости. Спорт. Погода

00.50 Помехи в эфире

01.15 Х/ф «Не могу сказать «Прощай»

ОТБ

09.00 Т/с «Зачарованные»

10.00 Музыка на СТС

10.30 М/с «Ква-ква гвардия»

11.00 «Джунior», Детский блок

12.30 Т/с «Зак и секретные
материалы»

13.00 Кино на СТС: «Охотники за
древностями»

14.00 Т/с «Горящая зона»

15.00 «Мировой реслинг»

16.00 Т/с «Зена - королева воинов»

17.00 Первое свидание

18.00 Т/с «Московские окна»

19.00 Музыка на СТС

19.30 Осторожно, Модерн-2

20.00 Кино на СТС: «Все честно»

22.00 Кино на СТС: «Давай выручим
Гарри»

00.30 Осторожно, Модерн-2

01.00 Кино на СТС: «По любви или
ради денег»

НТВ

08.55 Анонс дня

09.00 «Сегодня»

09.20 Детское утро на НТВ. «Доктор
Айболит»

10.30 Ох, уж эти дети!

11.00 «Сегодня»

11.10 Погода на завтра

11.20 Сериал «Улицы разбитых
фонарей», 15 серия «Инферно»

12.20 «Квартирный вопрос. Комната
Алисы»

13.00 «Сегодня»

13.25 Мир кино. Софи Марсо в фильме
«Анна Каренина» (США)

15.25 Путешествия натуралиста

16.05 Своя игра

17.00 «Сегодня»

17.25 «По следам настоящих мужчин».

«Продолжение следует...» с Юлией
Меньшовой»

18.20 «Чистосердечное признание»

18.50 Надежда Бабкина. «Женский
взгляд» Оксаны Пушкиной

19.25 «Вы будете смеяться!» Клара
Новикова

20.00 «Сегодня»

20.35 Детектив «Охота на Золушку», 5
серия

21.45 Николай Фоменко, Николай
Расстрогов и Алексей Макаров в боевике
«Чек»

23.55 Профессиональный бокс.
Супербой. Олег Маскаев против Хасима
Рахмана

00.55 Билл Пуллман, Ирен Жакоб в
шпионской комедии «История вершитса
ночью» (США)

Отдел рекламы • 21-62-62 •

13

«Лучко в фильме «Тетя»

«Серия»

«Вести»

«Ведет Колобков»

«Паша»

«Пастыря»

«Собачье дело»

«Экспанорама Евгения»

«Мир».

«Менглет и Вячеслав»

«Дело было в»

«Клуб: «Утиные истории»

«Вести (с субтитрами)»

«Шаги гармония». Памяти

«Волокина»

«Галкин в боевике «Один и»

«Беглец»

«Лето»

«Вести (с субтитрами)»

«Лето»

«Юм»

«Программа Михаила»

«Хочет стать миллионером?»

«Бурная»

«Мюррей в комедии для»

«А как же Боб?»

«Музыка»

РТР

«Майкл Джордан в фильме
«космосе» (США)

«Повелитель зверей»

«Здоровье и жизнь»

«Военная программа» Александра

«Золотой ключ»

«Доброе утро, страна»

Тивиком

07.50 «Лоск». Погода. «Календарь
работ от Кушнарева»

08.15 «Канал истории: Лунатики»

09.15 «В гостях у Тофика»

09.30 Fox Kids на REN TV. М/с
«Секретные материалы псов-шпионов»

10.00 Fox Kids на REN TV. М/с «Тик-
герой»

10.30 Fox Kids на REN TV. М/с
«Русалочка»

11.00 М/с «Гриффины»

12.00 «Щедрое лето»

Воскресенье, 14

ОРТ

07.45 Клара Лучко в фильме «Тетя Маруся», 2 серия
09.00 Новости
09.10 Армейский магазин
09.40 Дисней-клуб: «Тимон и Пумба»
10.05 Серилал «Собачье дело»
11.00 Новости
11.10 Непутевые заметки с Дм. Крыловым
11.30 Пока все дома
12.05 Документальный детектив. «Дело Григория Пасько»
12.35 Мелодрама «Любовь по заказу»
14.15 «Ералаш»
14.30 Дисней-клуб: «Микки Маус и его друзья»

15.00 Новости (с субтитрами)
15.10 Живая природа. «Царство русского медведя»
16.10 «Большие родители»
16.40 Юмористическая программа «Сами с усами»
17.10 Серилал «Беглец»
18.05 Детектив «Выстрел в спину»
19.50 Клинт Иствуд, Джин Хэкмен в боевике «Абсолютная власть»
22.00 Времена
23.05 Лесли Нильсен в комедии «Голый пистолет 33 1/3»
00.35 «На футболе» с Виктором Гусевым
01.05 Гонки на выживание в триллере «Беги»

РТР

08.20 Х/ф «Додумался, поздравляю»
09.40 «Ерните Рекса». Мультифильм
09.55 Т/с «Повелитель зверей»

10.50 «Русское лото»
11.40 «Есероссийская лотерея "ТВ Бинго шоу"»
12.10 Комедийный серилал «Королева красоты, или Очень трудное детство». 2000 г.
12.40 «Сам себе режиссер»
13.35 «Городок». Дайджест.
Развлекательная программа
14.05 Комедия «Курьер», 1986 г.
16.00 ВЕСТИ
16.20 «Еокруг света»
17.10 «Диалоги о животных»
18.15 «ХА». Маленькие комедии
18.25 Комедия «Естретимся на Таити». 1991 г.

20.15 ПРЕМЬЕРА. Ренне Руссо в комедии «Бадди» (США). 1997 г.
22.00 ВЕСТИ НЕДЕЛИ
22.55 «Аншлаг»
00.00 ВЕЧЕРНИЙ СЕАНС. ПРЕМЬЕРА. Вуди Харрельсон и Элизабет Шу в остроумном фильме Фолькера Шлендорфа «Пальметто» (США - Германия). 1998 г.
02.15 «Спорт за неделю»
03.15 ПО ПРОСЬБАМ ЗРИТЕЛЕЙ. Кайл Маклахлен и Шерилин Фенн в серилале Дэвида Линча «Твин Пикс» (США)

Тивиком

07.50 Погода. «Лоск». «Календарь работ от Кушнарера»
08.15 «Канал истории»: «Снежный человек и другие монстры»
09.15 «Е гостях у Тофика»
09.30 Fox Kids на REN TV. М/с «Секретные материалы псов-шпионов»
10.00 Fox Kids на REN TV. М/с «Тикгерой»
10.30 Fox Kids на REN TV. М/с «Русалочка»
11.00 М/с «Симпсоны»
12.00 «Щедрыи миг»
12.45 «1/52»
13.00 «Мутанты Икс»
14.00 «Еоенная тайна»
14.30 «Лоск». Погода.
14.45 Крим. детектив «Я виноват»
16.55 Муз. поздравления
17.30 Т/с «Агентство»

18.05 Fox Kids на REN TV. М/с «Черепашки-ниндзя»
19.00 Семейное кино «Страна фей»
20.00 «Мы и наш город»
20.20 «Лоск». Погода. «Календарь работ от Кушнарера»
20.30 Премьера фильма: Комедия «Племанник, или Русский бизнес-2»
22.30 Джеки Чан в прикл. фильме «Дослехи Бога-2»
00.55 «24»
01.10 «Секретные материалы»
02.10 Т/с «Удивительные истории»
02.40 Ночной муз. канал

Ариг Ус

09.00 Х/ф «Не могу сказать «Прощай»»
10.40 Формула успеха
10.50 100 чудес света: «Тивай - остров обезьян».
11.50 Ток-шоу «Е нашу гавань заходишь корабли»
13.15 С. Никоненко и А. Гуськов в х/ф «Классик»
15.15 Дачники
16.10 Детская развлекательная передача «Страна чудес»
17.30 Благая весть
18.00 Советы профессора Чайникова
18.30 Музыкальный подарок
18.55 Т/с «Музыка ее души», 25 с.
19.55 Формула успеха
20.05 Бизнес-экспресс
20.20 Х/ф «Шофер поневоле»
22.05 Удачи на даче
22.20 М. Уолберг в криминальном фильме «Ярд»
00.20 Новости. Погода.
00.45 Т/с «Кэнди-клуб», 5 с.
01.35 Интерактивное шоу «Земля-воздух»

ОТБ

09.00 «Один в кубе»
09.30 «Отражение»
10.00 Музыка на СТС
10.30 Т/с «Утки в городе»
11.00 «Джуниор». Детский блок
12.30 Т/с «Зак и секретные материалы»
13.00 Т/с «Охотники за древностями»

14.00 Т/с «Горящая»
15.00 Давайте жить
15.30 Знаи наших
16.00 Сделай мне см
16.30 Молодежны
17.30 Шоу-бизнес
18.00 Т/с «Московский»
19.00 Музыка на СТС
19.30 Осторожно, Мо
20.00 Кино на СТС: «Е
22.00 Кино на СТС: «Е
зверей. Глаз Браксуса»

НТВ

08.55 Анонс дня
09.00 «Сегодня»
09.10 Детское ут
Приключенческий
«Пятнадцатилетний капи
10.30 «На старт!»
развлекательное шоу.
11.00 «Сегодня»
байра
11.10 Погода на недел
11.15 Серилал «Ули
фонарей», 16 серия «Е
вечера»
12.25 «Растительная
Лобкова
13.00 «Сегодня»
13.15 Х/ф «Поезд вне риз
15.00 Екусные истории
15.25 «Все сразу!»
16.00 Своя игра
17.00 «Сегодня»
17.20 Погода на недел
17.25 Мат и быт. Ток-
«Домино»
18.30 Семейная рул
ставка»
19.00 «Шоу Елены С
Юмористическая програм
20.00 «Сегодня»
20.30 Серилал «Идеали
серия «Таможня берет до
21.40 Премьера. Саш
боевике «Кикбоксер-3» (С
23.35 «Что? Где? Когда?»
01.00 Триллер «Человек
01.55 Дискотека «Е
музыкально-развлекатель
«Пепси-чарт»

ООО "Забайкалспецодежда"
Стрелка, магазин "Сто мелочей", ОАО "Водномплент",
2 этаж, наб. 17, тел.: 34-88-54.
Куртки ватные, Брюки ватные, х/б рабочие, Сапоги кирзовые, Костюмы рабочие камуфлированные, хирургические Костюмы брезентовые, суконные для сварщиков, Ручавицы брезентовые на ватине, с ПВХ наладонниками, двунитка, перчатки трикотажные с ПВХ, с ИЩС. Куртка летняя (плащевая ткань, овчинный подклад) Костюм охотника (трехпредметный, камуфлированный)
Впервые в Улан-Удэ продукция ОАО "Фирма Ильдан" г. Казань. Пальто женские, шубки детские, дубленки. Труба D 15, 20, 25, 32, 40, 50 мм - ВГП, 76, 89, 159 мм - Г/К 11500-13000 р/т. Цемент, шифер, электроды, гвозди. Эмалированная, оцинкованная алюминиевая посуда. Шнуры капроновые. ДВП.

ОТДЕЛ РЕКЛАМЫ • 21-62-62 • ОТДЕЛ РЕКЛАМЫ

"Радио Бурятия - радио для всех!" Тел.: 21-41-84.
Бурятское радио
(с 8 по 14 июля 2002 г.)
8, понедельник
6.10 - Радиожурнал "Земля Родная"
6.37 - СПРАВКИ, ОБЪЯВЛЕНИЯ, РЕКЛАМА
6.45 - 7.00 - АКТУАЛЬНОЕ ИНТЕРВЬЮ
7.10 - ОБЪЯВЛЕНИЯ
7.20 - Программа "АНФАС"
7.40 - 8.00 - Радиостудия "БИРАКАН"
13.00 - 13.10 - Дневной выпуск новостей "КОРОТКОЙ СТРОКОЙ"
19.10 - РЕСПУБЛИКАНСКИЕ ИЗВЕСТИЯ (на бур. яз.)
19.27 - ОБЪЯВЛЕНИЯ
19.30 - РЕСПУБЛИКАНСКИЕ ИЗВЕСТИЯ (на рус. яз.)
19.45 - 20.00 - У МИКРОФОНА УЧИТЕЛЬ
11, четверг
6.10 - 7.00 - Программа "УТРО БУРЯТИИ"
7.10 - НОВОСТИ, СПРАВКИ, ОБЪЯВЛЕНИЯ, РЕКЛАМА
7.30 - РАЗГОВОР НА АКТУАЛЬНУЮ ТЕМУ
13.00 - 13.10 - Дневной выпуск новостей "КОРОТКОЙ СТРОКОЙ"
19.10 - РЕСПУБЛИКАНСКИЕ ИЗВЕСТИЯ (на бур. яз.)
19.27 - ОБЪЯВЛЕНИЯ
19.30 - РЕСПУБЛИКАНСКИЕ ИЗВЕСТИЯ (на рус. яз.)
19.45 - 20.00 - Передача для детей из цикла "Е ГОСТЯХ У СКАЗКИ"
12, пятница
6.10 - 7.00 - Программа "УТРО БУРЯТИИ"
7.10 - НОВОСТИ, СПРАВКИ, ОБЪЯВЛЕНИЯ, РЕКЛАМА
7.30 - Программа "ЕСТРЕЧИ"
7.45 - 8.00 - "ГУЛАМТА"
13.00 - 13.10 - Дневной выпуск новостей "КОРОТКОЙ СТРОКОЙ"
13.10 - 14.00 - "ЧАС ВАШЕГО ПИСЬМА". Музыкальная программа по заявкам радиослушателей
19.10 - 20.00 - Информационная программа "ЕЧЕРА.СЕГОДНЯ. ЗАЕТРА"
13, суббота
7.10 - 8.00 - Информационная программа "ЕЧЕРА.СЕГОДНЯ. ЗАЕТРА"
9.10-10.00 - Программа "МЭНДЭ АМАР, МИНИИ БУРЯД ОРОН"- "УТРО БУРЯТИИ"
13.10 - 14.00 - МУЗЫКАЛЬНАЯ ВОЛНА РАДИО БУРЯТИИ.
19.10 - 20.00 - Радиожурнал "СТЕПНЫЕ МЕЛОДИИ".
14, воскресенье
7.10 - СПРАВКИ, ОБЪЯВЛЕНИЯ, РЕКЛАМА
7.20 - 8.00 - Программа "СЛЫШУ ПЕСНИ, СКАЗКИ, ЛЕГЕНДЫ"
9.10 - 10.00 - Программа для детей
11.10- 12.00 - Литературно-художественная программа "АЛТАРГАНА"
13.00 - 14.00 - Программа для молодежи - "ВОСКРЕСНЫЙ ПОЛДЕНЬ"

ВАКАНСИИ
ТРЕБУЮТСЯ
Уборщица, бармен-официант. Тел. 44-08-77.
Кузнец, сдадим в аренду производственные помещения. Тел. 22-95-75.
Квалифицированные газосварщик, слесарь-сантехник, столяр-станочник. Оплата высокая. Тел. 26-08-89.
Экономист-бухгалтер. Тел.: 22-81-10, 22-95-88.
Няня. Тел. 26-36-60.
Срочно няня. Обращаться с 19.00 до 20.00 по тел. 44-83-24.
Лесозаготовители со своей техникой. Тел. 45-06-41.
Переводчик английского языка, бармены, официантки с опытом работы. Тел. 33-71-74.
Оператор в мини-фотолабораторию (мужчина до 40 лет, с техническим образованием). Пейджер 045 аб. 1697.
Бухгалтер со стажем не менее 3 лет, возраст 25 лет. Тел. 22-39-18.
УСЛУГИ
Отдых на Байкале для детей 7-10 лет. (Лиц. А 330290). Звонить по тел. 45-10-38 (вечером).
СТО "Интер" производит кузовные работы. Ул. Ключевская, 4 (стоянка).
Математика. Вступительные. Тел. 37-27-65.
АВТО ПРОДАЮ
А/м грузовой-самосвал ГАЗ-3511, недорого. Тел.: 045 аб. 1285.
А/м "Нива", 1991 г/в, 65000 руб. Тел. в г. Улан-Удэ: 44-20-55.
А/м "Хундай-Грейс", 1992 г/в, с маршрутом № 37. Тел. 64-65-36.
А/м "Беста". Тел. 44-02-98.
А/м "Тойота-Марк-2", 1989 г/в, состояние отличное. Обращаться: пейд. 045, аб. 20470.
А/м "ИЖ-2117", 1992 г/в. Тел. 41-31-03.
М/а "Хундай-Грейс", 1992 г/в или поменяю на микрогрузовик. Тел. 25-93-28.
"Урал-4320". Тел. 22-87-95 (вечером).
Автобус "ПАЗ-3205". Тел. 22-72-04.
Микрогрузовик "Митубиси-Кантер", 1990 г/в. Тел. 37-35-04.
Туристический прицеп "Скиф". Тел. 26-48-36.
Продается а/м Волга "ГАЗ-31029", 1996 г/в в хорошем техническом состоянии. Тел. 22-44-55.
Продается а/м "ИЖ-2715", 1992 г/в. Пейд. 045, аб. 2487. Тел. 41-31-03 (после 20.00).
Продается а/м "ГАЗ-21" в отличном состоянии. Тел. 44-42-55.
КУПЛЮ
А/м "ГАЗ-3307". Тел. 26-36-12.
Гараж в п. Сотниково. Тел. 45-16-62.
РАЗНОЕ
Возьму в аренду микроавтобус на 15 мест. Тел. 26-85-40.
Ареную хороший маршрут. Тел. 41-08-62.
Продаю маршрут. Тел. 28-23-65.
СУПЕРМАРКЕТ РАЗНОЕ
Шпатлевка от производителя на основе ПЕА (масляно-клеевая). Прекрасные цены. Здесь на месте получите отделочники. Тел. 42-61-25, пейд. 045 аб. 20472. Ждем.
Емкости ГСМ. Тел. 28-25-22, вечером.
Реализуем электроды МРЭ d 4 по цене 16 руб./кг. Возможен бартер. Тел. 42-63-81.
Срочно продается холодильная витрина и торговое веся. Недорого. Тел. 26-95-73, 44-36-12.
Продаются щенки пикниеса. Тел. 42-29-67.
КУПЛЮ
Стальные задвижки. Пейд. 045, аб. 4499.

СЕРЬЕЗОВА
МЕБЕЛЬ
Улан-Удэ 34-34-04

Ура!!!
ПИКНИК
ТОВАРЫ ДЛЯ ДЕТЕЙ
Яркий сказочный мир
детских товаров и игрушек
в новом магазине
Пикник
по адресу: ул. Терешковой, 11. Тел.: 33-33-33
БОЛЬШОЙ
ДЛЯ ВЫБОРА
МАЛЕНЬКИЙ ЛЮДЕЙ

АХА НЮТАГАЙ ДОМОГУУДЫН

ТААГДАШАГУЙ ҮЗЭГДЭЛНҮҮД

Энэ Сагаан Нуур тухай домогтой түрүүшнхээр танилсахадаа, өөрийнгоо залуу наһанай нэгэ ушар тухай эли тодоор ханажархөөб.

Залуу наһандаа би геологуудаар газар дайдааа хамгаалжээсэ, олон жэл аймаг дотороо хэрлэһэн хүм.

Нэгэтэ бидэ Эе голдо шудахадаг Сорог гэжэ голтой байрлаһан байгааг биди (манай аймагта Аха гол хамгаалдаг баһа Сорог гэжэ гол бии).

Манай байраһаа дүтхэнэ Эеһи Сорогой-Эхин нуур гэжэ томо нуур бии һэн. Нэгэтэ хоёр нүхэднай өройтожо, маршрутһаа буужа ербэ. Ехэл үргэжэһэн, айһан хэбэргэй.

- Юун болооб? - гэжэ асуухадамнай:
- Эндэмнай ондоо хүнүүд бии болошоо, - гэбэ.
- Уулзаа гүт? - гэхэдэмнай:
- Дууень дуулаабди, - гэбэ.

Тийгээд ингэжэ хөөрбэ. Орой болгожорхөөд, нуурай эрьсэр зүдхэжэ ябахадань, нуурай нүгөө эрьсэр «Валера-а!» гэхэн абяан гараа юм хаш.

Геолог хүдэлмэриһэн хоёр хоюулаа Валера гэжэ нэрлэһэн һэн. Залуу Валерань бээ барингүй «Чоо?» гэжэ юм хаш. Тийхэдэнь «Чо? Чо? Чо? Не чокай!» - гэжэ хашхараан уһан дээгүүр зэдэлшэбэ. Ухаа мэдээ аһаад, тэдэ хоёр отог тээшэ эсһэнээш мэдэргүй үлдэһэбэ.

- Угы, эндэмнай ухаа муутай хүнүүд бии болохогүй юм бээ. Ямар жэбүүдэһэтэй юм, - гэбэ.

Энэ зугаае шагһанан манай газаршан, ангуушан Данзан Баглаев - энэ нуур соотнай хүн мэтэ дуугардаг Хүхы гэжэ шубуун байдаг юм, тэрэнэй дуутархые дуулаат гэжэ ойлгуулжа үгэбэ.

- Ямар шубуун, ородоороо юун гэжэ нэрлэһэй юм, - гэжэ байгаад, бүхы зомнай хуража эхилбэ. Дуутай зантай Данзан «Не знаю», - гээд, палатка руугаа шунгашоо бэлэй.

Сорог нютаг

Нилээн саг болоһон хойно манай ахамад геологууд тэрэ нуурай эрьсэд хандагай алаад (ходооцигензитэй ябагша хэмди), мяхыень асаратгы гэжэ намайе нэгэ залуу хүбүүнтэй эльгэбэ. Тэндэ хүртэрнай, мяхаа ашатарнай баһал харанхы болошобо. Юундэшьеб харашыегүй, одо мүшэдэшьегүй, бүглүү, тэс харанхы хүни болошобо. Нуураа зайгаа, ябажал мэдэбэбди. Нуурай тэг дунда нэгэ багахан олтирог байдаг. Тэрэ

олтирог гаталжа ябатарнай, нэгэ һөөлдэнги хоолойгоор «Хүбаа!» гэжэ хүн мэтэ оолгобо. Нюргаарни хүйтэ даашаба. Морёо нэһсээд түргэдүүлбэб. Нэгэ хэды болоһон хойно баһал тэрэ һөөлдэнги хоолойгоор «Зай, хүбүүд, унтагты», - гэбэ. Мориео хайра гамгүй нэһэжэ саашалаа бэлэйб.

Энэ домог уншаад, үнэхөөрөө ямар шубуун гэжэ мэдэхэеэ аймагайнгаа номой сан ошожо, «Определитель птиц СССР» гэхэн зурагуудтай ном сооһоо адли шубуу оложо ядабаб. Хараһан үзэһэн хүнүүд хэлэхэдэе, галуунһаа багашаг, нугаһанһаа ехэшгэ уһан шубуун гэжэ хэлээ һэн. Ахын тоотой нуурнуудта байрладаг. Ахынхид сээрлэжэ энэ шубуу аладаггүй.

Недондо «Ахын аймагта «Жогтаар» гэхэн хоёдуудай найр наадан үнгэргэгдөө һэн. Июль нара соо республикын шатын найр болохо байгаад, айхабтар ехэ үер боложо, энэ найр хойшологдоо юм.

Аймагай шатын найр сентябрь нарада Сорог тосхондо дэмбэрлэтэй гоёор үнгэргэгдөө бэлэй.

Энэ найрта шанга бэлэдхэл хэргэһэн байгаа. Тэрэ тоодо «Согуун» (Годли) гэхэн хүүгэдэй этно-экологическа түб ехэхэн ажал ябуулаа. Зарим Сорогой дунда хургуулин шабинар нютагайнгаа түххэ домог хуушан зонһоо суглуулжа, гараар бэшэжэ, хэблээ, мүн аймагайнгаа «Аха» сониндо толилоо.

«Буряад үнэнэйгөө» уншагшадта эдэ үхибүүдэй суглуулһан домогуудые дурадахаяа ханаһаб. Клим ТУЛУЕВ.

САГААН НУУР ТУХАЙ ДОМОГ

Эртэ урга сагта һэн. Нэгэтэ Бурхан Баабайн нуурай хажуугаар ябажа ябахадань, «Хүхы, хала!» гэхэн үйдхар гашуудалтай абяан гараба. Дүтэлжэ болоходоо, гоё найхан, боро зүһэтэй, хүхэ-ногоон даштай тааруу зохид захтай шубуу харажархиба.

- Юундэ шимэ үйдхартайгаар халагланаш? - гэжэ Бурхан Баабай шубуунһаа асууба.

- Юундэ халаглахагүйбид. Би айлай ори гансахан басаганби. Эсэгэмни Донной-баян гэжэ нэрлэһэй юм. Оруу малааршые баян, эд зөөрлэһэйше баян айл. Оруу ганса басаганайнгаа хадамда гарахада, хурим үргэдэмни гансахан дааритай муу даага намда бэлгэ хашаа юм. Ехээр гомдоог, энэ нуур руу орожо үхэхэ гээд, шимэ шубуун болошооб, - гэжэ Хүхы шубуун хэлэбэ.

Хайрата шубуун болоһонд басаганай хөөрөөе танилаад, Бурхан Баабай үгытэй даанша хүн боложо танилаад, Донной баянайда ошобо.

Доннойн гэртэ хамганишые архияа нэрэхээе тогоогоо ошаргаар шабажа байба. Үгытэй хүнэй эдихэ юумэ үргэдэнь, тэрэ гартаа барижа байһан шабараа байба. Тэрэ хомхой хамгыень Бурхан Баабай хараһан хорхой болгожорхиба.

Энэ үгэдэ Донной баян мого зулажа байба. Үгытэй хүнэй хоол эрхэдэнь, зомгоол харбайха зуураа, шимшуул болоод ницгэшэбэ.

Тэрэ саһаа хойшо манай Сагаан Нуур соо Хүхы шубуун байрлажа, хүни бүхэндэ «Хүхы, хала!» гэжэ ханаглажа байдаг.

НАРЛАГАЙ БИИ БОЛОҢОН ТУХАЙ ДОМОГ

Бурхан шүдхэр хоёрой түрөөгүй байхада, дэлхэйн танидаг нэһэн номгон байха сагта болоо юм гэлсэдэг. Хүхы хизсааргүй губи талада үндэр үдхэн хагда, харгана хашаа ябагшадтай дунда үхэр гэхэдэ, эбэргүй мухар, үхэр гэхэ хаа, элжэгэн бэшэ, халаа туруутай, хүүлгүй шүдхор, үхэ нооһоншын нямһал, харашагүй зүдэг шүдхонанай хүрэг үзэгдэдэг байба ха.

Тэрэ тулюур амитанише дахажа, агнажа, шонго, шонгойнууд ябадаг байгаа. Арга муутай амитан

арьяатанай аманда оро ороһоор барагдаха болоһонд байгаа һэн гэлсэдэг.

Нэгэ элшэтэй дулаан үглөө тэрэ хүрэг болдог дээрэ сулгараад, амяа яажа аршалха тухайгаа хөөрэлдэбэ. Эгээл үндэр наһатайнь:

- Манай үүлтэрэй амитан хороһоор хорожо, ганса бидэнэр иимэ үсөөхэн үлэбэ гээшэбди. Энэ губида манай байдал оһолтой, аюултай. Байрааа нэлгэхэ,

арьяатанһаа холодохо тухай бодожо үзэгты! - гэбэ.

- Наяр эхир тугалнуудые түрэхөөр болошобо. Арьяатанай аманай олоо болохо ээлжээн намда тугахань хаш даа гээд, нэгэ хэлэтэй эмэнь уруу гүрүү болошобо.

Нүрэгэй дундаһаа хүбэлгэн залуунь хүхирөөд хэлэбэ: - Энэ губийн хүсэ шадалтай амитанда хандажа, туһа, арга асууя. Жэшээлхэдэ, тэнсэлгүй хүсэтэй тэмээн буура бии, бүдүүн хүзүүтэй буха баатар ябана, шандаһаа шангатай шарбтар асарга үзэгдэдэг. Тэрэ буха бүдүүн эршүүл хүрэгүүдэ хамгаалжа, шонго нохойнуудые ойроо оруулангүй намнадаг юм, - гэбэ.

Буура тэмээндэ ошохогонь, тэрэнь хэлэбэ: - Хада хабсагайтай үндэр газар нүүхэ болоо аабзат. Теэд үндэр газар хүйтэн байдаг. Унтаха амархадаа зөөлөн юумэ хэрэглэхэт. Би таанарта ута үдхэн нооһо үгэхүү даа.

Бухатанай үгэһаад хэрэгэ хэлэхэдэнь: - харьдагай хабсагай байсануудаар хара гүрөөһэд ябадаг. Тэрэ хүйхэршн амитанише дайладаг. Ой тайгын эзэн ха юм. Хара гүрөөһэн ганса бодон

гахайһаа айдаг юм. Таанад губи талын бодон гахайтай зугалжа үзэгты. Би таанарта эбэрээ үгэхүү даа, - гэжэ хэлээд, буха томо нарагар эбэрнүүдые бэлэглэбэ ха.

Тээ саана ошохогонь, азарга байба. Азаргада хэрэгэ хөөрэхэдэнь: - Шанга шандаһаа, шабхуур хүүлээ гуйлгана болоо бээб даа. Хада хабсагай махахада, шүрбэһэн хэрэгтэй, хоно батаганаа үргөөхэ хүүл хэрэгтэй, - гэбэ.

Бухын хэлэгшээр ошожо, бодон гахайһаа хорд гэхэн абяань абабад ха.

Тэрэ тулюур хүрэг амитан морин хүүлтэй, бухын эбэртэй, тэмээн нооһотой болоод, гахай шэнги хордхард гэжэ абяадаһаар хольн үндэр харьдаг тээшэ ошоо һэн гэлсэдэг.

Харьдагай ара үбэрөөр ажаһууһан улаг зон хэлээдэ үзэгдөөгүй зэрлиг амитанише хараад, хара шүдхэрэй түрүүлхэн хадын амитан бии болоо гэлсэдэг байгаа һэн гэхэ. Нэрэгүй нэтэрүү муухай амитанда «харьдаг уулын харлаг» гэхэн нэрэ үгөөд, нэгэ хэдэн толгой харлагые барижа хараад, үхэр малнуудай дунда табижа орхёо һэн ха. Жэл тухай болоод байхада, харьдагай харлагууд хайнаг гэжэ нэрлэһэй тугалнуудые түрөө бэлэй. Хайнаг тугалнууд ехэ болоходоо, мандагар үнээд болобо.

Тэрэ мал үдхэгшэд хүхээд, шэнэ үүлтэрэй малые улам саашань хүгжөөбэ ха. Теэд хоёр хайнагһаа түргэшэд дунда зэргын бэстэй «ортоомо» гэжэ үхэр болобо. Хүн һониндо дуратай ха юм, «ортоомо» гэгшэдгэнь түл абахаяа оролдобо даа. Ортоомынгоо тугалнуудые олон жэл найлажа, мал болохогонь, борбор согорхон, тажаа гүзээтэй, үбэлэй хүйтэндэ тэсэнгүй үхэшэдэг үйлэ муутай үхэр болобо. Малшан сукалдаад, тэрэнь «уһан гүзээн» гэжэ нэрлээд, үдхэхээ болишобо.

Тэмээнэй үгэһэн унталгатай, бухын бэлэглэһэн эбэртэй, мориной хүүл зуулаад, гахай шэнги хордхард абяадаад, үбэлэй сагта харгана бургааһа түүжэ эдэгдэ, саһан дээрэ сагатаара унтажа амидардаг харлаг гэжэ амитан мүнөөшө сагта манай хадалиг нютагуудта бии.

Сорогой дунда хургуулин музейн материалнуудһаа Д.ЦЫРЕНОВА бэлдэбэ.

ЧЕЛОВЕК - ЖИВОТНОЕ

Загадки современности

печенью. Шведские медики сказали, что выход один - удаление пораженных органов и замена их здоровыми.

Б Стокгольме уже не раз проводились успешные опыты по пересадке людям органов от животных. После недолгих раздумий Маккулли согласился на необычную операцию. И вот 12 сентября 1994 года шестидесятилетнему американцу трансплантировали почки бабуина. А годом позже шведские врачи заменили изъединенную диабетом печень Бойда Маккулли печенью волка.

Обе операции прошли успешно. С тех пор Маккулли забыл, что у него когда-то отказывали почки и печень. Но появились другие, не менее серьезные проблемы. Через два года у Бойда Маккулли, работавшего тогда в Саудовской Аравии, случился

сердечный приступ. Отлежавшись две недели в местной больнице, он полетел не в родной Сизл, а в Стокгольм, ставший ему второй родиной.

После тщательного осмотра шведы сказали, что и сердце Бойда тоже нужно менять, и предложили сердце гиены. Маккулли растерялся и попросил время на обдумывание. Поняв, что другого выхода нет, он дал согласие на третью необычную операцию.

И вот за три дня до Рождества 1997 года в груди Бойда Маккулли забилось сердце самца гиены. В 1998 году Маккулли заменил роговую оболочку на правом глазу. Донором была кошка. Но и на этом

трансплантации органов Бойда Маккулли не закончились. В 1999 году врачи поставили ему новый страшный диагноз - болезнь Паркинсона. И новая операция - шведские хирурги трансплантировали в мозг Маккулли мозговую ткань свиньи.

Ныне Маккулли на здоровье не жалуется. После всех тех сложнейших операций, стоивших ему огромных денег, Бойд сохранил отменное чувство юмора. «Это все ерунда, что я наполовину животное, - смеется он. - Лишь бы не вырос хвост!»

Максим ДРОНОВ, по английским источникам. (Из журнала «Гороскоп»).

северо-западе Америки в городе Сизле удивительный человек Бойд Маккулли, который называет себя Мэнивил. Это от названия двух английских слов - «человек» и «зверь» (животное). Это он так шутит. Но в каждой шутке есть доля правды. И уже без Маккулли поясняет, что человек только наполовину, а вторую половину - животное. Поэтому как сердце у него от свиньи, печень волка, почки бабуина, роговая оболочка глаза кошки, а часть мозговой ткани свиная. Временами мне хочется быть на Маккулли, - снова шутит бывший биржевой брокер. - От животных в моем сердце сейчас больше, чем от человека. Метаморфозы Бойда Маккулли начались в 1993 году, когда во время поездки в Стокгольм у него возникли серьезные проблемы с почками и

Уран зохёолшо М.М.Шихановой түрэнхөөр 65 жэлэй ойдо

ЗУУРШАЛАТША

Нэгэ амаралта тухай гурсалга

Зунай найхан сагта Байгал далайн эрьс дээрэ амарха гэжэ би гэр бүлээс абаад, тнихэдэ хүдөө ажахын институтдай юрэн багша, мүнөө адуу мал эмнэлдэг гүн ухаанай доктор, профессор, хүдөө ажахын эрдэмэй академик болоһон Виктор Цыбанович Цыдыповэй гэр бүлэтэй хамта автобусто хуугаад, Улаан-Үдэнөө Хуушан-Энхэлэг ошободли. «Байгал» журналда хүдээлдэг бэлнгтэй нээт, прозаик, оршуулагша, «Цыдыма моя» гэжэ мэдээж болоһон дуунай үгэн, шүлэгүүдэй, поэмнүүдэй долоон номой автор Михаил Михайлович Шиханов радиокомитетэ ажалладаг Людмила Сумкина хамгангайа Байгалай эрьсэд амархаяа биднээ хоёр хоног урид ошоһон байба.

Багахан гүбээгэй бооридо биднэр Хуурай ошодог автобустоо буугаад, эдэ хоолойгоо зүйлнүүдтэй сүүмхнүүдые нюргандаа үргэлөөд, заримынь гартаа баряад, үхибүүдэ дахуулжа, шабартай, шалбаагтай хуһан тужын харгыгаар ябагалбади. Шингтэй аад, наһа намаагай, тэрэнгшн болон арсын аятай найхан хангалаар анхилан үнэрөөр амилан, Байгалай эрьсын байгаалине найхашаан хаража, шабар шалбаанууды тойрон гаранабди.

Удангүй хуһан тужын захад гарахадамнай, сэнхир хуһа уһанай буурал Байгал далай, тэрлэй наана нэгэ гектар талмайтай газары ханаалжа хорёоһон хорёо соо хара боро үнэгэй хуһан хоёр гэр, шэнэ хабтагайгаар барйһан сарай, «Байгал» журналай амаран баниһанай харуулан Иселевэй, агаһанадан ундаа загана баряад хадагалдаг мүнһэн погребтой складан харуулан Дарья хүгшнэй гэрүүд харадаба. Жэди дурон сагта Байгал далайн шини поные бодэ шэнгээ шэнгээгээр, ханануудын болон хёосо хушалтануудын хара ноһон хаб хүбхэнгөөр хушуулжа, үнэгэй зүггүй болоһон хара-хуһа гэрүүдтэ дүтэлбди.

Байгал далайе харахадна, биднэй үхибүүд оог ханхараа табилдан, ондогсондог харайдан, урагнаа гүндэнгээд. Далайн эрьсэд гүйдэн ошоһон үхибүүдэ дуулаһаар, «Байгал» журналан хүдэмэрлэгшнэй амардаг байһанда туласа хүржэ ерббди.

Байһан гэрэй урда нэмнээ хушалта дэблээд, наранда бээ шаруулжа хэбтэн үбгэн хамган хоёр хүд дээрэ бодож, биднине угтан, хорёогой үдэ нээбэ.

Буржагар хара үнэгтэй, цыган шэнги шэг шарайтай Михаил амаа халта хорилгон энсээгээр, биднэй гар адхан баржа мэндшлээд, харгыдаа хэр ябажа ерэн тухаймнай асууба. Үндэр набтараараа үбгэнтээ аб адли, шоргоолжон шэнги нарин матаргайтай, гулдагар гоё бэстэй, сэхэ хүлтэй Люда хамганшын урин дээрэ урихан мнхэрэл задлаад, биднэй гар бариба. Биднэр хорёо соо ороод, тэдэнтэй хоёр гурбан үгэ андалдажа хоёрлэдббди. Тэдэ хоерой бээ халуун наранда шаруулжа, хүрин-улаан үнэгтэй болоһонхой байба.

- Таанад хойто гэр эзлэгты. Тэндэ олон орон байха. Эдэнэр ундаа хүрөөд ерээ байха. Люда, сайгаа халаа, - гээд, Шиханов биднине дахуулан, хоёрдохн гэр гээшэ ошобо.

- Оройдоон хоёр үдэр соо нимэ хүрин-улаан болошоо гээшэ гүт? - гэжэ би гайхабад.

- Үсэлдэр, мүнөөдэр наранда бээ шаруулабди. Хахад час тухай шаруулаад, Байгалай уһанда орохо шотойт. Даң удаан шаруулжа болохогүй, халууржа болохот, - гэжэ заабар заршам хэлгээр, хоёр гэрэй хоорондохн сарайда дүтлэб. - Эндэ эдэгээ шахахат. Түлэсн сарайн хойно байха.

- Эдэ шаһадаг сарайн хойноһон байһан байһан гэртэ орободли.

Гэр соохн шингтэй бурини үнэр биднэй хамары сохибо. Ороууд дээгүүр шэрдүүд, дэрнүүд хэбтэн. Табан үхибүүднэй гүйлдэнхөөр гэртэ ороод, ороуудые үрдилдэн эзлэжэ; «Энэ шини, энэ миши», - гэжэ бээ бэстээ арсадабад. Би харууланнине асарууб. Харуулан үбгэн наволочкануудые, простынуудые, амбартануудые тааналта үгэхэ. Гэр соо шингтэй байна, сонхонуудаа нээгты, - гээд, Михаил байһанһаа гараба.

Удангүй биднэр унтаха унтартай, оронтой боложо, ундаа харяжа сай уугаад, гэрнэмнай баруун тээшэ зуугаад

метр зайда байһан Байгал далайн налуу эрьсэд ошободли. Шиханов биднээд эдэ мүнхүүдые далай руу шэдүүлээд, асарһан архинмнай таглаае тайлажа, дэжыень Баһагда үргэбэ. Тингээд биднэр булта нэгэ нэгэ хулдага архи уугаад, уһанда орободли. Байгал далайн уһан ямар гунгалаг гээшэб! Уһанай осорто байһан шудуунууд харагдажа байна.

Үхибүүд хүйтэншг уһанда ороходоо, оог ханхараа табилдан, эрьс тээшэ ошонот. Гэбшнэ тээшг уһанда бэзынгээ дадалада, тэндэнгээ гарахаяа болбод. Үдэрнь, буһинь далайн долгшидо холон угаалдажа байдаг элһэгшн зөөлн, сээр гээшэб! Би тэрэ элһэн дээрэ аяһаан хэбгэжэ байгараа, бүхэлн хониншой мяха асараад, тэрэнгээ хүүдэртэ табяагүйгөө гэгтэ ханажархиба.

- Миша, бидэ бүхэлн хониншой мяха асарабди. Энэ халуун наранда тэрэмнай үжэхнэ дэ. Гэрэ мяхаяа хаана хэлтэй, хадагалалтай гээшэб? - гэжэ би Шихановһаа хурабад.

- Шинганаага бу зобо. Хадагалха газар олохобди. Хойто тундраһааны хүйтэн газар олохоб, хубсала, - гээд, Шиханов хубсалаа үмдэб.

Миша бидэ хоёр хубсалаад, хахад бара байха болоһон гэртэ ержэ, хоёр дахин шаһаан мяха, тоһо болон тушенко орхөд, шаажан гүйлгэжэ хэһэн сагаан хүнгтэй мяхаяа абаад, газарһаа гарабади.

Шиханов намайе дахуулжа, хажуудамнай байһан модон гэртэ абаһанаба. Набтар жаахан бэстэй, шал маяа хүлтэй, тулгуур барйһан, буурал сагаан толгойтой буряад хүгшн арбаад тахяануудтаа орооһо сасан үгжэ, хэрлэс дээрэ зогсобо. Шиханов намайе гэрэ хүнгтэй танисуулаад, ерһэн ушар хэрэгтэ хэлбэ. Даша хүгшн Шихановтай гэртэ орожо, мүнһэн погребтой складайһаа гүлхюур үгэб.

Байгал далайһаа арбаад метр зайда байһан үндэрнэй эрьс дээрэ барйһан наһагар набтар аад, үрэн сарайда ерббди. Аһанай маннини ябаад досоон ородог үрэн ехэ үдэгшн томо хара суурьень гүлхюуртэр тайһаад, Шиханов бидэ хоёр досоон орободли.

Шиханов үйи гал носоодог үүднэй хажуудан онһоһо дараад, намайе дахуулан, гэнхүүрээр доошоо бууба. Арбаад метр доошоо буухадамнай, нимгэн галса самсаар удан байһын арга үй хүйтэн болоһобо. Асарһан юмэнүүдэ томо-томо мүнхнүүдэй хоорондо табяад, гэнхүүрээр дэнгээ гарабади.

Үдэнгэн эдэнгэй сарай соо булта сулдараад, амархаяа ерһэнгээ гэмдэглэббди. Архинаа ама халаад, эдэлжэ, уужа хуухадаа, Шиханов намда дүтэлэн хуугаад, - Шиханов гэжэ үгэ буряадаар юун болоһоб даа? - гэжэ шбөөн асууба.

- Шиханов гээшн буряадаар «шнх» иб, «хидь» иб, ородоор фурункул болоно, - гэжэ би баһал шбөөн харюсабад.

- Эгшн муу нэрэ обог юм байна. Тингээ хадна буряад фамили үй ябанууб даа, - гэжэ Михаил хамар дороо гүбэрб.

- Хүлээ, хүлээ, Ши Хаан болоноһин. Ородоороо Ты Царев. - Оо! Юу хэлгэнш! Я Царев! - гэжэ Шиханов баярлаһандаа шаһаар хэлжэрхибо.

Үдэр хонгоуудай үнэрхэ бүхэндэ асарһан мяхамнай дууһаха дүтэлнэбэ. Тинхэднэ элдхн уул хүнүүдтэй хонн гү, али ямаа худалдажа абаад, бууза хуушуур болон шашлык хэжэ эдхэ гэжэ хэлсээд, хонн, ямаа олохо даабари Шихановта үгжэ, зууршалагшан болгободли. Хүнгэн хүлтэй, урагнаа ханаатай Шиханов хүршэнгөө ошоод ерхэлдэ, хэрхэ ямаа олоһон тухайгаа биднээ хэлбэ. Виктор Цыбанович бидэ хоёр мүнэ алтаа абаад, Шихановые дахажа, Исаев үбгэндэ ошободли. Елогор томо шодгтэй, туранхай үндэр үбгэн биднине дахуулжа, үбһэ хадагалдаг сарайдаа абаһажа, хүүдэртэ ороорлодон зогсоһон арбаад ямаалтаа дүтлөөд, томо хиттар эбэртэй, туранхай, хэрхэ ямаагаа зааба. Эхэнхидэ ямаад туранхай шэнгээр харагдадаг. Тарган гү, али туранхайнь мэдхын тула үбсүүнь баржа үзгэй тухай би Виктор Цыбановичта хэлбэб.

Мухар-Шэбэрэй аймагай Хушуун-Үзүүртэ олон жэлдэ малай доктороор, хүүдэнэ хүдөө ажахын институтда баһалжа байһан Виктор Цыбановичтэ гэрхэдэ дүтлэн ошожо хараад.

- Харана гүн, ямар томо эбэртэй гээшэб? Энэн найман эмнүүлһэн тэхэ гээшэ даа. Үшөө заарайн үнэр гутаһаар заада байна. Тингээ мяханынь муухай амтагай байха, - гэжэ хэлбэ.

- Биднэй ханаага таарабайгүй, - гэжэ биднэр Исаев үбгэндэ хэлээд, хорёоһон гарабади.

- Тэрэ хэрхэ хүүдэртэ, хэрюун газарта байһан аад, ягараа хабтаһана гээшэб? - гэжэ миши хэлэхэдэ:

- Наянаг эмнүүлээд, холхоногонь арһан үтөө хэбэртэй. Тингээд тэрэ хэрхэ болоһон ямаан хабтаһана, - гэжэ Виктор Цыбанович мэдээрхэб.

Шиханов биднине дахуулаад, Даша хүгшнэйтэ абаһаба. Мүнһэн погребтой складай харуулан хүгшн арбаад ямаалтаа туужа, хорёодоо оруулжа байба. Даша хүгшн цэсхэгэр томо гүдлэгтэй, набтар сагаан ямаагаа биднээ заажа харууба.

Би сагаан ямаанай эбэрһэ шүүрн баряад:

- Цыбанович, жааханнье наа, тарган ямаан хэбэртэй, - гэжэ олзуурхан хэлбэб.

Виктор Цыбанович ехэл удаан гэгшнине, ууьень, дэлгнень баржа даража байжа үшөөд.

- Энэнэй шэнгэлхээ байһан ямаан дэ! Олдоо ямаагаа биднээ худалдагт, - гэжэ Даша хүгшнине гуйба.

- Бусаднь булта энэ жэлэйнгээ гүлнүүдые дахуулжа ябана, - гэжэ харуулан хүгшн хэлбэ.

- Халаһан соогоо хүбхэгэр мүнхнүүднэ Харана гүт, гэрэ тэрэ - биднэ гэрэ хараад байһан хэрхэ байһал! Тэрэнгээ биднээ худалдагт, - гэжэ би гуйба.

- Тэрэнгээ худалдаггүйб. Тэрэнгээ миши үзэ гээшэ. Энэ «Сагадаль» абаха наа, абагты, шэнгэлхнне наа, тарган байха, - гэжэ Даша хүгшн биднээ дуралдаба.

- Үгы даа. Бидэ олон амитанай амни голынь таһалжа, ехэнүгтэй хэхэ байһабди, - гэжэ Виктор Цыбанович арсаад, юундэ гүрэхээс байһан ямаагаа худалдахаяа ханаһынь хонирхон асууба.

- Үсөөлхэ гэхэдмиш, эдэ бузарнууд шэнгээд байлаагүй. Үсөөлхэ гэхэдмиш, хирлээд үгэ батаганаан шэнги олон лэ боложо байна...

- Үдэжэ олон лэ болоходоо, һайн бэнэ юм гү? - гэжэ би асуубад.

- Үбөлжүүхэдмиш, эдэнгээ хэды ехэ үбгэн хэрэгтэй гээшэб? Ганса бээ намда олон ямаан хэрэгтэй. Сайгаа сайлаха хүтэй нэгэ ямаан намда хэрэгтэй, - гэжэ тэрэ хүгшн хэлбэ.

Гурбуудан эргэлдэд, амаржа байһан гэрнүүдтэнгэ ярал үйгөөр алхалбади.

- Гэрэ үбгэн гансаараа, энэ хүгшн гансаараа, эдэ хоёр үхн хүүгэдгүй гээшэ алгай, - гэжэ би хэлбэб.

- Тетя Дашын басгаан Улаан-Үдэдэ байдаг. Исаев үбгэнэй хүгшн үбгөнһөө балаад, Кабанск ябанһанай, Исаев харуу хйһуур үбгэн юм даа, - гэжэ Шиханов.

Тэрэ гэхээр үшөө хоёр үдэр үнгэрбэ. Гурбалахи үдэр үдын хоол бэлдэхэдмиш Даша хүгшн Исаев үбгэн хоёр манай айлһад бууба. Тушенкоор шаһаан шүлһнөө нэгэ нэгэ аяа хээд, тэдэнгэ хүндэлббди. Тээд тэдэ хоёр үдэр бүхэн үдын хоол барилһанай үдэ манайда ерһа халахаяа болшонобо. Тинхэднэ яахагшн байһан юмээрээ хүндлөөд лэ табил болободли.

- Таанад мэднэ гээшэ гүт, үдын хон шаһахадатнай эдэ хоёр юундэ таанай айлһалдаг болооб? - гэжэ Шиханов биднээ асуугаад, харюусахагүйдэмн амаа хорилгоод, энэжэ байһан үргэлжэлүбэ: - Таанадай худалдаа абаха гэрнэ гэрэ хэрхэ, сагаан ямаан ху үгы болошоо. Тингээд эдэ хоёр таанад хулуужа алаагүй юм аа гү гэжэ нэжэгтэй үдэр бүхэндэ ямар мяхаар үдын хон шаһаһыгтай шалганад.

- Ай бурхан, заяан зайлуул! Эндэ айлһуудһаа хонн гү, али ямаа худалдаа абаад, бууза мушхая, шашлык шарыба гэжэ шил дуралдал оруулааш! Гайхагшн та хоерой худалдажа абаха гэжэ ямаадынь хэн хулуужа гээшэб? - гэжэ байжа миши хамган намайе зэмэлшэб.

- Туража үхэхээс байгаагүй аад, юун тэхэ ямаа бээрээбта?!

- Ямар муухай юмэн болобо гэшн Хулуугаашыггүй наа, хулгай болохомай! - гэжэ үбгэнһөө хурагт будуун томо бэстэй Чимитсуу гэмэршэб. - Хулуугагүй аад, бидэ яага хулгайһад болоһоно зонбодли? - гэжэ үбгэншн хамгандаа хоёрлэдбэ.

- Худалдажа абахагүй аад, хулгай шэнги гэдэ хоерой ямаадын туранхай али тарган гү гэжэ шэнгэлэн хараат, - гэжэ Чимитсуу.

Байгал далайн эрьсэд наратай сарай үдэрнүүд ерэхээс болжэ, бороотой бүр бүүдгээр үдэрнүүд эхилбэ. Үдэр бүр мяха элдэг биднэй эдэ хоол дууһа Улаан-Үдэе бусабабди. Шиханов үлбэб.

Амаралтамни дууһажа, ажал гарахадна, Шихановтай уулзаад:

- Даша хүгшнэй ямаан, Исаев үбгэн хэрхэ олдоо һэн гү, али үгы гү? - гэжэ асуубад.

Шиханов амаа хорилгон, хүкшн энсэжэ байжа:

- Олдоо, олдоо. Тетя Дашын амаан заганаһадай үбгэнэй хорёо шэнгээд байгаа. Исаев үбгэнэй хэрхэ холхонг үтшөөд, Шэнг Энхэлэг ябаһан байгаа. Таанадай ерһэн үдэрэйтэй үгөөдөртын наран гараа. Таанай хулгайһад болохоһоо айгаад, яаража гэртэ бусаа гээшэб. Зууршалагша намааа орхөд, юундэ гээшэбта? - гэжэ шөг зугаатайгаар асуубад.

Би үбгэн хүгшн хоерой ямаадын олдоһондо бүтүү досоогоо баярлаһан байһанаа:

- Зууршалагшамнай болоһон Даша Исаев хоероо айгаа гүн? Айга хэрэггүй байгаа. Юундэб гэхэдэ, хэһн айхагүй Шн Хаан ха юмшн, - гэжэ харуу һэм.

Гарма-Долн ДАМБА

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: М. Шиханов Зохёолшо нүхэдгэе.

НҮХЭРЭЙ ДУРАСХААЛДА

Миханов 1937 оной ноябриин 7-го Хяагта хотого намтартай. Нютагай гунда нургуули гүүргэһэнэй багшанарай шститудай түүхэ ба хэлэ бэшэгэй эгдэ орожо, 1959 ондо түгэсөө бэлэй.

Эгдэ уран зохёолшо Буряадай номой хэблэлээр арбаад түгээн толлуулаа хэн. Михайлович Хяагтын аймагай, «Молодежь Бурятии» үүштэ, республикын радиого, «Байкал» журналда Мунөө аха нүхэрэй дурасхаалда зорюулан, түрэхөөр ойтой гашарамдуулан, хэдэн шүлэгэйн оршуулга дай анхаралда дурагханабди.

Михаил ШИХАНОВ

Сэдхэлэй толи боломо Шүлэг бэшгээл нуумаар лэ, Сэнтэй сэсн бодолоор Сэлэнише нэргээн тэдлүүмээр лэ. Досоомни тезд лэ бүрэнхы-Дээдэ-Онгостойн сэлтундэ Дээрмэш-ангуушан сэнгэнхэй, Дайдын оршоние сошоонхой. Ангай мяханда ханаатай Алдангүй мэргэлэн буудахадаа, Амин голыеш маһалнал, Амидаралта Дээдэ-Онгостойм!

Базаарһаа, абаха гэлтэгүй Бэлэн юумэндэ шуналтай, Хүбшын хэшиг миинтэ гээд Хулгай хэхэн нүгэлтэй. Хүдхэ энэ ангуушан Хүхын хараал-донгодоонһоо Нүрдэг буугаа хурьяжа, Нүрдэн түргэн зайлаһай!

Үнгэрхэн юумэн ула болоо гээд, Үрөөхэн гараараа зангаха аргамгүй - Үсэгдээрэй саһанда мурнүүд хушагабашье, Үглөөдэршье эли нюдэгдэ харагдахал.

Шэнэ алдууһаа нэргылен зайсаха Шэнэгүй байһандаа голхорон нуунаб, Эгээл иимээр мойһо түүгшэ Эритэ хүхээе далагас гүүлэдэг...

Зүргын гондирхо-бэтирхэдэ, Зүгөө алдаад зүдэрбэб... Зүнгөөрөө таажа хэн гү, гэнтэ Зүүн тээ гэрхэниие обсорбоб. Яахадаа мартаһан байгаабиб -

Ябаа һэмнайб энэзүүр, Эзэлүүдгүйхэн нэгшэхэдэн, Эзэн мэтэ шэгэлбэб. Тинхэдэ орхиһон зуруулни, Тамхи, хилээмэн, консервэ Тэрэл зандаа үлэнхэй - Тэнсэлгүйхэн баяртайб! Иимэ сэнтэй зүйлые Өөртөө бэшэ, хүнүүдтэ, Харгын талаан алдаһадта Хадагалан орхиһон бэлэйлби. Ушарал буужа ерэхэдэ, Өөртөө туһалһан болоолби! Шүлэхэн уурал һабануулан Шүлхэ гарама амтатай лэ, Сахилгаата аадарай адхарбашье, Садхалан, хуурайб -

Иимэ байдалаа сэнгэхэдэжэ, Өөрөө өөртөө гүбэрнэб: Бусадга һанаагаа зобоходо, - Бусажа ердэг буян болоод... Галина БАЗАРЖАПОВА оршуулба. 1980 он.

«ДУУЛИМ ЗАМБИДА ТҮРЭНЭМНИ УШАРТАЙ...»

Эгэ үдэрнүүдтэ Монголой ехэ наадам - Сурхарбаан боложо байна. Уласай ехэ һайндэрөөр монгол угсаата хүршэнэрөө амаршалха зуураа эшитэ бэлигтэй зохёолшогдойнь шүлэгүүдые олоной һонорто дурагхяа.

БЭГЗИЙН ЯВУУХУЛАН

АЛТАН ДЭЛХЭЙДЭ ТҮРЭНЭМНИ УШАРТАЙ Алтан дэлхэйдэ түрэнэмини ушартай: Абынгаа гэрэй амар тайбаниие эбдэд би, Ашата эхээ арбан һара зобооһоной һүүлээр Анха түрүүшынхэе нэгэ баясуулан хүнби - Алтан дэлхэйдэ түрэнэмини ушартай.

Гэрэлтэ оршолоңдо түрэнэмини ушартай: Гэмгүй шубуухайн уурхай эбдэжэ, үндэгыень бисалаад, Гэдэргээ хаража, ухаа ороһонойнгоо һүүлээр Гэнэн һаһаяа зэмэлэн, зобожо ябаха гэнэн хүнби - Гэрэлтэ оршолоңдо түрэнэн ушартай.

Аглаг дэлхэйдэ түрэнэмини ушартай: Адуу манажа дадшаһан атар тала нютагтаа Амарга гансатай ушаржа, эрэ сэдхэлээ уяраагаад, Азаяа туршан, амидаралтай нүхэсөө хүнби - Аглаг дэлхэйдэ түрэнэмини ушартай.

Тооһото хорбоодо түрэнэмини ушартай: Тохойн шэнэн үрингөө һүни нэрээд уйлахадань, Түрэнэн эсэгдэ асарһан зоболон баяр хоёроо би Тэрэ ёһоорнь өөрөө амсаха гэнэн хүнби - Тооһото хорбоодо түрэнэмини ушартай.

Дуулим замбида түрэнэмини ушартай: Дуулажа һуугаад, эжынгээ уйлахые үзэхэ гэжэ, Дуунда тиимэ ехэ шадал шэнэгдэг юм гэжэ мэдээд, Дуу өөрөө зохёожо, дуунай замаар ябаха гэнэн хүнби... Дуулим замбида түрэнэмини ушартай.

Хүрһэтэ дэлхэйдэ түрэнэмини ушартай: Хүлэгэй зоо болоһон түрэл нютагтаа амидарха гэжэ, Хүнэй сэдхэлээр Эхэ ороңдоо дуратай байһан Хойтын сагта ама бардам хэлүүлхэ гэнэн хүнби - Хүрһэтэ дэлхэйдэ түрэнэмини ушартай.

ЭХЫН ДУРАСХААЛ

Хайрата эжынгээ шарилые эрьежэ нэгэ ошолойб. Харахан хоёр нюдэнһөөмни нулимса нэгэ дуһалай. Хайрата эжынгээ шарилые эрьежэ тэрэ ошоходомни, Халюун нютагаймни шорой хан гэжэ хангалтаа - Халюун нютагайнгаа шоройдо шэнгэншьегүй яахаб даа.

Сэбэрхэн эжынгээ шарилые эрьежэ нэгэ ошолойб. Сэлмэг хоёр нюдэнһөөмни нулимса нэгэ дуһалай. Сэбэрхэн эжынгээ шарилые эрьежэ тэрэ ошоходомни, Сэсэгэй һайхан хангалсэн гэжэ хангалтаа - Сэлгэн нютагайнгаа сэсэгтэ шэнгэншьегүй яахаб даа.

Сэбэрхэн эжынгээ шарилые эрьежэ нэгэ ошолойб. Сэлмэг хоёр нюдэнһөөмни нулимса нэгэ дуһалай, Сэбэрхэн эжынгээ шарилые эрьежэ тэрэ ошоходомни, Паглагар харахан үһымни һаб-һабхан эльбээл даа - Пахилта нютагайнгаа Палхинда шэнгэншьегүй яахан даа.

Ашата эжынгээ шарилые эрьежэ нэгэ ошолойб. Аглаг хоёр нюдэнһөөмни нулимса нэгэ дуһалай. Ашата эжынгээ шарилые эрьежэ тэрэ ошоходомни, Амгалан сэнгүү агаар аятайханаар һанагдаа - Аглаг нютагайнгаа агаарта шэнгэншьегүй яахан даа.

Энэрхэ эжынгээ шарилые эрьежэ нэгэ ошолойб. Эрбгэр хоёр нюдэнһөөмни нулимса нэгэ дуһалай. Энэрхэ эжынгээ шарилые эрьежэ тэрэ ошоходомни, Эшгэ дулахан наран намхас гэжэ харагдаа - Эхэ наранайнгаа элшэдэ шэнгэншьегүй яахан даа.

Ухаата эжынгээ шарилые эрьежэ нэгэ ошолойб. Уйтан хоёр нюдэнһөөмни нулимса нэгэ дуһалай. Ухаата эжынгээ шарилые эрьежэ тэрэ ошоходомни, Ургылиг ногоон дайдамни зэнхэгд гэхэдэл ханагдаа - Ууган нютагтаа дуратайл хэн - тингэншьегүй яахан даа!

Д.УЛЗЫТУЕВ буряадшалба.

ЦЭРЭНДОРЖИЙН ЦЭДЭНЖАВ

Үлгы соогоо шимни унтанаш, Үдэшин һарые бишни мансылнаб. Хүүхүлхэ гэжэ шамайгаа бодхооноб, Хүүхэн һарые бишни тэбэринэб. Улаахан наран - үримни унтаарай! Уяхан гургалдайм, зүүдэндээ баясаарай! Буу дуугараагүй, Булаг шолшогоножо байна, Арюун хангалаар Хангай анхилжа байна,

Бүүбэй, бүүбэй, бүүбэйхэм! Одон һаратай шинингээ заяе Оиторгой болоод үргэжэ байнаб. Онгонхон эхыншни арюухан гараар Оршолоңгоо тэбэрээд бүүбэйлэжэ байнаб. Бүргэдэй дальбараа, унтаарай! Бүхэнтэй ганзага, нойрсоорой! Буга урамдажа байна, Булаг шолшогоножо байна, Арюухан хангалаар Хангай анхилжа байна,

Бүүбэй, бүүбэй, бүүбэйхэм! Ангирай дальбараа булаг дээр нэргэг гэжэ, Амгалан шамай үлгыдөө баясаг гэжэ Дэльбээ хумиһан лөнхобые Дэргэдэ абаад тэбэринэб, Дээдэ тэнгэрийн һарые Эльгэндэ няагаад бүүбэйлэб! Ангаахай боложо заяаһан Алтан наран - үримни, Эрээхэн эрбээхэй, Эхигүй таламни, Буу дуугараагүй,

Булаг шолшогоножо байна, Булгахан Хангайда Буга урамдажа байна, Бүүбэй, бүүбэй, бүүбэйхэм! Хүнэй зулзаган, дэбжээрэй, Хорёо дээгүүр ниидээрэй, Мандаха һарые угтаарай, Маргааша үглөө нэрээрэй. Һарые ургалха ургашамни, Һаһан залуу баатарни, Замбуулин дээгүүр дүүлээрэй, Үүрээр жэргэхэ жэргэмэлни, Зүүдэн соохи одомни, Зүрхэн соохи этигэлни,

Бүүбэй, бүүбэй, бүүбэйхэм! А.БАДАЕВ буряадшалба.

БАЯН НАМТАРАЙНЬ ЭХИН

БУДАЖАБ РЫГЗЫНОВ 1924
Ноной зунай эхин нарада
сагаангууд угай малшан Рэгсэлэй
Рэгсэний бүлэдэ Агын тойрогой
Могойто станцида түрэнэн

Агуу Илалтын 57 жэлэй ой

159-дэхи дивизини 631-дэхи
полкын буу зэбсэгүүдые за-
набариллашад эндэ горитой
хубитаяа оруулхан байгаа.

Саашадаа Баруун болон 3-дахн
Белоруссини фронтнуудай
сэрэгшэдэй гаргахан шэн зориг,
баатар габьяа үндэрөөр сэг-
нэгдэжэ, 159-дэхи дивизи Улаан
тугта хүртэһэн, Суворовой болон
Кутузовай орденуудар шаг-
нагдаһан, харин 631-дэхи полкын
Александр Невскини орденээр
тэмдэглэгдэһэн байгаа. Эдэ бүхнэ
дайшаалхы амжалта илалтануудта
тус полкын ехэ буу зэбсэгүүдые
бэальбэн захидаг мастерскойн
начальник Будажаб Рыгзынович
хүтэлбэрилдэг сэрэгшэд - тех-
нигүүдэй оруулхан хубита

тойрогой зүүн-урда захадэ оршодог,
эгээл гээгдэнги ажахынуудай
нэгэншн байһан юм.

Буряадай Эрдэмэй түбэй
Юрэнхы болон туршалгын
биологичи институтан директорэй
орлогшо, Урта шотагай Гомбо
Гончикович Гончиков ингэжэ
хөөрэнэ.

Будажаб Рыгзыновичи
колхозон түрүүлэгшээр хунига-
дахадаһан, хүдоо ажахын үндэбэри
үндэһөөрнэ шэнгэдэн хубила-
гдажа эхитэһэн юм. Нү буцуулан
болбосоруулахэ түрүү олол арганууд
нэбтэрүүлэгдэжэ, районной түбэй
заводтой холбоон тогтоогдоо һэн.
Шэнэ газар эдүүлгэжэ, кукуруза
таринаһан аһаар адууһа малда
элбэг хүрэхэ тэжээл бэлдэхэгдэжэ

сессинуудые, заседанинуудые
үнгэргэгдэжэ Будажаб Рыгзыновичи
эдэбхитэйгээр хабаададаг байгаа.

Будажаб Рыгзынович бидэ
хоёр «Буряадай АССР-эй
захиргаанай-шотагай хубаарилга»
гэһэн тайлбари зохиёжо, 1984 ондо
хэблүүлэн гаргуулаа һэмди.
Эгээһэй үндэһөөр Арадай Хурал
шэнэ тайлбари зохиёһон байна, -
гэжэ республикын Верховно
Советэй Президиумэй эмхидхэлэй
таһагыг даагшаар хүдэлхэн Данзан
Дагбаевич Дагбаев хөөрэнэ.

Буряадан АССР-эй Верховно
Советэй Президиумэй Түрүүлэгшэ
Б.С.Семеновой хүтэлбэри доро
Буряадай АССР-эй шэнэ
Конституци зохиёлсожо, 1978 ондо
барлажа гаргахэ хэрэгтэ Б.Р.

Цыден ЦЫРЕНДОРЖИ

АЯ ГАНГА

Д. УЛЗЫТУЕВАЙ дурасхаал

Аглаг талын амисхаал
Арюухан хангалтай ая ганга,
Тоонто газарайн худанһанһаа
Тоһолонг шэмээр нэбтэрхэн,
Дууһанагүй
Алтад дуһал мэтэ
Оюун бэлгэһэй аягаһаа
Ажалша хүнэй алын дээрэ
Адхарһан ая ганга.

Сэдхэхэйш шэмэг - ая ганга
Сэнхир дайдаһа арюуханһаа
Уяхан зүрхэйшн
уянгата дуунуу
Уужам Буряадтаа тунанхай,
Ангаһан талын үбсүүндэ
Аадар болоод адхарна.
Хангай үндэр дабаанда
Хүхы болоод дуулана.
Үндэр Хайрангын хаяада
Үүдэн болоод намирна.
Сэлгээ Буряад дайдадаа
Сээг болоод надханхай.
Айл хотоной гэрне
Арюухан хангалаар утанхай.
Уды сагы угтуулан,
Үе залган мүнхэрнэ.
Үлгэһэй хубүүнэй сээжэн соо
Үльгэр болоод мүнхэлнэ.

ХЭНГЭРГЭ

Саяан хадын зүрхэйшөө
Салгидан ерээш, Хэнгэргэ!
Сортоо дошхон харансаар
Солоо дуудаһан, Хэнгэргэ!
Түмэн зэрлэг хүдэлүүдэн
Мүнгэн дэлхээ хинсүүдэн,
Түмхэн голоор дүүдлэнхэдэ,
Хурдан дорьбоо түбэрөөтнөр
Хүнхинэнэш, Хэнгэргэ!
Мянган мянган туруунһаа
Мана тооһо татууһандаа,
Уурал баһан хүлэржэ,
Уһан хабаар хүүнэнш,
Унаган хүдэг Хэнгэргэ!
Орьел үндэрхөө эхитэйлши,
Омог дуунай аялгатайшн.
Мүнхэ саһан дуулгалан
Мундарга алтан Эхэтэйлши,
Үндэр уудам огторгойн
Үүдэ манан Эсэгтэйлши,
Үнгэ хайхан Хэнгэргэ!
Саһаа сагта Хэнгэргэ
Шада нэмэн харангын даа.
Шанга хоолойн даяаар
Сагаа дуулан эдэлээш даа.
Саяан уулаа,
Сэлюун Буряадаа магтын даа,
Солгөө дуута Хэнгэргэ!

УРАСХАЛ

Ажабандал
Агуу түргэн мүнхэдэ
Урасхал долгээр эрнэдэн,
Урагнаал яаран урдан,
Нүрөөтэ түргэн урасхал соо
ноогтоо хараха сүмөөгүй
Зоринһон тээшээ хүн бүхэн
Зомгооһон шэнгээр шэдүүлэжэ.
Зарим хүнүүд урасхал дунда
Харьяан хүхэ шулуун мэтэ
Хүүен ерэнш уһа туулан,
Харьяан дунда зогсоно.
Нүгөө зариман түбшэн даруу
Урданал даа, аалин намдуу.
Хүнэй урдуу
хүндэмдэнгүйгөөр-
Харгы үгэнэ хашалангүйгөөр-
...

Аглаг сэнхир дайдадаа
Ашата ноһоон дургамал
Адарай дуһал,
Алтад паранһаа нэргэдэг.

Алиһе сагта
Агуу байгааһин
зүрилдөөтэ орноһондо
Амитан бүхэн хээрэдэ
Ажалай хүсөөр амидардаг.

ХАМАР ДАБААН

Хамар дабаан гэлсүүлхэн
Хангай үндэр хяранууд,
Хоготор шортаар залгуулан
Холбоо уулын гэнхэнүүд
Ноһоон торлон тоһомтой
Бүхэмтэһэн шобхонууд
Байгаа тулан тонгойжо,
Байбан долгээр ундална.

«СЭХЭ СЭБЭР ЗАНТАЙ ХҮН БЭН»

намтартай. Бага балшар наһаншн
Чкаловай нэрэмжэтэ колхозой
Үлдэргэ шотагта үнгэрхэн юм.

Бишыхан Будажаб һаял хада
долоотой боложо ябахаддаа, абаяа
адһан юм. Нэгэтэ хубүүншнээ
газаһаа орожо ерэхэдэн, хүндөөр
үбдэжэ, хэбтэри болоод байһан
сэрэгшэ тэрэннэ дуудаад, ингэжэ
хэлээ һэн ха: «Хубүүшн, бөөм
ехэл муу байна, гэнгэ абанһаа
бурхандаа мордошоо һаань,
уйдажа, гаһууджаа бу ябаарай.
Эльгэ нимгэн, энхэрлэд дүүрэн
эжынгээ үгэ дуулаарай. Бөөм
шангалаад, зоригоо мохонци, үнэн
сэхэ ябаарай даа».

1932 оной намар Будажаб
Рыгзынов Агын дунда нургуулин
нэгдэхн класста нурахаяа оробо.
Малшадан үхнүүд үгэг бэшгэтэ
нуража, эрдэм нургуултан болохо
хүсэл эрмэлзэлтэй ябаа. Түрүүһэн
залуушуул али бүхнэ бэрхшээд
түбэгүүдые үсэд нэбтэрүүтээр
дабажа гарадаг бэлэн. Ханрата эхэ
Папанайн Сэрэнш үргэмжэ
харууһаар, оролдолго хэһээлээр
Будажаб хубүүхэн зууһан
амаралтынгаа үсэд ажахыдаа
хүдэлжэ, ажалан амга таниа һэн.

Тингэһээр байтар Эсэгэ ороһоо
хамгаалгын дан эхижэ, даһан
түлэб үсэд, 1942 оной февраль
һарада 10-дахн класста нуража
байһан Будажаб Рыгзынов аршин
албаңда татагдаба.

ДАЙН ДАЖАРАЙ
ЗАЛИНТА ЗАМУУДААР

ТУУДА ХОТОНОО Томск руу
Тайһан эхиндэ нүүгдэһэн
Туһан буу зэбсэгүүднэ техниксөө
училанида долоон бара соо
нуража. «Техник-лейтенант»
болоод, 1942 оной август һараһаа
Москвагай Агааран-десантна 23-
дахн бригадын 1-дэхи парашютно-
десантна батаһондо артиллерие
хангалгын албанан даргаар
табигдаа һэн. Эншн айнабар ороо
хүшэр албан байгаа. Ушарын,
гэбэл, байлдаанай үсэд һан-
даргагдаһан эддэ янзын томо ехэ
бууцуудые хээрэ бушуу түргөөр
заһабарилха гэһэн юрын хэрэг
бэшэ һэн.

1943 оной хабар, Сталинградан
банданан дүүрэдэ, Эсэгэ ор шно
хүмгаалгын данда эрнд
хубилаалануудай боложо байха
үсэд, аршин генерал И.С.Коновой
удариданан Баруун фронтн
сэрэгшэд Украинан зүүн захын
томо ехэ областнуудан түбүүд
болохо Харьков, Днепрпетровск,
Запорожье, Донецк болон бусад
хотонуудые дайсанай һабарһаа
сүлөөлхын тула шэн зоригтойгоор
дайлагдаһадань, ябаган сэрэгшн

айхабгар ехэ, сэгнэшгүй үүргэтэй
байһан юм. Шанга байлдаануудта
дайшаалхы зориг харууһанайн
түдөө һаяхан партида ороһон
Будажаб Рыгзынович Баруун
фронтн ябаган сэрэгшн 159-дэхи
дивизин командирай 1944 оной
августын 4-нэй захиралгаар «Улаан
Одоһон» орденээр шагнаа һэн.

3-дахн Белоруссини фронтн
сэрэгшэдэн Зүүн Пруссини
сүлөөлөөд, Кенигсберг хотые
эзлэн абаад байхадань, хархис
даһсанан шнэгдэ дарагдахада,
Будажаб Рыгзынов сүт алба хэһэн
нүхэдтөө хамта Илалтын үдэрнэ
эндэ баяртангаар угтаа бэлэн.

Дурна зүгтэ совет сэрэгшэдн
ахамда командачаһаа, маршал
А.М.Василевскини ударидага доро
1-дэхи Алас-Дурнын фронтн
сэрэгшэд, тэднэн дунда ябаган
сэрэгшн 159-дэхи дивизини
бүридэлдэ ородог ехэ буу
зэбсэгүүдые захидаг мастерскойн
начальник Будажаб Рыгзыновичэй
хүтэлбэрлхөн сэрэгшэд-техникүүд
Манжуурта Японой 1 миллион
хүнһоо бүридэһэн Квантунска
армине бута сохилсоһон байгаа.

Даһан һүүдэр Б.Р.Рыгзынов
үшөө найман жэлэй туршада
Приморини, Забайкалин сэрэгшэй
округуудта алба хээд, майор
чиндаатайгаар сэрэгшэй албанһаа
табигдаа бэлэй.

АМГАЛАН АЖАЛ ДЭЭРЭ

СЭРЭГШЭЙ АЛБАННАА 1953
Оной намар табигдажа,
Будажаб Рыгзынович Рыгзынов
амгалан ажадаа хам ороһон байгаа.
Тингэжэ тэрэ ДОСААФ-ай
окружон комитетн түрүүлэгшээр,
окружон Советэй гүйсэдхэхэ
комитетн худалдаа наймаанай
таһагыг даагшаар, Агын районно
Советэй гүйсэдхэхэ комитетэй
колхозуудтахи барилгын талаар
таһагыг даагшаар, һүдэнтн
Жданован нэрэмжэтэ колхозой
эхин партийна организацинн
биорогой секретаряар, КПСС-эй
Агын райкомон эмхидхэлэй
таһагай инструктораар хүдэлөө
һэн.

Будажаб Рыгзынов сэбэр
сэгаан шараһтай, хүрса һонор
харасатн, үндэр бөгшн, үнэн сэхэ
заһан, шог зутаган хүн байгаа.

Тин 1959-1963 онуудта Б.Р.
Рыгзынов Орхүү болон Хабаровск
хотонуудтахи Дээдэ партийна
нургуулида нураһан байгаа,
нургуулиа дүүргэд ерэхэдэн,
партин округком Будажаб
Рыгзыновиче Могоһтын районон
Уртын «Красный Октябрь» кол-
хозон түрүүлэгшээр хүдэлхичень
дурагдаа һэн. Энэ хадаа Агын

болобо. Год шухалань гэбэл,
ажахын түб буусада барилга
үргэнөөр хөгдөжэ захалба. Олон
айл Татарстанһаа, Эрхүүгэй
областһоо нүүжэ ерэдэ түбхннэй
шотагай жабан байха.

Эрдэм нургуултан эдэхи
үүсхэлэни түрүүлэгшэ зоһон
сэдхэхэдэ зориг бадаруула
шададаг һэн. Армийн албанһаа
табигдажа ерэнш хубүүдгэ кол-
хозон стипендээр нурахыень
дурагдаха. Тингэжэ он ажахынгаа
стипендээр нуража, Штын меди-
цигт дүүргэ һэм, - гэжэ Улаан-
Удын тинцологичин түбн врач
Гылык Батоевич Батоев хөөрэнэ.

1966 оной эхиндэ Рыг-
зыновтэнэй бүхэ Улаан-Удэ ерэжэ,
Будажаб Рыгзынович РСФСР-эй

Рыгзынов бүхнэ хүсөө, эрдэм
мэдэсөө, бэлн шадабаряа
элсүүлхэн юм.

Эрхэлгэ зоригтойгоор дан-
лаудһананһаа түдөө, амгалан
байдалан аһа тунда үнэн сэхээр
ажалаһананһаа түдөө Б.Р.Рыг-
зынов «Улаан Одоһон» ба Эсэгэ
Ороһоо Хамгаалгын данн П
шатын орденуудаар, олон
медалуудаар, Буряадан АССР-эй
Верховно Советн Президиумэй
хэдэн Хүндэмдэй грамотануудаар
шагнадаһан габьяатай.

ДАЙНАЙ болон ажалан
Дветеран Будажаб Рыг-
зынович наһанайнгаа нүхэр -
юрэнхы эрдэмэй нургуулинуудта
багшаалһан, КПСС-эй Агын

«Знание» бүлгэмэй Буряадай
эмхин референтээр хүдэлжэ
захалба.

Кадрова офицер ябаһан хадаа
Будажаб Рыгзынович улас-
хоорондын байдал тухай
лекциһүүдые уншажа, зонини
һонирхуулдаг һэн. «Знание»
бүлгэмэй эдэбхитэдэй, лек-
торнүүдэн амархын тула Мак-
симиха һуурида пенсиянат
бариха хэрэгые хүтэлбэрлхэн
юм, - гэжэ «Знание» бүлгэмэй Бу-
ряадан эмхин секретарь байһан
Содном Шаранович Бадмаев
дурсна.

Удаһн эмхидхэхн бэлн
шадабаритан, гүнзгы эрдэм
мэдэһн Б.Р.Рыгзынов Буряадан
АССР-эй Верховно Советэй
Президиумэй эмхидхэлэн таһагыг
даагшын орлогшоор хүдэлбэ.

Буряадан АССР-эй Верховно
Советэй Хуулинуудан, Тог-
тоолнуудан, Дүрнимүүднэ проек-
түүдые зохиёлгодо, шотаган ба
гүрэнэй засагай дээдын зур-
галуудай, судьянаран бүхнэ
хунигалтануудые, мун Буряадан
АССР-эй Верховно Советэй

окружкомой эхэнэрнүүдэй дунда
хүдэлмэри ябуулгын таһагыг
даагшаар ажаллаһан, Дээдэ
Партийна нургуули дүүргэдэ, Зүүн
Сибирини соёлон институтай
философин кафедрн ахалагша
багшаар 25 жэл соо хүдэлхэн,
Россия гэгээрэлэй отличник,
Буряад Республикын соёлон
габьяата хүдэлмэрилэгшэ Цыбик
Цыденовичтаһа табияд жэлдэ хамта
ажалуухадда, ээм ээмээ ин-
гэмсэжэ, түшгэтулгуурин боложо
ябаһан байгаа. Гурбан үхнүүдэ
ехэ болгожо, тархыень ганзагада,
хүлхыень дүрөөдэ хүргөө, Тээд
аһаар, эзэнэрээ мүнөө болотор
үргэсэжэ, харалсажа ябахэ зол
хубини башшоо. Будажаб Рыг-
зынович хэдэн жэлэн урда тээ
хүндөөр үбдэжэ, наһа бараа һэн.

Гүрэнн нагшн дурасхаал Гүр
буһын, үхнүүдэншн, шота-
гаархиданшн зүрхэ сэдхэхэдэ
хэтгэдэ мүнхэл.

Бата-Мүнхэ ЖИГЖИТОВ,
журналист.
ЗУРАГУУДА ДЭЭРЭ: Б.Р.Рыгзынов;
Будажаб Рыгзыновичэй бүлэ.
Гүр буһын архивһаа.

БҮМБӨӨР ДҮҮРЭН БАДМА СЭСЭГ

Бэшүүрэй аймагай гоё найхан, түүхэтэй домогтой газарнуудай нэгэн болохо Шанага нютаг - минии түрэн тоонто. Аршаан булагууд, хүхэрэн харагдагша ой модон, зэрэлгээтэ тала, эртын булжамуурай дуун - энэл даа элдэн нютагай мартагдашагүй дүрсэ тухэл. Харин Бэшүүр, Шанага нютагай алдар омогорхол болохо юмэн гэбэл - арад зонинь, аха захатаннай, минии үетэн, угыемнай залгажа ябаһан залуу үетэн болоно.

Манай нютагта олон үндэһэ яһатан ажаһууна, зүгөөр хэдэн зуун жэлэй саана эндэ нуурижаһан зон гэбэл, хорин арба нэгэн эсэгэн бодонгууд болодог юм. Заримдаа хөлгө бодонгууд гэдэг. Бэшүүр, Шанага нютагһаа гараһан нэрэ солотой зон, бэлэг эхэтэн, эрдэм эхэтэн олон даа. Буряад Республикадаа, Росси орондоо, гадаада гүрэнүүдээр мэдээжэ болоһон мэргэн сэгэн зон олон. Зүгөөр, бидэ уг гарбалайнгаа, нютаг нутгийнгаа аха заха үбгэд, хүтшэдөө хоодоол найжа, ажал хэрэгтэнь үндэрөөр сэгнэжэ, буянта хэрэгтэнь үргэлжэлүүлжэ ябахые оролдодог гэжээбди. Эдэ зонийной нэгэн болохо, хоонхонто аймагай Маа - бабушка гэжэ алдаршаһан, хүзэг эхэтэй, нютагаархинтайгаа түдөө буян үүдхэжэ ябаһан хүтлэн байһан юм. Энэ хүтлэн, мүн бусадһые нютагайманай үндэр наһатан түрэл нютаг дайдаада субарга бодохоо гэжэ оролдодог, эрмэлзэдэг бэлэй.

Мүнөө үсын зон аха захатанайнгаа нангин эрмэлзэл дэмжэжэ, һүүлэй үедэ эхэхэн оролдог гаргаа юм. Анхан сагта нютагайманай Амгалантын дасан гэжэ байһан бэлэй. Дасанай нууриһаа холо бэшэ субарга бодоһол зүйтэй гэжэ, энэ жэлэй майн 19-дэ дээдэ зиндаагай түбэд лама Агван Тэнцэи амбай газар шэлэжэ, бумба нуутаа юм. Тингээд субаргын проект зохиогдоо, тэрэ хэрэгтэ инженер-барилгашан Олег Ринчинов ябуулаа. Энэ нангин хэрэгтэ нютагайманай хамаг зон мүнгэ зөөри сутлуулаа һэн. Хандиб барихан зонинь нэрлээбэл, угаа олон

болохо байна. Тингээһэ би бүгэдэндэ баяр баях халан хүргэжэ, эдүүр энхые, һани һанханиие үрэхэ байһаб. Онсолон хэлбэд, энэ нангин хэрэгтэ нютагайманай арад түмэн бүгэдэ хабаадаа гэхэ байһаб. Жэшээлбэл, Арадан Хуралай депутат, «Новосретенский» ажалын түрүүлэгшэ Владимир Павлов эхээр туһалаа. Нимэ нигүүлэхэнь сэдхэлтэй, буян хөшгөтэй зон олон даа. Саанадаа улам ошооржо, буян хэцэг дэлгэрэг лэ!

Тингээд лэ энэ жэлэй июнин 20-ноо эхилээд субарга баригдажа захалба. Энэгндэ нютагайманай хүбүүд, басагад эдбхитэйгээр хабаадаа даа. Шанага нютагһаа гараһан, мүнөө Улаан-Үдэдэ байдаг Цыбиков Александрын хүтэлбэри доро нютаган зон: багша Буда Лубсанович Дашнев, Бимба Санжигыренов, Чимит Еидонов, Еши Очиржанов, Баир Сулуумов, Солбон Раднаев болон бусад гүшан гурбан хонго соо барилгын ажал дүүргэбэ.

Энэ субарга «Бадма Бүмбэ Чоден» гэжэ нэрлэһэ, түбэд хэлэлхэ буряад болгон оршуулбал, «Бүмбөөр дүүрэн бадма сэсэг» гэһэн уххатай. Нютагайманай эрдэм эхэтэ зон улам ошооржо, гаража байха гэһэн уххатай юм. Нингээ зорюулагдһан субарга Буряад-таннай үнэ хан Мүн баһа муу юмэн дарагдажа, һани юмэн һалбаран уржажа байг гэһэн гүнзэгэ аркун уххатай болоно.

Субаргын хэмжүүр гэбэл: 8 метр үндэр, үргэниинь 5 метр, нимэ ехэ хэмжүүрэй субарга республика соомнай оройдоол гурба юм. Шанага нютагта бодохоогдоһон субаргын арамнанга июнин 7-ой үдэр үлөөнэй 10 сагта болохо юм. Энэ буянта хэрэгтэ Еши Лодой римбүүшэ ябуулаа, мүн «Дамрим» дуганай арбаад ламбайгар уншалга хэхэ. Айнабтар дэмбэрлэһэ, буянтай хэрэгтэ, субаргын арамнай бодоһолдог Шанага нютагһаа гараһан зон эрэхэ бэээ гэжэ һанданб.

Ирина САНЖИЦЫРЕНОВА, багша.

БУДДЫН ШАЖАНДА ЗОРЮУЛАГДАНА

2002 оной июлин 6-һаа 13 хүрэтэр «Будда и мир будущего» гэжэ нэрлэгдэһэн буддын шажанай соёлой уласхоорондын фестиваль Буряад Республикын Соёлой министерство, Арадан уран бэлэнэй республиканска түб үнгэргэнэ.

Росси Федерациин Соёлой министрствын болон Росси Буддын заншалта Сангын дэмжэлгээр энэ фестиваль эмхидхэгдэхэнь.

БОРБОДОЕВА.

Владимир ПЕТОНОВ

СУРХАРБААН

Хүжүүн бүхэ шортатай,
хүжэр дэлюун сэжэгтэй,
Гарай шалаа гаргажа,
газар дэбһээд абанад.

Дээбэг-дээбэг гэнхэжэ,
дэгээ хэжэ сабиһанад.
Шэлэ хүзүү татажа,
дүрөө буляан гасана.

Эрхын хүсөөр самнажа,
хэмэй хүсөөр хүлгэжэ,
Эршээ нэмээн нэгшэдээ
Эрэ доргон бүхэнүүд.

Барилдаанай дуун!
Буряадаараа тара,
Отгоргойдо хүрэ,
Одо мүшөөр түрэ!
Юртэмсэдэ тара,
Юһэн зүгөөр тара!

Хэрмэн марья бэетэй,
хурдан һаахин гуйлгэһэй,
Урда хойноо орохсон,
уриладана хүлэгүүд.

Бэе бээе ахижа,
бүргэд мэтэ зурьцал
Тала дорьбоон табаржа,
тоһо татан хатаржа
Ахигдангүй аримад,
хүсэгдэнгүй хиндэгдэ,
һуһан, жиһжэ хооорһод,
туһан дэлхэн оодорһод.

Табараанай дуун!
Тала дайдоор тара,
отгоргойдо хүрэ,
одо мүшөөр түрэ!
Юртэмсэдэ тара,
юһэн зүгөөр тара!

Эрээ татаа гогдинүүд,
эрдэмтэй зоонүүд,
Зөөнүүдэнэй энхэрнэ,
дуганууданай дэмэрнэ.

Залуу үбгэн хоернай
Усга дунда тэмсээ,
Түрүү һуури тэмсээ,
Гүдэ мэриэд тэмсээ.

Буһан буһна туданһа,
буһан бори хөдөөһа,
Шадан мэриэд харууһа,
хаба соогоо харһаһа.

Шана шана шанаүүд
шана гурта үтгэг
Шадан вангай хүбүүд
хөдөг абаад үдгэнэд
Харилдаанай дуун!
Хангай дайдоор тара,
отгоргойдо хүрэ,
одо мүшөөр түрэ!
Юртэмсэдэ тара,
юһэн зүгөөр тара!

БУРЯТЫ НА ЗЕМЛЕ ОЛОНХО

Во время якутского чемпионата России по вольной борьбе я встретился со многими нашими земляками, живущими на земле Олонхо. Вот что рассказал сотрудник фирмы «Стройка» Николай МОЛОХОВ:

«Я почти двадцать лет живу в Саха, и в этих местах десяти лет отдал Крайнему Северу. Мои супруга Татьяна Лоп оновна уроженка тункинского села Охор-Шибирь, трудится старшей менеджером в районном отделе горбюльничества. Наши дети - семилетний Булат и пятилетняя Даша родились здесь. В прошлом году якутскому пронику со своей семьей поучил мой младший брат Жамбал. Он трудится плотником в нашей фирме. Чуть раньше прибыл сюда наш земляк Юрий Молохов, служив во вневедомственной охране, а Саха пока привлекает к условиям жизни на вечной мерзлоте. Нас Молоховых здесь много. Вот двоюродный брат Намсарай Молохов стал специалистом по выделке меховых изделий. Первоклассным трактористом слышет наша душа компания Валерий Гыргенов.

В свободное от работы время мы посещаем спортивный зал, арендованный нашей общиной. С нами в спортивные игры играют уроженец Боханского района, мастер спорта по вольной борьбе Николай Мантыков, выпускник спортфака, северянин с тринадцатилетним стажем Виктор Шалбанов, кстати, недавно открывший в Якутске первую «Полюс», директор крытого рынка, арганист Жаргал Дондушев и многие земляки. В данное время готовимся к Сурхарбану. Мы радуемся успехам борцов Баира и Владимира Укоевых. Они в середине июля на празднике Боотуров - богатырей будут отстаивать свои чемпионские звания. Мы являемся выходцами из тункинских Коймор и часто встречаемся с их родителями, активистами общины Иринной и Буянном Укоевыми.

Наши земляки ходили на «Туймаду» с надеждой увидеть своих борцов в числе призеров. Мы огорчены их неудачей. Все мы, Молоховы пришли болеть за нашего знаменитого однофамильца - Максима Молохова. Мой брат Жамбал в юношеские годы дважды побеждал на первенстве Бурятии. Он говорит, что при таком раскладе борьбы Данишишев обязан был сокращать Конгоева. Я с ним согласен. Вообще, бурятские «вольники» не прибавили нам оптимизма». Якутская команда очень серьезно готовилась. Мы следили за ними по СМИ. Ежедневно они выступали по телевидению. Здесь - все четыре дня борьбы с утра до вечера велела национальная вещательная компания (НВК). Поэтому, наверное, наши земляки, живущие в Якутии видели по телевидению все схватки. Я каждый день покупал «Дневник чемпионата», подготовленный сотрудниками газеты «Спортивная Якутия».

Валерий СЫДЕЕВ.

ИВАЛГЫН ДАСАНАЙ ХА СУМЭДЭ ИЮЛЬ НАР БОЛОХО ХУРААНУ

- Июлин 6 - Гэгээн түрэлтэ ламын түрэн үдэртэ зорь хурал - 9 сагһаа.
- Июлин 7 - Сидо - 9 сагһаа, Лусад - 11 сагһаа.
- Июлин 8 - хута намши - 9 сагһаа.
- Июлин 9 - Гомбо сахюусад.
- Июлин 10 - Маңдал Шива.
- Июлин 12 - Ахарзай - 8 сагһаа, Табан хаан - 11 сагһаа.
- Июлин 13 - Ганжуур хурал.
- Июлин 14 - Майдар хурал.
- Июлин 15 - Сахюусад хурал (Гомбо, һама, Жамбал).
- Июлин 17 - Отошо, хута намши - 9 сагһаа, Юрөөл - 9 сагһаа.
- Июлин 19 - хута намши - 9 сагһаа.
- Июлин 20 - Жадамба - 9 сагһаа.
- Июлин 21 - Намсарай - 11 сагһаа.
- Июлин 22 - хута намши - 9 сагһаа.
- Июлин 24 - Ламчог Нинбо, Диваажан - 13 сагһаа.
- Июлин 25 - Заһалай найман - 9 сагһаа.
- Июлин 26 - хута намши - 9 сагһаа.

Буддийский институт Чойнхорингэ объявляет набор на 2003 учебный год.

Прием документов до 10 июля в Иволгинском дацане. Документы: аттестат об образовании, 6 фото 3х4, №086, справка из психического диспансера. Приемные экзамены: 10 июля - собеседование, 13 июля - тестирование, 15 июля - изложение. Студенты получают от службы в РА.

ЛОДОНОВ В.А.

На 60-м году жизни, непродолжительной болезнью скончался Лодонов Валерий Иванович.

Полковник милиции в отставке В.А. Лодонов посвятив общественному порядку и с преступностью всю служебную деятельность. Службу в должности участкового инспектора, два десятилетия проработав в уголовном розыске МВД республики. Его доблестная служба отмечена орденом «Знак Почета», многими почетными знаками. В.А. Лодонов отличался всегда творческим отношением к делу, ответственностью, верностью товарищам по работе, отавным семейным, отцом дедом.

Светлая память о В.А. Лодоновиче навсегда сохранена в нашей памяти.

Группа товарищей

Похороны 4-го июля в 10 часов из клуба МВД.

Эмхидхэн байгуулагшад - Буряад Республикын Президент, Арадай Хурал болон Правительство

<p>Генеральная директорай - ахамад редакторай уяна дүүргшэ Б.М.Ж. БАЛДАНОВ.</p>	<p>Манай адрес: 670000, Улаан-Үдэ хото, Каландариниин үнүүлсэ, 23, Хэблэгэй байшан "Буряад үнэн".</p>	<p>Газетэ хэблэлэй 4 хуудалан хэмжээтэй. Индекс: 73877. Хамтын хэлэг - 37 400. Хэблэгдэ тушаагдаһан саг - 17.00.</p>	<p>"Республиканска гинно рафия" АО-до газетэ 6300 хэлэгээр хэблэгдэ. Директорийн телефон - 21-40-00 Б-0165-дахин номертойгоо бурхидхал багтанхай.</p>
<p>Редактор Г.Х.ДАШЕЕВА. РЕДАКЦИОННО КОЛЛЕГИ: А.ЛАНГАРХАЕВ (генеральная директор - ахамад редактор), В.ЕГУЛГОНОВ, В.В.ХИНГЕЛОВ (Буряад Республикын Правительствэ), Ц.ЭДОРЖИЕВ (Буряад Республикын Арадай Хурал), Д.Д.ЭРДЫНЦЕВА (харюусалгата секретарь), Б.В.ГЫНДЫНЦЫРЕНОВ (секретариатые хүтэлбэригшэ - генеральная директорай орлогшо), таһагуудыдаагшад: Н.Д.НАМСАРАЕВ, Д.Ц.ХУБИТЭЕВ, Д.Н.ГЕРГЕНОВ, Г.В.САМБЯЛОВА, Н.А.ГОНЧИКОВА, А.А.ФАДЕЕВА, В.Д.ЛАМЦИНОВА.</p>	<p>Е - mail: unen@buriatia.ru.</p>		
<p>Хэблэлэй байшанай телефонуд: генеральная директорай - 21-50-96, приёмный - 21-54-54 (факс), ген. директорай 1-дхи орлогшо - ахамад редакторай орлогшан - 21-68-68, редакторай орлогшонорой - 21-64-36, 21-33-61, секретариатай - 21-50-52, таһагууд: экономикан болон политикан - 21-63-86; соёлой болон түүхын - 21-60-21; «Морин хуур», «Вершины» журн. «Буряад Республикын Хуудалта шиндхэбэрнүүдэй суглуулбарин» редакци - 21-55-97; залуушуу тай, оюутгай ажабайдалай болон олонингын хүдэлмэрин, «Одоо» журналай редакци - 21-54-93; спорт - 21-67-81, спортын - 21-54-93, рекламн - 21-62-62, коммерческа ажалай - 21-55-97; компьютерна түбэй - 21-66-76, бухгалтерин - 21-23-67.</p>			
<p>Редакция ороһон материалууд шүүмжэлэгдээгүй, мүн авторнуудтай бусаагдадаггүй.</p>		<p>Тоонуудай, бодото баримтануудай, хүнэй, нютаган нэрэй бэшлэге хазгайруулан ушарта авторнуудын харюусалга Редакциин һанамжа автарихитай адли бэшэ байжа магад.</p>	